

**T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ**

**KÖY TASARIM REHBERLERİ:
KAŞ BEZİRGAN KÖYÜ, CAMİYANI VE CEVİZDİBİ
MAHALLELERİ ÖNERİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

HÜSEYİN KAMİL TOK

İSTANBUL, 2017

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
KENTSEL SİSTEMLER VE ULAŞTIRMA YÖNETİMİ

KÖY TASARIM REHBERLERİ:
KAŞ BEZİRGAN KÖYÜ, CAMİYANI VE
CEVİZDİBİ MAHALLELERİ ÖNERİSİ

Yüksek Lisans Tezi

HÜSEYİN KAMİL TOK

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Meltem VATAN KAPTAN

İSTANBUL, 2017

T.C.
BAHÇEŞEHİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
KENTSEL SİSTEMLER VE ULAŞTIRMA YÖNETİMİ

Tezin Adı : Köy Tasarım Rehberleri: Kaş Bezirgan Köyü, Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Önerisi
Öğrencinin Adı Soyadı : Hüseyin Kamil TOK
Tez Savunma Tarihi : 01.06.2017

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğu Fen Bilimleri Enstitüsü tarafından onaylanmıştır.

Prof. Dr. Nafiz ARICA
Enstitü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları yerine getirmiş olduğunu onaylarım.

Yrd. Doç. Dr. İrem Şanal ÖZYURT
Program Koordinatörü

Bu Tez tarafımızca okunmuş, nitelik ve içerik açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak yeterli görülmüş ve kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmzalar

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Meltem VATAN KAPTAN

Üye
Yrd. Doç. Dr. Efsun EKENYAZICI GÜNEY

Üye
Yrd. Doç. Dr. Gülhan BENLİ

ÖNSÖZ

Türkiye genelinde yapılmakta olan planlama çalışmalarında üst ölçekten alt ölçeğe ve en önemlisi kırsal alanlardaki köy ölçeğinde, planlama çalışmaları önemli bir gereksinim olduğu düşündüğüm; Kaş Bezirgan örneği üzerinden bir “Köy Tasarım Rehberi” hazırlanması önerisi konulu tez çalışmasının bu alanda önemli katkı sağlayacağı inancındayım. Buna göre; yapılan tez çalışmasında Kaş Bezirgan Camiyanı ve Cevizdibi mahalleleri özelinde bir “Köy Tasarım Rehberi” önerisi geliştirilmiştir.

Tez çalışmasının gelişimi sırasında görüşlerini benden esirgemeyen ve katkı sağlayan danışman hocam Doç. Dr. Meltem VATAN KAPTAN’a, beni destekleyen yalnız bırakmayan aileme, önemli katkıları olan nişanlım Başak GÜNEŞ’e, Antalya Büyükşehir Belediyesine, şube müdürüm Arzu Özlem ALPASLAN’a, Şahap Engin DENİZ arkadaşşıma, Süleyman KÖKEN arkadaşşıma, tez çalışmamda emeği geçen iş arkadaşlarıma misafirperverliğinden dolayı Kaş Belediyesi ve Bezirgan köy halkına ve bana bu olanağı sunan Türkiye Belediyeler Birliği’ne teşekkürlerimi sunarım.

İstanbul 2017

Hüseyin Kamil TOK

ÖZET

KÖY TASARIM REHBERLERİ: KAŞ BEZİRGAN KÖYÜ, CAMİYANI VE CEVİZDİBİ MAHALLELERİ ÖNERİSİ

TOK, Hüseyin Kamil

Kentsel Sistemler ve Ulaştırma Yönetimi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Meltem VATAN KAPTAN

Haziran 2017, 101 sayfa

Türkiye’de planlama hiyerarşisi, üst ölçekli stratejik bölge planlarından başlayarak alt ölçekte uygulama planlarına, hatta daha küçük ölçekte tasarım planlarına doğru giderek detaylanmaktadır. Planlamanın uygulanabilirliği ele alındığında; kırsal alanlar (köyler), kırsal planlama ile birlikte desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir. Uygulama kısmında; kırsal planlama harici olan köylerin, köy ölçeğinde planlanmadığı ve köy-kent ilişkisinin zayıfladığı alanlarda, köyden şehre göçlerin arttığı ve şehirlerde yoğunluğa sebep olduğu bilinmektedir.

1955’li yıllardan bu yana Türkiye’deki köylerde ekonomik, sosyal ve siyasal nedenler başta olmak üzere bir takım sorunlar nedeni ile devamlı olarak şehirler köylerden göç almaktadır. Göç, kent ölçeğinde yığılma kavramını ortaya çıkararak, köy kavramını da bitirmeye başlamaktadır. Köyler; geçimini sağlayamayan ve ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayamakta güçlük çeken insanların yaşam alanı haline gelmektedir.

Bu tez çalışmasında; köylerin yaşatılması ve günden güne azalmalarının önlenmesi, ekonomik ve sosyal faaliyetlerin canlandırılması, kısaca köy yaşantısı kavramının sürdürülmesi için köy tasarım rehberi önerisi geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla, köy tasarım rehberleri oluşturulması; kırsal planlama kavramını desteklemek, köylerin kendi içinde planlamasına yol gösterecek şekilde yapılmalıdır.

Türkiye’nin; kırsal, köy kavramının yaşadığı/yaşamaya çalıştığı alanlarda uygulanan ve/veya uygulanmaya başlayan köyün mekansal karakterini korumak ve yaşatmak amaçlı her yere uygulanacak standartlar içermeyen ve köye has özellikleri ortaya çıkaran planlamaya yardımcı Köy Tasarım Rehberleri yapılması önem arz etmektedir.

Bu amaçla üst ölçekli plan kararlarına göre yapılaşmaya ilişkin herhangi bir kısıtlaması olmayan, Likya yolu üzerinde yer alan Antalya il sınırları içerisindeki Kaş ilçesi Bezirgan Köyü’nde köy yaşantısını sürdürmek ve köyü planlamak amaçlı Köy Tasarım Rehberi (KTR) çalışması tezde önerilmiştir.

Antalya ilinde örnek olarak seçilen Kaş Bezirgan Köy Tasarım Rehberi çalışmalarına ilk olarak köyde yaşayan insanlar ile birlikte bir arazi çalışması yapılmış ve yapılan bu arazi çalışması sonrasında köy halkına sorulan anket soruları yardımı ile köy ve köy

halkının kültürel özellikleri incelenmiştir. İkinci adımda ise alan çalışmaları; köyün analiz çalışmalarıyla devam ederek kat sayısı, bina durumları gibi analiz edilen veriler coğrafi bilgi sistemi (CBS) veri tabanına işlenerek arazi kullanım çalışması yapılmıştır. Bu analiz ve çalışmalar sonucunda köyün karakteristik özellikleri ve çalışmanın ilerleyen süreçlerinde köy halkıyla yapılan söyleşiler sonucunda köy tasarım rehberinin uygulanabilirliği ve elverişliliği araştırılarak Kaş Bezirgan Köy Tasarım Rehberi geliştirilmiştir.

Türkiye’de, şu an yürürlükte olan, 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 8. Maddesinin (ğ) bendinde; Köy Tasarım Rehberlerinin yapımı için yasal dayanak oluşturulmuştur.

Sonuç olarak, bu çalışma kapsamında Antalya iline örnek teşkil edecek köy yaşantısı kavramını destekleyecek ve alana has özellikler ele alınarak uygulanabilir bir tasarım rehberi önerisi geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Planlama, Kırsal Planlama, Köy Tasarım Rehberi (KTR), Antalya, Kaş Bezirgan.

ABSTRACT

THE VILLAGE DESIGN GUIDE FOR THE SURVIVAL OF; CASE STUDY OF KAS TOWN BEZIRGAN VILLAGE, TURKEY

TOK, Hüseyin Kamil

Urban Systems and Transport Management

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Meltem VATAN KAPTAN

June 2017, 101 pages.

The planning hierarchy in Turkey is gradually elaborated from high-scale strategic regional plans to sub-scale implementation plans or even smaller scale design plans. When the feasibility of planning is considered; rural areas (villages) need to be taken into consideration together with rural planning. In the application field; it is known that villagers, other than rural planning, are not planned on the proper scale and in the areas where the village-city relationship has become weaker. As a result, there has been an increase in rural migrants and density in the cities.

Since 1955s, villagers in Turkey have been constantly migrating from villages to cities due to a number of problems, especially; based on economic, social and political reasons. Migration is one of the major drivers of ending the concept of the village by revealing the concept of agglomeration in the urban scale. Villages; it has become as a population of people who cannot afford their living and cannot afford their economic and social needs by their selves.

The aim of this thesis is to keep village life and to strength economic and social activities, as well as to sustain the concept of village life. In this respect, it is necessary to support the concept of rural planning and to establish village design guides which will guide the planning of the villagers themselves.

It is important to make Village Design Guides, which help Turkey to develop a plan that does not contain standards applicable to everywhere and protects the special character of the village, which is implemented / being implemented in the areas where rural / village concept lives / try to live.

Within the scope of this thesis, the Village Design Guide (VDG) study is accomplished with the purpose of maintaining the village life and planning the village in Bezirgan Village of Kaş in the province of Antalya, which is located on the way of Lycia without any restrictions on the construction according to the upper scale plan decisions is proposed in the thesis.

Kaş Bezirgan Village Design Guide, which was chosen as an example for Antalya province, was first studied with people living in the village and started to recognize the

village with the help of survey questions asked to the villagers after this land study. In the second stage, the field studies continued with the analysis studies of the villages and the data analyzed such as the number of storeys and the building conditions were processed in the data base of the geographical information system (GIS) and the land use study was carried out. As a result of these analyzes and studies, Kaş Begirgan Village Design Guide has been developed by examining the feasibility and suitability of the village design guide as a result of the characteristics of the village and the interviews made with the villagers in the course of the work.

Within the scope of Article 8 (ğ) of the Construction Law No. 3194, which is currently in force in Turkey, Legal basis for the construction of Village Design Guidelines has been established.

As a result, in this study, a concept of village life which will be an example to Antalya province is highlighted and a practical design guide proposal has been developed by considering special characteristics of the area.

Keywords: Planning, Rural Planning, Village Design Guide (VDG), Antalya, Kaş Bezirgan.

İÇİNDEKİLER

TABLolar	xi
ŞEKİLLER	xii
KISALTMALAR	xv
1. GİRİŞ.....	2
1.1 PROBLEM TANIMI.....	2
1.2 AMAÇ.....	2
1.3 KAPSAM-SINIRLILIK.....	2
1.4 YÖNTEM	2
2. KÖY TASARIM REHBERİ YAKLAŞIMI	3
2.1 KÖY KAVRAMI	3
2.2 KIRSAL PLANLAMA KAVRAMI.....	3
2.3 TASARIM REHBERİ KAVRAMI.....	3
2.4 KÖY TASARIM REHBERİ KAVRAMI.....	5
2.4.1 Köy Tasarım Rehberinin Uygulama Gerekçesi	7
2.4.2 Köy Tasarım Rehberinin Yönlendirici Unsurları.....	7
2.4.3 Köy Tasarım Rehberinin Kapsamı	8
2.4.4 Köy Tasarım Rehberi Yer Seçimi Kriterleri	8
2.4.5 Köy Tasarım Rehberi İlkeleri ve Yasal Süreçler	9
2.5 TÜRKİYE'DE KÖY TASARIM REHBERİ VE PLANLAMA İLİŞKİSİ	
11	
3. KÖY TASARIM REHBERİ ÖRNEKLERİ	13
3.1 YURTDIŞI KÖY TASARIM REHBERİ ÖRNEKLERİ.....	14
3.1.1 İrlanda Örneği.....	15
3.1.2 İngiltere Örneği	16
3.2 YURTIÇİ KÖY TASARIM REHBERİ ÖRNEKLERİ.....	19
3.2.1 Kastamonu Küre Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi.....	20

3.2.2	Balıkesir Kırsal Rehber Kitap	21
4.	KAŞ-BEZİRGAN KIRSALI İNCELEMESİ	23
4.1	KAŞ-BEZİRGAN GENEL BİLGİLER	23
4.1.1	Konum ve Coğrafi Özellikler	23
4.1.2	Tarihsel Gelişim	24
4.1.3	Jeomorfolojik Yapı	25
4.1.4	Ulaşım ve Teknik Altyapı	33
4.1.5	Nüfus Özellikleri	38
4.1.6	Sektör ve Hizmetler Bazında Ekonomik Durum	39
4.2	KAŞ-BEZİRGAN YERLEŞMESİ-DOĞAL VARLIKLAR VE KIRSAL PEYZAJ YERLEŞME ÖZELLİKLERİ	42
4.3	BEZİRGAN MİMARİ ÖZELLİKLERİ	52
4.3.1	Geleneksel Yapım Sistemleri	54
4.3.2	Çatı Teşkili	55
4.4	KAŞ İLÇESİ BEZİRGAN KÖYÜ TAHİL AMBARLARININ YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ PROJESİ ÖRNEĞİ	57
4.5	YAPI TESPİT VE ANKET ÇALIŞMASI	61
4.6	ANALİZLER VE BULGULAR	62
4.6.1	Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Kadastral Durum Analizi	62
4.6.2	Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Yapı Analizleri ve Önerileri	63
4.6.2.1	Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Bina Yaşı Durumu Analizi	63
4.6.2.2	Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Yapı Çatı Örtüsü Analizi	64
4.6.2.3	Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Yapı Çatı Tipi Analizi	65
4.6.2.4	Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Yapı Müştemilat İlişkisi Analizi	66
4.6.2.5	Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Komşu Parsel İlişkisi Analizi	67
4.6.2.6	Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Yapı Koruma Durumu Analizi	68
4.6.2.7	Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Yapı Kat Adedi Analizi	69

4.6.2.8	Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Yapı Kullanım Sıklığı Analizi	70
4.6.2.9	Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Yapı Fonksiyonu Analizi	71
4.6.2.10	Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Yapı Strüktürü Analizi.....	72
4.6.2.11	Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Yapı Kullanıcı Durumu Analizi	73
4.6.3	Planlama Yaklaşımı	74
4.6.3.1	Plan Durumu Analizi ve Plan Uyumu	74
4.6.3.2	Nüfus Projeksiyonu	75
4.6.3.2.1	<i>Kaş Bezirgan Kırsal Nüfus Projeksiyonları</i>	75
4.6.3.2.2	<i>Sektörel Projeksiyonlar</i>	77
4.6.3.2.3	<i>Mekansal Projeksiyonlar</i>	78
5.	KAŞ-BEZİRGAN KÖY TASARIM REHBERİ ÖNERİSİ	80
5.1	COĞRAFİ BİLGİ SİSTEMİ ÜZERİNDEN VERİ AKILLANDIRMASI	80
5.2	SWOT ANALİZİ.....	82
5.3	BEZİRGAN KÖY TASARIM REHBERİ KRİTERLERİ.....	83
5.3.1	Nüfus Projeksiyonu.....	83
5.3.2	Ekonomik Durum ve Potansiyeller.....	83
5.3.3	Yerleşme Dokusu.....	84
5.3.4	Yapı Karakteri	87
6.	DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	89
	KAYNAKÇA	90
	EKLER.....	94
	Ek 1: YAPI TESPİT FORMU ÖRNEĞİ	95
	Ek 2: BEZİRGAN KÖYÜ CAMİYANI VE CEVİZDİBİ MAHALLELERİ KÜNYESİ.....	100

TABLULAR

Tablo 3.1: Yurtdışı Köy Tasarım Rehberi Örnekleri	14
Tablo 3.2: Yurtdışı Örnekleri Karşılaştırması.....	19
Tablo 4.1: Kaş İlçesinin Belirli İl Merkezlerine Uzaklıkları	34
Tablo 4.2: Kaş İlçesinin Yakın İlçe Merkezlerine Uzaklıkları	34
Tablo 4.3: Bezirgan Yerleşmesinin Yakın Çevresine Uzaklıkları	34
Tablo 4.4: Kaş-Antalya-Türkiye Yıllara Göre Nüfus Değişimleri, (1980–2016).....	38
Tablo 4.5: Planlama Alanın İçinde Kalan Köylere Ait Nüfus Bilgileri.....	38
Tablo 4.6: Bezirgan Köyünün Yıllara Göre Nüfus Değişimleri, (1985–2014).....	39
Tablo 4.7: Kaş İlçesinde 2011 Yılı Tarımsal Üretim Miktarları (Ton)	40
Tablo 4.8: Kaş İlçesine Ait Hayvan Sayıları.....	40
Tablo 4.9: Kaş İlçesine Süt Üretimi (Ton).....	40
Tablo 4.10: Sektörel Dağılım Tablosu (2011)	41
Tablo 4.11: Kaş İlçesi Kayıtlı Konaklama Kapasitesi	42
Tablo 4.12: AKK Sınıfları'nın Tarıma Elverişlilik Durumları	46
Tablo 4.13: AKK Sınıfları'nın Dağılımı	47
Tablo 4.14: Kaş İlçelerinin Nüfus Projeksiyon Değerleri.....	76
Tablo 4.15: Kaş İlçesi Bezirgan Köyü Nüfus Projeksiyonu	76
Tablo 4.16: Nüfus Kabulleri Karşılaştırması	77
Tablo 4.17: Planlama Alanında Yer Alan Kırsal Yerleşmelere Ait Mekansal Projeksiyonlar	79
Tablo 5.1: 6360 Sayılı Yasa İle Mahalle Statüsü Kazanan Bezirgan Köyünün 2012 Yılı Nüfusu İle 2040 Yılı Nüfus Kabulü	83

ŞEKİLLER

Şekil 3.1: Köy Tasarım Rehberinde Mekansal Karakter	13
Şekil 3.2: Cork Kırsal Tasarım Rehberi	16
Şekil 3.3: Langham Köy Tasarım Rehberi.....	18
Şekil 3.4: Langham Köy Tasarım Rehberi-2	18
Şekil 3.5: Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi	20
Şekil 3.6: Balıkesir Genel Görünüş.....	22
Şekil 4.1: Ülke ve Bölgedeki Yeri	23
Şekil 4.2: Ülke ve Bölgedeki Yeri	24
Şekil 4.3: Kaş Morfolojik Yapı.....	25
Şekil 4.4: Kaş Yükseklik Haritası	26
Şekil 4.5: Kaş Eğim Haritası.....	27
Şekil 4.6: Kaş Deprem Haritası.....	28
Şekil 4.7: Kaş Topografik Harita	29
Şekil 4.8: Bezirgan Jeolojik Yapı.....	30
Şekil 4.9: Bezirgan Morfolojik Yapı.....	30
Şekil 4.10: Bezirgan Yükseklik Durumu	31
Şekil 4.11: Bezirgan Eğim Durumu	31
Şekil 4.12: Bezirgan Yağış Durumu	32
Şekil 4.13: Bezirgan Topografik Durum.....	32
Şekil 4.14: Bezirgan Jeolojik Yapı.....	33
Şekil 4.15: Bezirgan Ulaşım Haritası.....	35
Şekil 4.16: Kaş Teknik Altyapı.....	36
Şekil 4.17: Bezirgan Teknik Altyapı.....	37
Şekil 4.18: Bezirgan Sağlık Ocağı	37
Şekil 4.19: Eğim Haritası	43
Şekil 4.20: Bezirgan Hava Fotoğrafı.....	43
Şekil 4.21: Bezirgan Hava Fotoğrafı Topografik.....	44
Şekil 4.22: Kaş Toprak Arazi Kullanımı (Statip)	45
Şekil 4.23: Kaş Orman Durumu.....	46
Şekil 4.24: Kaş Toprak Sınıfları.....	47

Şekil 4.25: Kaş Toprak Grupları	48
Şekil 4.26: Bezirgan Orman Durumu	49
Şekil 4.27: Bezirgan Toprak Sınıfları	50
Şekil 4.28: Bezirgan Toprak Grupları	51
Şekil 4.29: Bezirgan Toprak Arazi Kullanımı (Statip)	52
Şekil 4.30: Yapı Yerleşim Biçimi Örneği	52
Şekil 4.31: Sokak Aksı Üzerinden Yerleşim	53
Şekil 4.32: Parsellerde Bina Yerleşimleri	53
Şekil 4.33: Merkezi Parsellerde Bina Yerleşimleri	54
Şekil 4.34: Geleneksel Yapım Sistemi Bezirgan Örneği	55
Şekil 4.35: Payandalarla Desteklenmiş Açık Çıkma	56
Şekil 4.36: Çatı Örtüsü Örneği	56
Şekil 4.37: Çatı ve Çıkma Örneği	57
Şekil 4.38: Tahıl Ambarları Vaziyet Planı	58
Şekil 4.39: Ambarlar Genel Görünüş	59
Şekil 4.40: Tahıl Ambarları Projesi Görsel-1	60
Şekil 4.41: Tahıl Ambarları Projesi Görsel-2	60
Şekil 4.42: Kadastral Durum	62
Şekil 4.43: Bina Yaşı Durumu	63
Şekil 4.44: Yapı Çatı Örtüsü	64
Şekil 4.45: Yapı Çatı Tipi Analizi	65
Şekil 4.46: Yapı Müştemilat İlişkisi Analizi	66
Şekil 4.47: Komşu Parsel İlişkisi Analizi	67
Şekil 4.48: Yapı Koruma Durumu Analizi	68
Şekil 4.49: Yapı Kat Adedi Analizi	69
Şekil 4.50: Yapı Kullanım Sıklığı Analizi	70
Şekil 4.51: Yapı Fonksiyonu Analizi	71
Şekil 4.52: Yapı Strüktürü Analizi	72
Şekil 4.53: Yapı Kullanıcı Durumu Analizi	73
Şekil 4.54: 1/100000 Antalya Burdur Isparta Çevre Düzeni Planı	74
Şekil 4.55: 1/25000 Kaş Demre Çevre Düzeni Planı	75
Şekil 4.56: Çalışan Nüfusun 2012 Yılındaki Sektörel Dağılımı	77

Şekil 4.57: Kaş İlçesi Çalışan Nüfusun 2040 Yılı Sektörel Dağılım Öngörüsü	78
Şekil 5.1: Arc-GIS Veri Tabanı	81
Şekil 5.2: KTR Önerisi.....	86
Şekil 5.3: Camiyanı Mahallesi KTR Önerisi	87
Şekil 5.4: Cevizdibi Mahallesi KTR Önerisi	88

KISALTMALAR

AB	:	Avrupa Birliği
CBS	:	Coğrafi Bilgi Sistemleri
DİE	:	Devlet İstatistik Enstitüsü
DPT	:	Devlet Planlama Teşkilatı
ABB	:	Antalya Büyükşehir Belediyesi
KGM	:	Karayolları Genel Müdürlüğü
KTR	:	Köy Tasarım Rehberleri
TAKBİS	:	Tapu Kadastro Bilgi Sistemi Programı
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
ÇDP	:	Çevre Düzeni Planı
NİP	:	Nazım İmar Planı
UİP	:	Uygulama İmar Planı
AKK	:	Arazi Kullanım Kabiliyeti

1. GİRİŞ

Türkiye’de planlama hiyerarşisi üst ölçekli stratejik bölge planlarından başlayarak alt ölçekte uygulama planlarına, hatta daha küçük ölçekte tasarım planlarına kadar inmektedir. Planlamanın uygulanabilirliği açısından kırsal alanlar (köyler), kırsal planlama kavramıyla birlikte ele alınmalıdır. Uygulamalar değerlendirildiğinde kırsal planlama dışında kalan köylerin, köy ölçeğinde planlanmadığı ve köy-kent ilişkisinin zayıf kaldığı alanlarda da köyden kente göçlerin artış gösterdiği ve buna bağlı olarak kentlerde yığılmalar oluştuğu görülmektedir.

Türkiye’de geliştirilecek olan köy tasarım rehberinde benimsenecek yaklaşım çok önemlidir. Köylerin kendine özgü sorunları, yerel halkın katılım eksikliği, gibi etkin faktörler göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak Türkiye köylerinin özgünlüğü doğru bir yaklaşımla, doğru yer seçim ölçütleriyle ve uygulanabilir yöntemlerle başlamak gerekmektedir. En önemlisi de köy tasarım rehberleriyle ilgili yasal çerçevenin tanımlanmasıdır.

Türkiye’de şu an yürürlükte olan 09.05.1985 tarih ve 18749 sayılı gazetede yayımlanan 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 8. Maddesinin (ğ) bendinde;

“Büyükşehir belediyesi sınırının il sınırı olması nedeniyle mahalleye dönüşen, nüfusu 5.000’in altında kalan ve kırsal yerleşim özelliği devam eden yerlerdeki uygulamalar, büyükşehir belediye meclisince aksine bir karar alınmadıkça, uygulama imar planı yapılmaya kadar 27 ‘nci madde hükümlerine göre yürütülür.

Kırsal alanlarda iş yeri açma ve çalışma izni; kadimden kalan veya yapıldığı tarihteki mevzuat kapsamında yola cephesi olmaksızın inşa edilen yapılar ile köy yerleşik alanlarda kalan yapılara kırsal yapı belgesine, yerleşik alan sınırı dışındaki diğer yapılara ise yapı kullanma izin belgesine göre verilir. Köylerde bulunan konutlarda, iş yeri açma ve çalışma izni alınarak ev pansiyonculuğu yapılabilir. Kamuya ait bir yaya veya taşıt yoluna cephe sağlanmadan yapı inşa edilemez, parsel oluşturulamaz. Yerleşme ve yapılaşma özellikleri, mimari doku ve karakteri, gelişme düzey ve potansiyeli açısından önem arz eden köylerde bu özellikleri korumak, geliştirmek ve yaşatmak amacıyla muhtarlık katılımı ile ilgili idarelerce köy tasarım rehberleri hazırlanabilir. Köy tasarım rehberleri ilgili idare meclisi kararı ile onaylanır ve uygulanır.” hükmü ile Köy Tasarım Rehberlerinin yapımı için yasal altlık oluşturulmuştur (3194 sayılı İmar Kanunu, 1985).

1.1 PROBLEM TANIMI

Türkiye’de köylerden kentlere göçün artmasıyla birlikte köy kavramının zamanla yol olmaya başladığı düşünülmektedir. Bununla birlikte köylerin mevcut yapısını bozmadan ve özgün halini koruyarak köyden kente göç çözümü yerine insanların köy yaşantısına uyum sağlayacağı ve yaşamlarını devam ettireceği refah düzeyi yüksek alanlar geliştirilmesi düşünülmektedir.

1.2 AMAÇ

Başta ekonomik, sosyal ve siyasal olmak üzere çeşitli nedenlerle, 1955’li yıllardan bu yana Türkiye’de köylerden kente sürekli bir göç hareketi yaşanmaktadır. Göç unsuru bir yandan kent ölçeğinde yığılmayı öte yandan da köylerin yok olması risklerini taşımaktadır. Köylerde geçim sıkıntısı yaşayan, ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayamayan kişi ve hanelerin sayısı artmaktadır. Bu tez çalışmasında, köylerin yaşatılması, zaman içinde yok olmaması, ekonomik ve sosyal faaliyetlerin canlandırılması; kısaca köy yaşantısı kavramının sürdürülmesi için köy tasarım rehberi ilkelerinin araştırılması ve örnek çalışma olarak Kaş-Bezirgan için bir rehber oluşturulması amaçlanmıştır. Köy Tasarım Rehberleri yaklaşımı; Türkiye’nin kırsal alanları ve köy yerleşimlerinde uygulanmak üzere, ilgili alanın mekansal karakterini korumak ve yaşatmak amaçlı, tek bir standardı olmayan, her alanın kendi karakterine has özelliklerine dayalı bir planlama düşüncesiyle ortaya konulmuştur.

Bu amaçla üst ölçekli plan kararlarına göre yapılaşmaya ilişkin herhangi bir kısıtlaması olmayan, kültürel ve tarihi yönünden pek çok değeri olan, Likya yolu üzerinde yer alan Antalya İl sınırları içerisindeki Kaş ilçesi, Bezirgan köyüne, köy yaşantısını sürdürmek ve köyü planlamak amaçlı Köy Tasarım Rehberi (KTR) önerisi çalışması hedeflenmiştir.

1.3 KAPSAM-SINIRLILIK

Antalya iline örnek olarak seçilen Kaş Bezirgan Köy Tasarım Rehberi çalışması kapsamında yerel halka tavsiye niteliğinde bir tasarım rehberi oluşturulmuştur. Analiz ve tespit çalışmaları sonucunda Kaş ilçesinde karakteristik özelliklere bakılarak Gökçeören, Sarıbelen ve Bezirgan köyleri incelenmiş ve çalışma Kaş Bezirgan köyü ile sınırlandırılmıştır.

Buna göre; bu çalışma kapsamında Antalya iline örnek teşkil edecek köy yaşantısı kavramını yaşatacak ve alana has özellikler ele alınarak uygulanabilir bir tasarım rehberi önerisi geliştirilmiştir.

1.4 YÖNTEM

Kaş Bezirgan Köy Tasarım Rehberi çalışmalarına ilk olarak köyde yaşayan insanlarla birlikte bir arazi çalışması yapılarak, hazırlanan yapı tespit formu ve anket soruları köy halkına sorularak, köyde tespit çalışmaları başlamıştır. Akabinde, yapı tespit formu analizleri için alan çalışmaları devam ederek kat adedi, bina durumları gibi analizler coğrafi bilgi sistemi veri tabanına işlenerek arazi kullanım analizleri yapılmıştır.

Buna göre; bu çalışma kapsamında Antalya iline örnek teşkil edecek köy yaşantısı kavramını yaşatacak ve alana has özellikler ele alınarak uygulanabilir bir tasarım rehberi önerisi geliştirilmiştir.

2. KÖY TASARIM REHBERİ YAKLAŞIMI

2.1 KÖY KAVRAMI

Köy kelimesinin sözlük anlamı; “Yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışılan, konutları ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim birimi” olarak verilmiştir (TDK, 2016).

Buna göre; köy, insan topluluklarının bir araya geldiği en küçük yerleşme biçimi olan ve genelde insanların çiftçilik ve hayvancılık gibi işlerle uğraştıkları, kent çeperlerinde kümelenmiş alanlar olarak ifade edilebilir.

2.2 KIRSAL PLANLAMA KAVRAMI

Planlama literatüründe Kırsal Alan Planlaması; ülke kalkınma planıyla birlikte; kentsel alanların kırdan kente göçle süregelen yığılmaların önlenmesi, kırsal alanlara özgü istihdamın sağlanması, geliştirmeye yönelik kamu yatırımlarının daha etkin ve rasyonel biçimde yönlendirilmesi ve kırsal karakterli yerleşmelerin kentlere entegrasyonun sağlanmasıyla genel anlamda kalkınması olarak tanımlanmıştır (ALACA, 1999-2009).

Buna göre; kırsal kalkınma köyde yaşayan insanların kente göç etmesi yerine köydeki olanakları kullanarak toprak ve hayvancılık alanında teşvikler verilerek çiftçinin ve köy halkının kendi alanlarına yatırım yaparak kırsal alanların kalkınmasını amaçlayan bir planlama yaklaşımı olarak ifade edilebilir.

2.3 TASARIM REHBERİ KAVRAMI

Kentsel Tasarım alanında önemli bir yer edinen tasarım rehberleri; kenti oluşturan temel parçaların ve kent bütünü kontrolünü yönlendiren ya da kentin bütünü için gerekli tasarım ölçütlerini içeren, biçimlendiren kurallar bütünü olarak tanımlanmıştır (EMİNAĞAOĞLU, 2007).

Diğer bir deyişle, kentsel büyümenin getirdiği fiziksel-mekansal değişimleri kontrol altına almak, tasarım, yenileme ve koruma çalışmalarını yönlendirmek amacıyla özellikle şehir plancısı, belediyeler ve diğer kent yönetim birimlerinin kullandıkları kavram çerçevelerini içermektedir. Tasarım rehberi alanın temel parçalarını koruyarak karakteristik özellikleri göz önüne alınarak; alanın ölçüt, biçim ve alansal özelliklerinin bütünüdür. Bütün bu ifadeler karşılık, tasarım rehberinin amacını, kentsel tasarımda yeni politikalar ortaya koymak değil tasarımda daha yüksek standartları geliştirmek; planlama sisteminde, tasarım için yer alan hükümet politikalarını destekleyici nitelikte, teşvik edici ayrıntılar olarak ifade edilmektedir (EMİNAĞAOĞLU, 2007).

Tasarım rehberleri, alanın karakteristik özelliklerini taşımaktadır. Tasarım rehberlerinin hazırlanma yöntemleri, süreçleri ve ilkeleri birbirine benzemektedir. Fakat alanın karakteristik özelliklerini taşıması ve yere özgü hazırlanmasından dolayı rehberler

kendiliğinden farklılaşmaktadır. Bununla birlikte; tasarım ilkeleri ortaya konularak, mevcut formları ve alanın künyesini oluşturan öğeler analiz edilmektedir.

Bununla birlikte rehberler yapılaşmış çevrenin tüm özellikleri ilgilenmekte; yapı ve ortak alanların tasarımı, peyzaj ve ulaşım sistemlerini içeren her ölçekteki planlama ve tasarım ölçütlerini kapsamaktadır.

Tasarım rehberleri; güvenlik, yaya, iklime göre yönlenme, engellilere uygun (evrensel) tasarım gibi belli bir odakta; kent merkezi, konut alanı, koruma alanı gibi dar veya geniş bir evrensel tasarım alan kapsamında; ağaçlar, parklar, sokaklar, aydınlatma elemanları gibi kentin yalnızca özellikli alanlarına yönelik olabilir.

Tasarım rehberleri alanlarına (EMİNAĞAOĞLU, 2007) göre;

a. Yapılar için tasarım rehberleri

Yapı ölçeğindeki kütle, cephe, malzeme gibi yapılar ile ilgili konuları detaylı bir şekilde kapsar. Alandan çok yapıyı kısıtlayıcı rehberlerdir.

b. Sokak görünümü ve peyzaj tasarım rehberleri

Yapıların oluşturduğu kent omurgasındaki yollar, dolaşım alanları, kamusal alanlar gibi konuları kapsar. Peyzaj ile ilgili bitkilendirme, doğal kaynaklar, arazi biçimi gibi konuları kapsar.

c. Sektörel tasarım rehberleri

Kentin sektörel dağılımı incelenerek konut, ticaret, sanayi gibi kullanımların gelişmesini konu alır. Komşuluk, bölge ve kent gelişme rehberleri ile birlikte özel kullanımlar için hazırlanabilir.

d. Kırsal bölge tasarım rehberleri

Yerel yönetimler tarafından tasarım ve planlamaya daha fazla bölgesel ve yerel olarak yaklaşmayı teşvik etmek için hazırlanırlar. Tasarımda esas alana özgü hazırlanmasıdır.

e. Köy tasarım rehberleri

Köylerin gelişimi ve korunması için danışma dokümanlarıdır. Genellikle köy halkı desteği ile yapılır, gelişmenin köy yerleşimi ve kentsel gelişme ile uyum içinde gerçekleşmesini hedefler.

şeklinde sıralanabilir (EMİNAĞAOĞLU, 2007).

Köyler; yaşam biçimi, üretim ve doğa ile ilişkileri bakımından çok özel yerleşmelerdir. Köye dair en eski tanımlardan biri 1924 tarihli Köy Kanunu'nda yapılmaktadır. "Cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan ve toplu veya dağınık evlerde oturan insanlar bağ ve bahçe ve tarlalar ile birlikte bir köy teşkil ederler" (442 sayılı Köy Kanunu, 1924).Bu tanım köyü köy yapan üç önemli unsuru tarif etmektedir (Ersizlerdere KTR, 2015);

- a. Köyler bağ, bahçe ve tarlaları ile bir bütündür.
- b. Köyler orta malları ile varlığını sürdürür.
- c. Köyler, orada yaşayan insanlar tarafından yaşatılır.

Bu üç özelliğin birlikte var olması ve dengeli bir şekilde varlığını sürdürmesi ile köy kırsal niteliğini koruyarak varlığını sürdürebilir.

2.4 KÖY TASARIM REHBERİ KAVRAMI

Köyün mekansal karakterini korumak amaçlı, her yere uygulanacak standartlar içermeyen öneriler geliştirilen, bu öneriler ile köyün kendine has özelliklerinden yola çıkılarak halkın katılımı yoluyla oluşturulan ve koruma yöntemlerine dair tavsiyelerde bulunan planları destekleyici rehberlerdir.

Köy tasarım rehberleri; köyün görsel özelliklerini, ekolojik özelliklerini, kırsal çevresi ve peyzaj özelliklerini; yerleşme bütününde ele alarak köydeki alanlar ve binaların detayları ve karakteristiği üzerinden katılımlı olarak değerlendirir.

Bu rehberler gelişmiş ülkelerde, yerel yönetimler tarafından köy karakterini korumakta kullanılan en yaygın araçlardandır. Bu ülkelerde köy tasarım rehberlerinin yasal ve kurumsal bir çerçevesi vardır. Tasarım rehberleri, yerel yapılaşmanın ölçütlerini veren tasarım politikası aracı olarak birçok ülkede kullanılmaktadır (Rural Design Guide, 2003).

Köy tasarım rehberi imar planı gibi kesin yaptırımlar, imar yönetmeliği gibi her yere uygulanacak standartlar içermez. Daha çok yöreye özgü öneriler ve tavsiyelerde bulunur. Bu öneriler köyün kendine has özelliklerinin analizinden yola çıkılarak katılım yoluyla geliştirilir. Köy tasarım rehberleri gelişmiş ülkelerde, yerel yönetimler tarafından köy karakterini korumakta kullanılan en yaygın araçlardandır. Bu ülkelerde köy tasarım rehberlerinin yasal ve kurumsal bir çerçevesi vardır (Ersizlerdere KTR, 2015).

Türkiye’de kırsal yerleşmeler tarım, hayvancılık gibi ekonomi alanlarında üretim merkezi konumundadır. Son dönemlerde ise karakteristik özellikleri ile turizm alanında da gündeme gelmektedir. Tasarım rehberleri, yerel yapılaşmanın ölçütlerini veren tasarım politikası aracı olarak Almanya, Amerika, İngiltere gibi birçok Avrupa ülkesinde kullanılmaktadır (EMİNAĞAOĞLU, 2007).

Kırsal yerleşmelerin gelişmesi ve korunmasına yönelik olarak hazırlanan tasarım rehberleri, alansak farklılığı olan yerleşmelerdeki gelişme için mevcut yapılara uyum gösterebilme gerekliliği çatısı altında gelişmektedir. İngiltere’de köylerdeki karakteristik farklılığın yaygınlaşmamasının aksine, “yer” ve değerinin karakterini tanımlamak için, planlama uzmanları ile yöre halkı teşvik edilerek kır komisyonları tarafından gelişmeye uygun olabilecek tasarımlar ile köy tasarım raporları hazırlanmakta; ve pilot köylerde test edilmektedir. Plan ne kadar üretici, ne kadar

becerikli, ne kadar doğru zamanda ve ne kadar anlaşılır olursa olsun bu raporlarda temel prensip bölge halkı ile iletişim kurarak, halkın yaşamını sürdürebileceği “kişisel mekanlar” oluşturmaktır. Bu rehberler, farklı ülkelerdeki planlama sistemlerinde, bölgesel bir ürün olarak, sosyal ve ekonomik ihtiyaçlara, bölgenin fiziksel karakterine uyumlu gelişmeyi teşvik etmektedir (EMİNAĞAOĞLU, 2007).

Köy tasarım rehberi ilke ve politikaları yapılaşmış/yapılaşmamış çevrelerin karakterine uygun görüşlere temel olmakta, hem de bölgenin belirgin karakteristik özelliklerini taşımaktadır. Bu alanlardaki önemli konu, yöresel farklılıkların ortaya çıkardığı yerleşme karakterini ifade edebilmektir.

Köy tasarım rehberlerinde kırsal alan ve çevresinin karakterini tanımlamak için bazı ölçütler kullanılmaktadır. Bu ölçütler, kırsal karakterde esas olan tasarım ilkelerini belirlemede yardımcı olan peyzaj değerleri, yerleşmenin konumlanması, yapı malzemesi ve kırsal alanın silueti olarak ifade edilebilir.

Bununla birlikte; yerleşmenin karakteristiği, kültür farklılıkları, yapılar-çevre uyumu, tasarım rehberlerinde yer alması gereken önemli ölçütlerdir. Bir köy tasarım rehberinin kapsamına göre, fiziksel karakterler;

- a. Kapılar
- b. Pencereler
- c. Çıkmalı balkonlar
- d. Çatılar
- e. Yapı malzemeleri
- f. Yapının ölçek ve oranı
- g. Konumlanma şekli
- h. Sokak ve açık alanlar
- i. Ağaçlar ve bitki örtüsü
- j. Kırsal çevresi
- k. Peyzaj elemanlar
- l. Arsa konumuna göre sınır-yol ilişkileri
- m. Sokak aksları
- n. Kırsal mobilya elemanları

Rehber çalışmaları doğal çevrenin niteliklerinden çok, köy yerleşmelerinin yapısal bütünü ele almaktadır. İklim, topografya, jeoloji, su kaynakları, bitki örtüsü gibi kırsal elemanlar da önemli unsurlardır. Fakat bu elemanlar alana özgü olduğundan dolayı her tasarım rehberinde ele alınmamaktadır.

Köy tasarım rehberlerinin içeriği genellikle belli bir format içinde yapılmakta, bu format yerin karakteristik özelliğine göre ve ayrıntı yoğunluğuna göre farklılaşmaktadır.

2.4.1 Köy Tasarım Rehberinin Uygulama Gerekçesi

6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'a bağlanarak mahalle statüsüne dönüşen köylerin kırsal ve ekolojik özelliklerini kaybetmeden planlanması ve sürdürülebilir ekolojik yaşantının oluşturulabilmesi için Köy Tasarım Rehberine ihtiyaç duyulmuştur (6360 sayılı Büyükşehir Kanunu, 2012).

Rehberin ilk olarak hazırlanacağı köylerin seçimi önemlidir. Pilot çalışmaların başarılı olması köy tasarım rehberlerini yaygınlaştıracaktır. Özgün karakteri değişmemiş ancak değişim baskısı altında olan köyler öncelikli olmakla birlikte yerel desteklerin varlığı uygulama için oldukça önemlidir.

Buna göre; seçilecek ilk köyler mimari, ekolojik dokusu bozulmamış turizm değerleri içeren köyler olursa rehberin uygulanması ve sürdürülebilirliği daha gerçekçi olmalıdır.

Değişen ekonomik koşullar karşısında kırsal yaşamın temel ekonomik faaliyeti olan tarımsal üretim geri plana düşmüştür. Giderek azalan ve yaşlanan nüfus nedeniyle, köylerin ortak mekânları eski canlı ortamlarını kaybetmekle karşı karşıyadır. Köyleri ekonomik ve sosyal olarak bir arada tutan bağların zayıflaması söz konusudur. Yerleşmelerin doğa ile bütünleşmiş kendine özgü dokusu ve yapı biçimleri de değişmektedir. Konfor şartlarını sağlayamayan konutlar terk edilmekte, okul, sağlık ocağı gibi donatı binaları kullanılmamaktadır. Sonuç olarak; üretimin, ortak faaliyetlerin ve kırsal yaşamın mekanı olan köyler değerlerini kaybedebilecekleri bir sürece girmiştir (Ersizlerdere KTR, 2015).

Köy tasarım rehberi köyü köy meydanı, sokaklar, evler, bahçeler, avlular, ahırlar, tarlalar ve köyü meydana getiren mekânsal öğelerle bir bütün olarak ele alır. Köy tasarım rehberi bu mekânlar ile tasarım rehberinde oluşacak yeni kullanım biçimleri arasındaki ilişkiyi halkın istekleriyle birlikte yeniden kurmaya çalışır. Bu bakımdan köy tasarım rehberlerinin köylerde yeni istekler ile mevcut mekânların ölçütlerinin bir araya getirilmesinde ve yaşam kalitesinin sağlanmasında önemli büyüktür.

2.4.2 Köy Tasarım Rehberinin Yönlendirici Unsurları

Köy tasarım rehberleri, köyün karakteristik özellikleri ve konumlanmasına göre planlama esası ile planlanmaya çalışılmalıdır. Buna göre; her köy tasarım rehberinin hangi soruya cevap aradığı da değişkenlik gösterebilmektedir.

Köy tasarım rehberinin genel olarak, alana özgü sorular hariç aradığı cevaplar birbirine yakındır. Bunlar;

- a. Köyün mekânsal karakteri nasıl korunmalıdır?
- b. Doğal yapısı ve peyzaj değerleri nasıl korunabilir?
- c. Ortak alanlar nasıl daha verimli kullanılabilir?
- d. Mevcut yapıların daha konforlu olması için neler yapılabilir?

- e. Köyün dokusuna uygun yeni yapılar nasıl yapılmalıdır?
- f. Yeni yapılacak yapılarda yerel yapım teknikleri ve yerel yapı malzemeleri nasıl kullanılabilir?
- g. Köyde altyapı sorunlarına ekolojik tasarım çözümleri nasıl yardımcı olabilir?

Rehber şu konularda tavsiyelerde bulunur;

- a. Köyün dokusu ve peyzajı
- b. Ortak mekânlar
- c. Yollar, patikalar
- d. Parsel kullanımları
- e. Yapı formları, kütle ve yükseklik
- f. Yapım teknikleri, yapı malzemeleri
- g. Yapı elemanları; Pencere, kapı vb.
- h. Sınırlar; duvar, çit vb.
- i. Katı ve sıvı atık geri dönüşümü (EMİNAĞAOĞLU, 2007)

2.4.3 Köy Tasarım Rehberinin Kapsamı

Köy tasarım rehberi kapsamında, halkın katılımı ile köyün karakteristik özelliklerini açık bir şekilde yansıtan, uygulanabilir tasarım önerileri getirilmelidir. Bu önerilerin köyün mekânsal karakterinin analizinden çıkmış olması gerekir. Rehberdeki öneri ve tasarımlar basit, anlaşılır bir dille, izlenebilmesi kolay şekilsel çizimlerle yapılmalıdır.

Köy Tasarım Rehberi;

- a. Köyün ve kırsal çevresinin kendine özgü özelliklerini yansıtır.
- b. Köyün değerlerini, köy yerleşmesinin biçimini ve yapı kullanımlarını analiz eder.
- c. Köydeki yapı uygulaması hakkında ilkeler geliştirir.
- d. Yerleşmenin gelişmesini, değişimini ve karakterine göre yapılaşmasını yönlendirici olmalıdır.
- e. Rehberin üst ölçekli ilçe ve il bütünündeki planları ile uyum içinde olması önemlidir.
- f. İlçe bütününe etkileyen gelişim değerlerine katkıda bulunması ve kırsal faaliyetleri artırıcı köy kimliğini koruyucu gelişimleri artırmalıdır.

2.4.4 Köy Tasarım Rehberi Yer Seçimi Kriterleri

Köy tasarım rehberi yapılacak olan yeri seçerken il bütünündeki planlar, gelişim bölgeleri ve politikalar göz önünde bulundurulmalıdır. Plan kararları kapsamında değerlendirme yapılarak; ilçenin gelişmesine katkı sağlayacak tasarım rehberleri önerilmelidir.

Buna bağlı olarak da arazi çalışmaları yapılarak tasarım rehberi yapılması düşünülen köylerin künyeleri çıkartılarak analiz çalışmaları başlatılmalıdır.

Köy tasarım rehberi yapılması düşünülen alanın kırsal kimliğinin korunarak ve karakteristik özellikleri ön plana çıkması kaydıyla tasarım rehberi önerileri yapılmaya başlanmalıdır.

2.4.5 Köy Tasarım Rehberi İlkeleri ve Yasal Süreçler

Türkiye’de ise 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 8. Maddesinin (ğ) bendinde;

“Büyükşehir belediyesi sınırının il sınırı olması nedeniyle mahalleye dönüşen, nüfusu 5.000’in altında kalan ve kırsal yerleşim özelliği devam eden yerlerdeki uygulamalar, büyükşehir belediye meclisince aksine bir karar alınmadıkça, uygulama imar planı yapılıncaya kadar 27 ‘nci madde hükümlerine göre yürütülür.

Kırsal alanlarda iş yeri açma ve çalışma izni; kadimden kalan veya yapıldığı tarihteki mevzuat kapsamında yola cephesi olmaksızın inşa edilen yapılar ile köy yerleşik alanlarda kalan yapılara kırsal yapı belgesine, yerleşik alan sınırı dışındaki diğer yapılara ise yapı kullanma izin belgesine göre verilir. Köylerde bulunan konutlarda, iş yeri açma ve çalışma izni alınarak ev pansiyonculuğu yapılabilir. Kamuya ait bir yaya veya taşıt yoluna cephe sağlanmadan yapı inşa edilemez, parsel oluşturulamaz. Yerleşme ve yapılaşma özellikleri, mimari doku ve karakteri, gelişme düzey ve potansiyeli açısından önem arz eden köylerde bu özellikleri korumak, geliştirmek ve yaşatmak amacıyla muhtarlık katılımı ile ilgili idarelerce köy tasarım rehberleri hazırlanabilir. Köy tasarım rehberleri ilgili idare meclisi kararı ile onaylanır ve uygulanır.” (3194 sayılı İmar Kanunu, 1985)hükmü ile Köy Tasarım Rehberlerinin yapımı için yasal altlık oluşturulmuştur. (İlgili idare; belediye ve mücavir alan sınırları içinde belediye, dışında valiliktir.)

Bu maddede köy tasarım rehberlerinin;

- a. Nerede yapılacağı
  - b. Amacı
  - c. Nasıl yapılacağı
  - d. Kimin onaylayacağı
- konularına açıklık getirilmiştir.

Köyün kendine has özelliklerini korumak, geliştirmek, yaşatmak ve gelişmesini sağlamak için yapılmalıdır. Yer seçiminde ise yerleşme ve yapılaşma özellikleri, mimari doku ve karakteri, gelişme düzey ve potansiyeli açısından önem arz eden köyler seçilmelidir.

Tasarım rehberi önerisi muhtarlık katılımı ile ilgili idare tarafından da onaylanmaktadır.

Bununla birlikte; kent ölçeğindeki tasarım rehberi 14.06.2014 tarihinde yürürlüğe giren Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği’nde tanımlanmıştır.

Mekânsal Planlar Yapım Yönetmeliği’nin 30. maddesinin 7. bendinde;

“Kentsel tasarım projesi doğrultusunda mekânın imge, anlam ve kimlik kazanmasını, estetik ve sanat değerinin yükseltilmesini, yapıların bir uyum içerisinde ve bütünlük oluşturacak şekilde düzenlenmesini amaçlayan ve mekânsal planlama sistematığı içerisinde uygulamaya yönelik kılavuz ve tavsiye niteliğinde kararları içerecek şekilde kentsel tasarım rehberi hazırlanır.” denilmektedir (Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği, 2014).

Yönetmelikte kentsel tasarım rehberleri için yapılan tanımda, köy tasarım rehberleri için de geçerli olan bazı hususlar ele alınmıştır. Bunlar;

- a. Öncesinde bir kentsel tasarım projesi olması gerektiği (köy tasarım rehberi için bir tasarım çerçevesine ihtiyaç vardır).
- b. Mekanın kimlik kazanması, yapıların uyum ve bütünlük içinde olmasının amaçlanması.
- c. Rehberin, mekânsal planlama sistematığı içerisinde ele alınması gerektiği.
- d. Uygulamaya yönelik olması.
- e. Kılavuz ve öneri niteliğinde kararları içermesi.

Köy tasarım rehberleri ele alınırken köyün analizleri ve kimlik kartı oluşturulduktan sonra amaç ve kapsamı çerçevesinde belirli ilkeler belirlenebilir.

Buna göre genel olarak köy tasarım rehberi ilkeleri;

- a. Köy tasarım rehberin hazırlanması için köyün karakterine uygun motive edici bir neden olmalıdır. Bu motive edici neden; halkın köye dair pozitif bakış açısı ve yaklaşımı, köyün geleneksel kimliğinin baskın olması, yerel yönetimin köy de yapılacak çalışmalar için istekli olması, yeni konutların köyün karakterini bozmaması için ortak bir kaygı, köyde turizmin var olması ya da turizmin gelişme eğilimlerinin fazla olması olarak sıralanabilir.
- b. Köyün eksik yanlarının tespiti önemlidir. Birçok köyde hizmetlerin yetersiz olması, altyapı sorunları gibi eksikler köyün fiziksel karakterinden daha önemlidir. Bunların çözümü için köyün karakteristik özellikleri analiz edilerek tasarım rehberinin doğru bir araç olup olmadığına karar verilmelidir.
- c. İlk olarak köy tasarım rehberinin hazırlanacağı köyleri seçmek çok önemlidir. Örnek çalışmalar başarılı olursa tasarım rehberine güven artacaktır. Karakteristik özelliklerini korumada büyük bir etkiye sahip olan yerel desteklerin varlığı önemlidir.
- d. Sorumluluk paylaşımında halk ve yerel yönetimin görevleri açık olmalıdır.
- e. Seçilen alanın karakteristik özelliklerine odaklanmalıdır. Bu özellikleri ise en iyi bilen yerel halk olacaktır.
- f. Köy tasarım rehberi sadece köyün merkeziyle değil çevresiyle bütün değerlendirilmelidir.
- g. Rehberin biçim ve içeriği gerekli kanunlara ve ilgili planlara uyum sağlayacak şekilde olmalıdır. Yerleşme ya da çevresi için yapılmış bir üst ölçekli plan varsa, rehberin plan ile uyumu belirlenmelidir.

- h. Rehber hazırlanma işlemi tamamlandığında kullanımı bitmiş sayılmaz. Devam eden süreçte kullanımının da devam etmesi gerekmektedir.
- i. Ulusal düzeyde köy tasarım rehberinin kalkınma programları ile ilişkileri kurulmalıdır (Ersizlerdere KTR, 2015) (Benli, 2015).

2.5 TÜRKİYE’DE KÖY TASARIM REHBERİ VE PLANLAMA İLİŞKİSİ

a. Üst Ölçekli Planlarla İlişkisi

Türkiye’de planlama stratejileri ülke stratejileri doğrultusunda bölge planlarıyla başlayarak küçük ölçeklerde ki tasarım planlarıyla devam etmektedir. Plan hiyerarşisi incelendiğinde;

- a. Kalkınma, Stratejik ve Bölge Planları
- b. Çevre Düzeni Planları
- c. Nazım İmar Planı
- d. Uygulama İmar Planı
- e. Koruma Amaçlı İmar Planı, Turizm Amaçlı İmar Planları, Özel Çevre Koruma, Milli Park Planları vb.
- f. Kentsel Tasarım Planları (Köy Tasarım, Özel Proje Alanları vb.)

İlgili idarelerin orta ve uzun vadeli amaçlarını, temel ilke ve politikalarını, hedef ve stratejilerini belirledikleri 1/500.000 ve 1/250.000 gibi üst ölçeklerde hazırlanan stratejik planları içermektedir.

Çevre Düzeni Planları, 1/100000 ölçekte bölgelerin, illerin veya tek bir ilin nüfus projeksiyonlarının ve şekilsel plan kararlarının yapıldığı planlardır.

Nazım İmar Planları, 1/25000 ve 1/5000 ölçekteki üst ölçekteki plan kararlarına uygun şekilde ana aksların, yol bağlantılarının, nüfus yoğunluklarının, yeşil alan ve sosyal donatı alanlarının belirlendiği imar planlarıdır.

Uygulama İmar Planları, 1/1000 ölçekte ada bazında plan kararlarının, kat sayısı, emsal, yol genişliği ve kaldırım genişliği gibi daha alt ölçekte ki uygulamaya yönelik plan kararların alındığı planlardır.

Koruma Amaçlı İmar Planı, Turizm Amaçlı İmar Planları, Özel Çevre Koruma, Milli Park Planları gibi planlar ise alt ölçekte belli bir bölgeye ait özel planlardır.

Kentsel tasarım planları ise genellikle serbest ölçeklerde hazırlanmış, kendine özgü planlama alanları belirlenen tüm üst ölçekli plan kararlarına stratejik planlara uygun şekilde hazırlanmış alanın karakteristiğini gösteren alt ölçekli şekilsel planlar, rehberler ve projeler bütünüdür.

b. Köy Ölçeğinde Planlama İlişkisi

Türkiye’de planlama hiyerarşisi incelendiğinde üst ölçekten başlayarak, strateji planları, bölge planları, çevre düzeni planları, nazım imar planları, uygulama imar planları ve

serbest ölçeklerde ki kentsel tasarım planlarıdır. Bu kademe içinde yasal olarak kırsal yerleşmelerle ilgili bir plan kademesi yoktur.

Yine de köy ölçeğinde bazı planlar, kanunlar ve kararnameler de mevcuttur. 442 sayılı Köy Kanunu ve Köy Yerleşme Planı Uygulama Yönetmeliğine göre yapılan planların kapsamı, parseller oluşturularak ihtiyaç sahiplerine satılması ve donatılar getirilmesi şeklindedir (442 sayılı Köy Kanunu, 1924).

Belediye sınırları içindeki köylerde ya da Büyükşehir Belediyesi içinde mahalle statüsü almış köylerde 3194 sayılı İmar Kanunu ve yönetmelikleri geçerlidir. İmar Kanunu standartlarına uyulmak durumdadır (3194 sayılı İmar Kanunu, 1985).

1985 tarihli Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinde, parsel ve yapı ölçeğinde daha ayrıntılı bir içerik mevcuttur. Türkiye’de pek çok ilde üst ölçek planların yapılmış olması nedeniyle bu yönetmeliğin uygulama alanı giderek daralmaktadır (Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği, 1985).

Yine de bazı üst ölçekli planlarda bu yönetmeliğe referans verilerek köylerde yapılaşma koşullarının tanımlandığı görülmektedir. Bu mevzuat; köylerde gelişme alanları belirlenmesi, parselasyon yapılması, donatı alanları belirlenmesi ve yapılaşma şartları getirilmesi ile sınırlıdır.

c. Ölçekler Arası İlişki

Bahsi geçen farklı ölçekler arası ilişkilerin doğru kurulması ve birbirini destekleyen kararlar içermesi köy tasarım rehberinin başarısı için çok önemlidir. Buna göre; köy tasarım rehberinin başarısı üç temel seviyede desteklenmeye bağlıdır:

- a. Üst ölçekli plan stratejileri ile desteklenmesi, bu stratejilerle planlama ve uygulama ilişkisini kuracak mevzuatın geliştirilmesi, tasarım ilkeleri ile ilgili dokümanların oluşturulması,
- b. Orta ölçekte planlama kararlarına entegre olmasına olanak sağlanması,
- c. Köy halkının köylerine dair olumlu bir yaklaşıma sahip ve fikir geliştirmeye açık olması, yerel uygulayıcı kurumların istekli olması, katılım konusuna inanması ve yöre halkıyla iyi ilişkiler kurmuş olmasıdır (EMİNAĞAOĞLU, 2007).

Köy tasarım rehberlerinin koşullarına uyarlanmış, kullanılabilir araçlar olarak geliştirilmesi için öncelikle iyi örnekler ve tecrübeler iyice değerlendirilmelidir.

3. KÖY TASARIM REHBERİ ÖRNEKLERİ

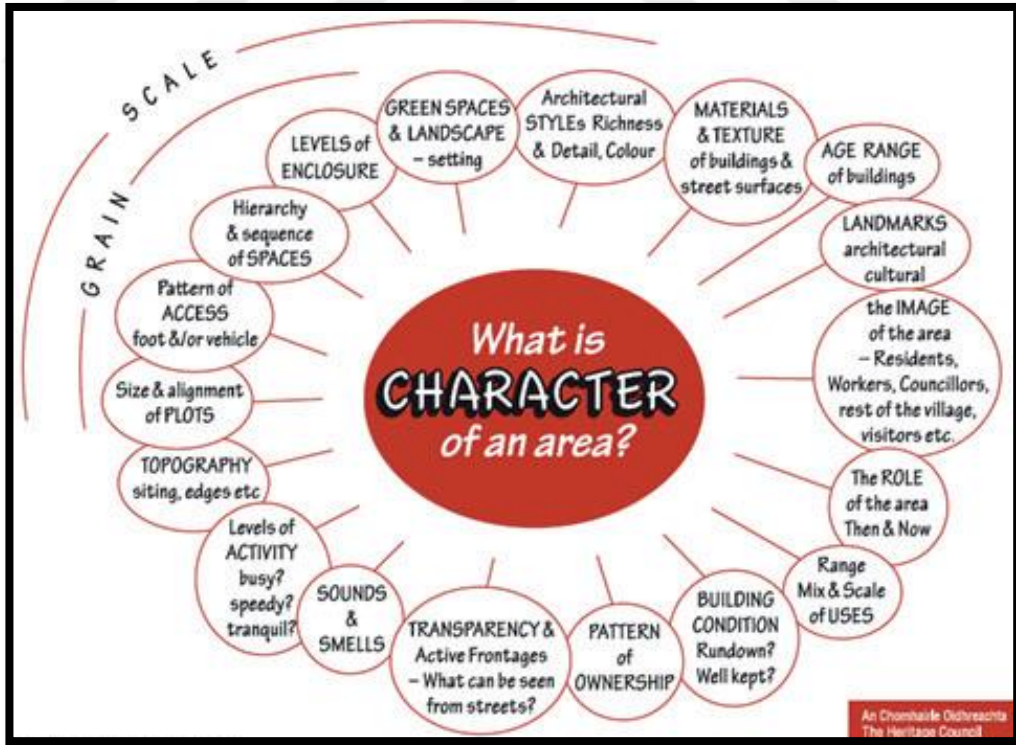
Birçok ülkede son yirmi beş yıldır kırsal yerleşmelerin kimliğini korumak üzere bazı uygulama araçları geliştirilmiştir, köy tasarım rehberi de bunlardan biridir. Bu dönemde Avrupa’da ve dünyada gelişen ve topluluğun güçlendirilmesini hedefleyen, aşağıdan yukarı bir karar verme sürecini temel alan yaklaşım, köy tasarım rehberlerinin de temel yaklaşımı olmuştur (Ersizlerdere KTR, 2015).

Köy Tasarım Rehberleri, kırsal yaşamın ve kültürel ülke kimliğinin bir parçası olarak, özellikle İngiltere, İrlanda ve ABD gibi ülkelerde yaygın olarak uygulanmaktadır.

Türkiye de geliştirilecek olan köy tasarım rehberinin benimseyeceği yaklaşım çok önemlidir. Köylerin kendine özgü sorunları, yerel halkın katılım eksikliği, gibi etkin faktörler göz önünde bulundurulmalıdır. Ancak Türkiye köylerinin özgünlüğü doğru bir yaklaşımla, doğru yer seçim ölçütleriyle ve uygulanabilir yöntemlerle başlamak gerekmektedir. En önemlisi de köy tasarım rehberleriyle ilgili yasal çerçevenin tanımlanmasıdır.

Köy tasarım rehberleri Şekil 3.1’de görüldüğü gibi mekansal alanların karakterlerine özgü analizler yapıldıktan sonra amaç ve hedefi belirlenerek yapıldığında ve uygulandığında örnek rehberler olacağı aşikardır.

Şekil 3.1: Köy Tasarım Rehberinde Mekansal Karakter

Kaynak: (Village Design Statement, 2013)

3.1 YURTDIŞI KÖY TASARIM REHBERİ ÖRNEKLERİ

YurtdiŐi örneklerinde köy tasarım rehberi ilkelerinin peyzaj değerleri daha çok öne çıkmaktadır. Köy tasarım rehberi örneklerinde az sayıda göç, sağlık, spor, eğitim, konut gibi sosyal olanakları, ekonomik koşulları da içine alan rehberler üretilmektedir.

Tablo 3.1: YurtdiŐi Köy Tasarım Rehberi Örnekleri

KTR	ÜL KE	AMAÇ	POLİTİKA	İÇERİK	YASAL ÇERÇEVE
BELBROOK	Ohio - U.S	Köyün gelişiminde mimarinin tarihi karakterini ve yapılaşma geleneğini korumak.	-Bir yapının bir bölümü veya tümünün yıkılması -Dış cephenin yeniden yapılması -Yeni yapılaşma -İşaretler	-Eski köy bölgesi -Köye genel bakış -Uyumsuz konum -Yok etme -Değişiklik -Yeni yapılaşma	İmar Yasası'nın 14.maddesinde yer alır. Gelişmelere göre güncelleştirilir. (Bellbrook Zoning Code Article:14)
MANHATTAN BEACH	California – U.S.	Mevcut sokak görünüşleri korumak ve bölgenin karakterine uygun gelişmeyi sağlamak.	-Yaya yolunu korumak, güçlendirmek ve iyileştirmek. -Sokağın ferahlığını korumak ve teşvik etmek	-Bölge-site tasarım -Komşuluk gelişimi -Mimari karakter -Yaya yolu -Peyzaj -İşaretler	Şehir Meclisi tarafından, Şehir Gelişim Planı'nda temel faaliyetler olarak kabul edilir. (Planlama Aracı)
MT. SHASTA MOUNTAIN	California – U.S.	Yerel yapıların tarihi geçmişin yansıtan, dağ mimarisine uygun çekici, konforlu, çağdaş, doğa ile uyumlu bir köy oluşturmak	-Görsel açıdan iyi görünümlü çevreye hakim yaya yolu çözümleri teşvik edilmeli. -Yapıların birbiri ile ve doğal çevre ile uyumu korunmalı ve teşvik edilmeli.	-Yasal çerçevesi -Peyzaj -Yapılaşma ve kamusal alanlar -Yapılaşma ve peyzaj detayları	Mt. Shasta Şehrinin Mimari İnceleme Yasası olarak kabul edilir. (City of Mt. Shasta's Architectural Review Ordinance Chapter: 18.60)
EAST MEON	Hampshire Birleşik Krallık	Köydeki kötü görüntüleri iyileştirmek ve yöresel karakteri sürdürülebilirliğini sağlamak.	-Yeşil doku korunmalı -Yeni çiftlik yapılaşma etkileri düşünölmeli -Açık ve kapalı alanlar arasındaki dengeyi sağlamak.	-Kır çevresi -Yapılaşma -Açık alanlar -Köy yaşamı -Tasarım raporu -Yöntem -Steering grup	Bölge Danışma Kurulu, Bölge Konseyi (EHDC) tarafından planlama aracı olarak benimsenmiştir.
MANCHESTER	İngiltere'nin Kuzeyi	Bölgenin gelişimini ve sürdürülebilirliğini tarihi çevre içinde sağlamak.	-Köyün tarihi yapısını korumak. -Tarihi küçük Yerleşme özelliklerini korumak. -Yapılaşmaların tarihi görüntüye zarar vermesini önlemek.	-Köy için hedefler -Tasarım kontrol bölgesi -Tarihi merkez bölge -Tarihi koruma bölgesi	Vermont Arazi Kullanım Yönetmeliği altında yer alır (Act.250) Planlama aracı olarak yönetmelikte yer alır.

ROLLESTON	Staffordshire Birleşik Krallık	Gelişme sürecinde, bölgenin tarihini, yöresel yaşam ve çevresini ortaya çıkarmak.	Yöresel karaktere uygun, çağdaş çevreler oluşturmaya rehberlik etmek.	-Toplum, -Ekonomi, -Çevre, -Yerleşim, -İletişim gelişmeler, -Sokak mobilyaları	East Staffordshire Bölge Meclisi Yerel Planı'nda, ek planlama rehberi (SPG) olarak kabul edilir.
-----------	--------------------------------	---	---	---	--

Kaynak: (Village Design, 1996)

Yurtdışında özellikle Avrupa ve çevresinde birçok ülkede köy/kırsal tasarım rehberleri bulunmaktadır. Tablo 3.1'de yurtdışında yapılmış köy tasarım rehberlerine amaçları, politikaları, içeriği ve yasal çerçeveleri ele alınarak yer verilmiştir.

3.1.1 İrlanda Örneği

İlk köy tasarım rehberi İngiltere'de yaygın olarak kullanılması ve başarı sağlaması üzerine 2000 yılında İrlanda'da da köy tasarım rehberleri yapılmaya başlanmıştır (Village Design Statement, 2013).

İrlanda'da köylerin yapısal özelliklerinin farklı olması yanında yerel karar alma süreçleri de çok gelişkin değildir. Birçok köyde halkın sosyal ve ekonomik sorunlarla ilgili katılım tecrübesi olmasına rağmen planlama ve tasarım konularında oluşmamıştır. İngiltere'den farklı olarak İrlanda'da rehberleri daha çok yerel yönetimler ve uzmanlar hazırlamıştır.

Şekil 3.2'de; yerel yönetimler ve uzmanlar tarafından alanın analizleri ve künyesi çıkarılarak çalışma alanına özgü şekilde tasarlandığı görülmektedir.

Süreç danışmanlar tarafından başlatılmakta, çalıştaylar, görüşmeler, anketler, birlikte gezme ve halkın sevdiği ve sevmediği şeyleri kaydetmesi gibi yöntemlerle ilerlemektedir. Rehber taslağını daha sonra danışmanlar hazırlamaktadır. İrlanda için rehberlerin başarısı genel olarak halkın yaşadığı yere olan ilgisini, değerlerinin farkında olmasını ve tasarım tecrübesini arttırmış olmasıdır. Bazılarında ilk adım olarak küçük tarihi öğelerin görünür olması, bazı eski önemli yapılara işlev verilmesi gibi adımlar atılmıştır. Birçok rehber yeni sonuçlandığı için etkilerini gözlemek zordur (Village Design Statement, 2013)

Köy tasarım rehberleri ile planlama sistemi arasındaki ilişki İrlanda için çok tanımlı olmasa da yapı izni başvurularında rehberlere bakıldığı, rehberlere dayanarak bazı küçük projelerin geliştirildiği görülmektedir. Rehberlerin yerel planlarla (Yerel Alan Planı-Local Area Plan) ilişkilerinin kurulması için çalışmalar yapılmaktadır. 2012 yılında İrlanda Heritage Council (İrlanda Miras Kurulu) köy tasarım rehberinin halka yönelik olması için eğitimleri de içeren bir toplantı düzenlemiştir. Eğitimlerin amacı halkın katılımının en üst düzeyde olmasıdır (Village Design Statement, 2013).

Bunlara göre; İrlanda örneğinde karakteristik farklılıkların rehberlere yansımadağı, ülkedeki her rehberin yaklaşık aynı önerileri içerdiği gibi eleştiriler yapıldığı; rehber

yapılmasında ise köylerinin farklı yanları üzerinde odaklanmaya çalışılması köy halkı üzerinde olumsuz karşılanmıştır.

Şekil 3.2: Cork Kırsal Tasarım Rehberi

Yaklaşım	Alan Seçimi	Parsel Kullanımı	Konut Tasarımı	Peyzaj Tasarımı	Konut Yapımı
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Alana özgü mimari mirasın özellikleri; <ul style="list-style-type: none"> ▪ Basitlik ▪ Oran ▪ Malzeme kalitesi ➤ Çağdaş konut tasarımında bu ilkelerin kullanılması ➤ Pencere, baca ve kapı gibi mimari öğelerin ayrıntısının tasarımcıya bırakılması ➤ Geçmişe değil geleceğe vurgu ➤ İrlanda kökenli bir tasarım geleneği, kendine güveni, iddialı, sanatsal 	 <ul style="list-style-type: none"> ➤ Alan seçerken ısı ve enerji yalıtımı açısından uzun vadede ekonomik olan yerin seçilmesi ➤ Yerleşim yerine karar verilirken korunaklı alana yerleşmesi ve rüzgar etkisinin dikkate alınması 	 <ul style="list-style-type: none"> ➤ Parsellere yerleştirirken gereksiz hafriyat ve dolgudan kaçınılması 	 <ul style="list-style-type: none"> ➤ İrlanda köy evlerine yatay görünüm veren oranların bozulmaması ➤ Basit formların tercih edilmesi 	 <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bahçe duvarının taş olması, ➤ İklimle uygun olan bitkilerin ekilmesi 	 <ul style="list-style-type: none"> ➤ Yalın formların tercih edilmesi ➤ Problem: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Daha büyük ▪ Daha yüksek ▪ Daha geniş bu eğilimden kaçınılması

Kaynak: (Rural Design Guide, 2003)

3.1.2 İngiltere Örneği

Köy tasarım rehberleri ilk olarak 1993 yılında İngiltere’de kullanılmaya başlanmıştır. O dönemde yetkili olan Kır Komisyonu (Countryside Commission, daha sonra Countryside Agency) tarafından yürütülen köy tasarım rehberleri, gelişme planlarından farklı olarak sadece yapı çevrenin tasarımı ile sınırlı olan bir araçtır. Köy tasarım rehberi başlangıçta arazi kullanım planları (Local Plan’ların) bir eki/tamamlayıcısı olarak önerilmiştir. Plan; gelişmenin gerekliliğine, ya da yer seçimine karar verirken, rehber uygulama ve kapsamı belirler. Bir yerin karakterinin en iyi yerel halk tarafından bilineceği ve yeni yapılaşmanın nasıl olması gerektiğine bu şekilde ulaşılabileceği fikrinden hareket edilmiştir (Ersizlerdere KTR, 2015).

İngiltere’de ilk olarak dört pilot rehber hazırlanmıştır. Bunlar pratikte ne kadar yararlı olabilecekleri konusunda değerlendirilerek daha sonra ulusal ölçekte yaygınlaştırılmıştır. İngiltere’de bugüne kadar 600’den çok köy tasarım rehberi hazırlanmıştır. Rehberlerin başarısı konusunda birçok değerlendirme yapılmış durumdadır. Son değerlendirmelerde bazı yerel yönetimlerin rehberleri gelişmenin kontrolünde Şekil 3 ve Şekil 4’deki sistematüğün kullanıldığı, rehberlerin planlama kararlarını etkilediği, yapı izni için yapılan görüşmelerde uygun olmayan gelişmeleri öncesinde görme fırsatı verdiği, kaliteyi arttırdığı belirtilmiştir (Village Design, 1996).

Buna göre; rehberin başarısında yerel halkın önemli bir etken olduğu görülmüştür. Alanın karakterine özgü bir rehber geliştirmek isteniyorsa halkın konu hakkında

bilinçlenmesini ve kararlılığını arttırmak gerekmektedir. Tasarımın, sadece bu alanda uzmanlaşmış kişiler tarafından yapılabileceğini aşmak önemli adımlardan biridir. Sokaktaki insanın planlama için çok önemli olan mekan ve tasarı bilgisini rehber aktarmak gerekmektedir.

İngiltere’de köylerin birçoğunun koruma alanı ilan edilmesi, bu alanların sıklıkla ziyaret edilen yerler olması, güçlü bir kırsal edebiyatının ve kültürünün varlığı ve köy konutlarının yüksek fiyatları, bu ülkede kırsalın birçok ülkeye göre daha değerli olduğunu göstermektedir. Kırsal yerleşmelerin gelişimi daha yavaş ve daha dağınık olmuştur. Geçtiğimiz yirmi yılda tarımın ekonomik öneminin azalması ile pazar olma özellikleri azalmış ve köyler giderek kentlere bağımlı hale gelirken kentsel gelirle varlıklarını devam ettirir hale gelmişlerdir (Village Design, 1996).

İngiltere’de Köy Tasarım Rehberleri/Raporları (Village Design Statement) köy halkı tarafından hazırlanarak yerel yönetimler tarafından kabul edildiğinde ve o yöreye ait mevcut planın bir tamamlayıcısı/eki niteliği kazanmaktadır. Plan kadar kesin yaptırımlar içermese de değerli bir belge olarak karar aşamalarında dikkate alınmak zorundadır. İngiltere’de köy tasarım rehberleri kırsal alanlara dair politikaların ve planlama sisteminin bir parçasıdır. Köy tasarım rehberlerinin çerçevesini çizen ve uygulanmasına olanak veren bir dizi yasal, kurumsal, teknik düzenleme içermektedir. 1950’lerden sonra İngiltere, İrlanda ve tüm Avrupa’da kırsal yerleşmeler giderek kendilerine has özelliklerini kaybetmeye başlamıştır (Village Design, 1996).

Şekil 3.3: Langham Köy Tasarım Rehberi

Yaklaşım	Peyzaj Karakteri	Yerleşme Dokusu ve Karakteri
<p>Amaç</p> <ul style="list-style-type: none"> Değişim ve gelişimi engellemek değil, değişimin çevreye uygun ve tamamlayıcı olması Langham'ın yaşayanlar tarafından değer verilen bir yer olması VDS'nin topluluğun beklentilerini yansıtması Tasarım çözümleri getirmek yerine tasarımda dikkate alınması gereken yere özgü tarafları gösterilmesi Köyün yaşayan bir varlık olması nedeniyle yerinin eskiyi tamamlaması gerektiği VDS'nin, planın eki olarak yapım izinlerinde kullanılmak üzere destekleyici döküman olarak kabul edilmiş olması (Supplementary Planning Guidance- SPG) 	<p>Açık Alanlar</p> <ul style="list-style-type: none"> VDS, Rutland yerel planında Langham için planlanmış gelişme limitlerini dikkate alır VDS'de tanımlanmış açık alanlar ve küçük yeşillikler koruma altında olmalıdır <p>Seyir-Manzara Noktaları</p> <ul style="list-style-type: none"> VDS'de tanımlanan köy görünümü mümkün olduğu kadar korunmuş ve binalar tarafından gizlenmemiş olmalıdır <p>Dere</p> <ul style="list-style-type: none"> Dere, doğal durumunda muhafaza edilmelidir. Church sokağındaki köprü, günümüzdeki formunda ve ölçüde muhafaza edilmelidir Köydeki diğer köprüler köy karakterini koruyarak etkileyici bir görsellik kazanmak için yenilenmiş olmalıdır 	<p>Genel Köy Dokusu</p> <p>Konut Alanları</p> <ul style="list-style-type: none"> Konutların büyük, tür ve ölçek olarak çeşitliliği, ödenebilir konut da dahil olmak üzere yeni gelişmelerde de yansıtılmalıdır <p>Sokak Karakteri</p> <ul style="list-style-type: none"> Çim sınırları orijinal haliyle korunmalıdır Mevcut bulunan farklı sınırlar ve patika genişlikleri yeni gelişmelerde örnek alınarak kullanılmalıdır Sınırlarda gerektiğinde taş kullanılabilir, ancak köydeki genel tarzı uygun olmalıdır <p>Ağaçlar</p> <ul style="list-style-type: none"> Yetişkin ağaçlar ancak başka çare olmadığında zaman kalırdırabilir, yerine uygun bitkilendirme yapılmalıdır The Ranksborough Hall Park ağaçlar ve yaban hayatı için önemli bir alandır, mümkün olduğunca korunmalıdır

Kaynak: (VDS, 2002)

Şekil 3.4: Langham Köy Tasarım Rehberi-2

Yapılar	Sınırlar	Yollar ve Trafik
<p>Ticari Yapılar</p> <ul style="list-style-type: none"> VDS, Rutland Local Planındaki tescilli yapıları dikkate alır. Burley Road çevresindeki merkezi alanda, Church Street and Well Street'te yapılar yerel malzeme olan taş ve tuğla kullanılarak yapılmalı, geleneksel yapı tarzını yansıttıkları şekilde olmalıdır. Yeni yapı, yenileme veya kullanım değişikliği durumunda, bulunduğu yerdeki malzeme, biçim özelliklerini yansıtmalı ve ölçek olarak uyumlu olmalıdır. Yapılar, parselleri ile orantılı olmalı, yeterli bahçe alanı bırakılmalı, komşu mülkiyetle uygun mesafede yapılmalıdır. Yeni yapılarda mimari özellikler yakındaki mevcut yapıların karakterini yansıtmalıdır. Kullanılmayan çiftlik yapılarının ticari kullanıma çevrilmesi desteklenmelidir. Yeni yapılar 2 kata kadar olmalı, mütevazı yükseklikte yapılmalıdır. Süsli sundurmalılar ve abartılı saçaklardan kaçınılmalıdır. 	<p>Sınırlar</p> <ul style="list-style-type: none"> Varolan taş ve tuğla duvarlar korunmalı ve mümkün olduğu kadar yeni yapılara yansıtılmalıdır. Yeni duvarlar malzemeleri, yapım şekli ve oranları diğer duvarlarla uyumlu olmalıdır. <p>Çatılar ve Bacalar</p> <ul style="list-style-type: none"> Yeni yapı gruplarının çatı yüksekleri, yakındakilere benzer olmalıdır. Baca yükseklikleri ve biçimlerinde küçük değişiklikler tercih edilmelidir. Çatılarda, yapının bulunduğu konum ile uyum sağlayacak şekilde doğal malzeme kullanılmalıdır. <p>Pencere ve Kapılar</p> <ul style="list-style-type: none"> Görünür yükseklikteki pencereler ve kapılar ahşap olmalı, yapı ve çevresi ile orantılı yapılmalıdır. Mevcutta bulunan pencere stilleri devam ettirilmelidir. Pencere ve kapılar yenilendiğinde orijinal biçim ve oranı korunmalıdır. <p>Bahçeler</p> <ul style="list-style-type: none"> Manor House, Old Hall ve The Limes'in etrafındaki bahçelerin Langham'ın karakterine yaptığı katkı korunmuş olmalıdır. Bunlar köyün önemli özellikleridir. <p>Yapı malzemesi</p> <ul style="list-style-type: none"> Köyün içindeki yeni yapılarda ve eklentilerde renk, ton ve doku bakımından çevre ile uyumlu malzeme kullanılmalıdır. 	<p>Ana ve Tali Yollar/Trafik</p> <ul style="list-style-type: none"> Trafik önlemleri mümkün olduğu kadar köyün karakteri ile uyumlu olmalıdır. Köy yollarındaki kentleşme denilebilecek, yol işaretlerindeki artış, tek yönlü sokaklar ve dar sokaklarda kaldırımlar vb. engellenmelidir. <p>Aydınlatma</p> <ul style="list-style-type: none"> Sokak aydınlatmaları mümkün olduğu kadar köy karakterini yansıtmalıdır. <p>Sokak Mobilyaları</p> <ul style="list-style-type: none"> Sokak mobilyaları, köyün var olan görünümünü ve var olan mobilyalarla uyumunu korumalıdır. Çöp kutuları metal gibi daha geleneksel tarzlarda olmalıdır. Büyük reklam panolarının olmaması durumu devam etmelidir. İşyeri levhaları mütevazı ölçülerde ve çevre ile uyumlu olmalıdır. Yön işaretleri muhafaza edilmelidir. <p>Patikalar</p> <ul style="list-style-type: none"> Bütün mevcut patikaların konumu ve karakteri koruma altında olmalıdır. Gelecekteki gelişmeleri köye bağlayan patika yollar olmalıdır. Ahşap tek parça çit yerine aralıklı ray şeklinde çit tercih edilmelidir.

Kaynak: (VDS, 2002)

Şekil 3.3 ve Şekil 3.4’de birbirine çok benzer olduğu düşünülen ülkeler arasında bile köy tasarım rehberinin yapılması bakımından önemli farklar olduğu görülmektedir.

İngiltere ve İrlanda örneğinde birbiriyle farklılaşan ve benzeyen özellikleri Tablo 3.2’de karşılaştırmalı olarak gösterilmektedir.

Tablo 3.2: Yurtdışı Örnekleri Karşılaştırması

İngiltere	İrlanda
“Köy Raporu” niteliğinde olan rehberlere “Village Design Statement” adı verilmektedir.	Uzman tasarımcılar ile yerel yönetimler tarafından halka danışılarak hazırlanan rehberlere “Rural Design Guide” adı verilmektedir.
Köyün genel peyzajı ve yerleşim biçiminden başlayarak, parsel ve konuta doğru daralır	Yeni yapılarda daha esnek bir tasarıma imkan vermektedir.
Önce mevcut durum anlatılır, öne çıkan özellikler gösterilir, arkasından her bir başlıkta öneriler yer alır	Geleneksel olanın bilgileri ile çağdaş konut tasarımından söz edilir
Köy halkı tarafından çekilen fotoğraflar kullanılır	Kapı, pencere ayrıntıları verilmez.
Önerilerin bazıları geneldir.	Gelişmenin teşviki, sanatsal yaklaşım, yeni tasarım imkanı ve ekolojik çözümler üzerinde yoğunlaşılır.
Bazı önerilerde ise köyün önemli yerlerinin isimleri verilerek yapılması gerekenler söylenir.	Şematik gösterimler bulunur ve gösterimler herkesin anlayabileceği düzeydedir.

Kaynak: (Rural Design Guide, 2003).

Genel olarak köy tasarım rehberleri için ortak yönler şunlardır;

- Planlama alanında kentsel tasarım ölçeğinin önemli bir parçasıdır.
- Köy halkıyla birlikte hazırlanır, yerel yönetimler tarafından onaylanır.
- Rehberin hazırlanma şekli ve içeriği belirlenmiştir ve buna uyulur.
- Planın hükümlerine eklenir.
- Köyle ilgili, rehber dışında sosyal ve ekonomik sorunlara dair birçok katılım aracı vardır.

3.2 YURTIÇİ KÖY TASARIM REHBERİ ÖRNEKLERİ

Türkiye’de köy tasarım rehberi veya kırsal tasarım projeleri kapsamında çalışmalar yapılmaktadır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Köy Tasarım Rehberi ile ilgili kararname çalışmalarından sonra daha da hızlanmıştır.

İlk olarak Kastamonu ili, Ersizlerdere köyünde Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi tarafından akademik bir çalışma yapılmış; fakat uygulamaya geçilememiştir.

Daha sonra da Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından Kayseri ve Balıkesir de kırsal alanda çalışmalar yapılmıştır.

3.2.1 Kastamonu Küre Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi

2013 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü öğrencilerinin Küre-Ersizlerdere köyünde yaptığı bir çalışma sonrasında Ersizlerdere köyünde bir tasarım rehberi hazırlanması fikri ortaya çıkmıştır.

Her Köy tasarım rehberi çalışmasında olduğu gibi arazi ve anket çalışmaları ile çalışmaya başlanmıştır. Köyde turizm faaliyetlerinin başlamış olması nedeniyle köyün karakterinin bozulacağı düşünülerek korumanın bir öncelik olduğu düşünülmüştür.

Arazi çalışması sonrası bölge ile ilgili yazılı ve görsel kaynak araştırmaları yapılmış, köy tasarım rehberleri örnekleri incelenmiştir.

Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi çalışmasının alanı Şekil 3.5'te gösterilmektedir.

Şekil 3.5: Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi

Kaynak: (Ersizlerdere KTR, 2015)

Alan mahalle bazında bölümlere ayrılarak köy tasarım rehberi çalışmasında parsel büyüklükleri, yapı yerleşme yönü, hâkim rüzgar yönüne göre yapıların yerleşmesi gibi tüm kırsal plan kararları alınarak köy tasarım rehberi çalışması tamamlanmıştır. Fakat köy tasarım rehberi çalışmaları yapılırken herhangi bir plana plan kararı ya da plan eki niteliği kazandırılmadığı için akademik bir çalışma olarak kalmaktadır.

3.2.2 Balıkesir Kırsal Rehber Kitap

Balıkesir rehber kitabında kırsal alanlarda mimari bileşenlerin alana has özelliklerin ve gereksinimlerin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Yerleşmeleri değerlendirebilmek için gerekli veriler ve çalışmalar sağlanmıştır. Tasarım rehberinin köy karakterini tanımlaması kırsala özgün mimari kimliğin korunması ve geliştirilmesi adına önemlidir. Bu şekilde oluşmuş doku ve yeni yapılacak konutlar arasında uyum sağlanacaktır (Balıkesir Rehber Kitap, 2010).

Balıkesir kırsalında mimari kimlik tespiti yapmak amacıyla farklı özelliklere sahip pek çok köy incelenmiş; kırsal tasarım politikalarının geliştirilmesi için yapı biçimlenişi ve yerleşim özelliği karakteristiğini ortaya koyacak şekilde çalışma detaylandırılmıştır.

Kırsal rehberlerde ilk olarak alanı tanımak gerekir. Balıkesir topografyası incelendiğinde dağlık ve düzlük alanlardan oluşan karmaşık yüzey şekillerine sahip bölgelerimizden biridir. Güneydoğu, güney ve batıdan dağlarla kuşatılmış olan Balıkesir ili topraklarının kuzey ve güneybatısı ovalıktır. İlin orta kesimi akarsu vadileriyle yarılmış bir yayla görünümündedir (Balıkesir Rehber Kitap, 2010).

Şekil 3.6: Balıkesir Genel Görünüş

Kaynak: (Balıkesir Rehber Kitap, 2010)

Bu rehber kitapta Balıkesir ilinde kırsal alanda yapılaşmış kültürün sürdürülebilirliği ve korunması amaçlanmaktadır. Bu amaçla Balıkesir yöresinin kırsal mimari kimliğini oluşturan unsurlar araştırılmış, yapı ve yerleşme tipolojileri tespit edildiği görülmektedir(Şekil 3.6). Daha sonra temel unsurların oluşturduğu ve gerekli koruma ve gelişme ilkeleri doğrultusunda yapılar ve yerleşme dokuları için önerilerde bulunulmuştur (Balıkesir Rehber Kitap, 2010).

4. KAŞ-BEZİRGAN KIRSALI İNCELEMESİ

4.1 KAŞ-BEZİRGAN GENEL BİLGİLER

4.1.1 Konum ve Coğrafi Özellikler

Kaş ilçesinin yüzölçümü 20.723 km²'dir. Kaş ilçesinin güneyinde Akdeniz, kuzeyinde Elmalı, doğusunda Demre, batısında da Fethiye ile çevrelenmiştir.

1/100000 ölçekli Antalya Burdur Isparta Çevre Düzeni Planı'nda Kaş ilçesine ait 2000 yılı Genel Nüfus sayım sonuçlarına kentsel ve kırsal olmak üzere toplam 47.519 kişi, planlama çalışması için araştırmanın yapılmaya başladığı yıl olan 2010 adrese dayalı nüfus sonuçlarına göre kentsel ve kırsal toplamda 53.145 kişi, 2014 adrese dayalı nüfus sonuçlarına göre ise kentsel ve kırsal toplamda 55.574 kişinin yaşadığı bilinmektedir (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016).

Kaş ilçesi Antalya ilinin batısında yer almaktadır. Kaş ilçesinin ülke ve bölge içindeki yerleri Şekil 4.1 ve Şekil 4.2'de gösterilmiştir.

Şekil 4.1: Ülke ve Bölgedeki Yeri

Kaynak: (ABB, 2017)

Şekil 4.2: Ülke ve Bölgedeki Yeri

Kaynak: (ABB, 2017)

4.1.2 Tarihsel Gelişim

Kaş ilçesi ve köyleri elde edilen bilgi, belge ve arkeolojik buluntulara göre, Likya Medeniyeti'nin en önemli bölgesidir. Likya, bugünkü Teke Yarımadası'nın bulunduğu yerdir. Teke Yarımadası'nda, M.Ö. 10 bin yıl öncesinden beri bulunduğu bilinmektedir. Tarihte Kaş çevresine “Aydınlık Ülke” de denilmiştir. Kaş'ın, ilkçağdaki adı Antiphellos olup sonrasında Andifli olmuştur. Andifli, Antiphellos'un halk dilinde söyleniş biçimidir. Kalıntılar bugünkü Kınık Köyü'nde Xsanthos, Gelemiş Köyü çevresinde Patara, Çukurca Köyü dolaylarında Fellos kenti kurulurken, Kaş merkezinin bulunduğu yerde de “Fellos'un karşıtı” anlamına gelen Antiphellos Kenti'nin kurulduğunu kanıtlamaktadır. Bu bölgeye ilk yerleşenlerin kim olduğu tarihte kesin olarak bilinmemektedir. (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016).

Kaş, Anadolu Selçuklu topraklarına katıldıktan sonra, Andifli olarak anılmaya başlanılmıştır. Selçuklu devletinin yıkılması ile bu yöre Tekeoğulları'nın egemenliğine, Yıldırım Beyazıt zamanında da Osmanlılar' a geçmiştir. Beyazıt II devrine ait tapu defterlerinde Kaş'a tabi Bayındır, Kayı, eski cemaatlerinin isimlerini taşımaktadır. Kaş'ta Ahi'lerden Şeyh Orhan ve Şeyh Bey Zaviye ve tekkelerine bazı nahiye ve köyleri vakfedip ellerine nisan verilmiştir. Bu bölgeye Kaş adı Teke Bey'i tarafından verilmiştir. Kaş bölgesinin merkezliğini de bugün Kaş'ın köyü durumunda olan “Kasaba” yapmıştır (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016).

Kaş, 1776 yılında nahiye haline getirilmiş ve Gömbe ile birlikte Elmalı kazasına bağlanmıştır. 1871’de yeniden kaza olmuştur. Kaş Belediyesi 1923 yılında kurulmuştur (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016).

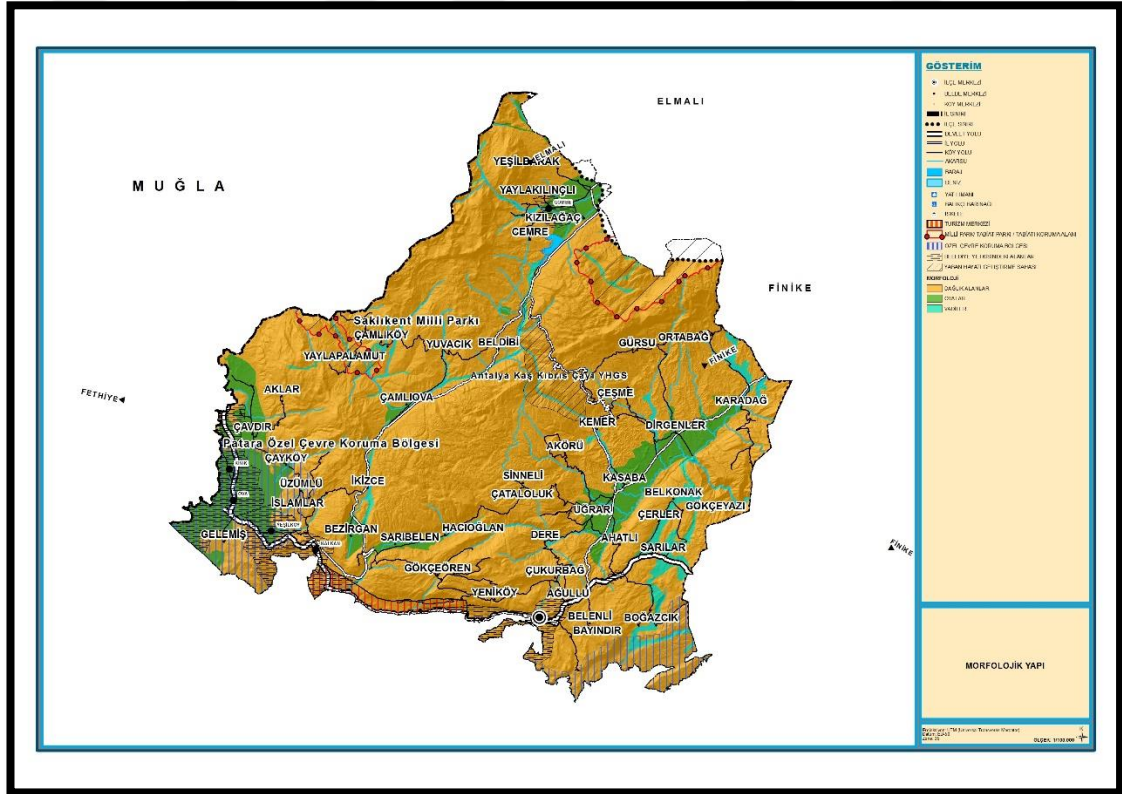
Kaş ilçesinin batısında bulunan Bezirgan köyünün bilinen 250 yıllık geçmişi vardır. Urfa/Birecik yöresinden gelen Karakeçili aşireti tarafından kurulmuş bir Türkmen köyüdür. Köyün eski adı “Pırha” olup ilk yerleşenler Bezirgan/Tüccar Karakeçili Türkmenleri olduğundan bu isim verilmiştir. Kökleri Musul/Kerkük Karakeçililerine kadar dayanmakta olan bu köy akrabaları halen Urfa Birecik ilçesinde “Bezirgan” soyadıyla bulunmaktadır. Siverek/Mızar bölgesinden dağılarak gelmiş çok savaşçı cesur bir Türkmen boyudur. Bezirgan köyü Türkmen kültür ve geleneklerini hala sürdürmektedir (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016).

4.1.3 Jeomorfolojik Yapı

Kaş ilçesinin jeomorfolojik ve topografik yapısı, planlama alanına ait sayısal 1/25.000 ölçekli yükseklik haritalarının ArcGIS 10.2 programı ile modellenmesi ve sonrasında gerekli analizlerin yapılması sonucu ortaya konmuştur.

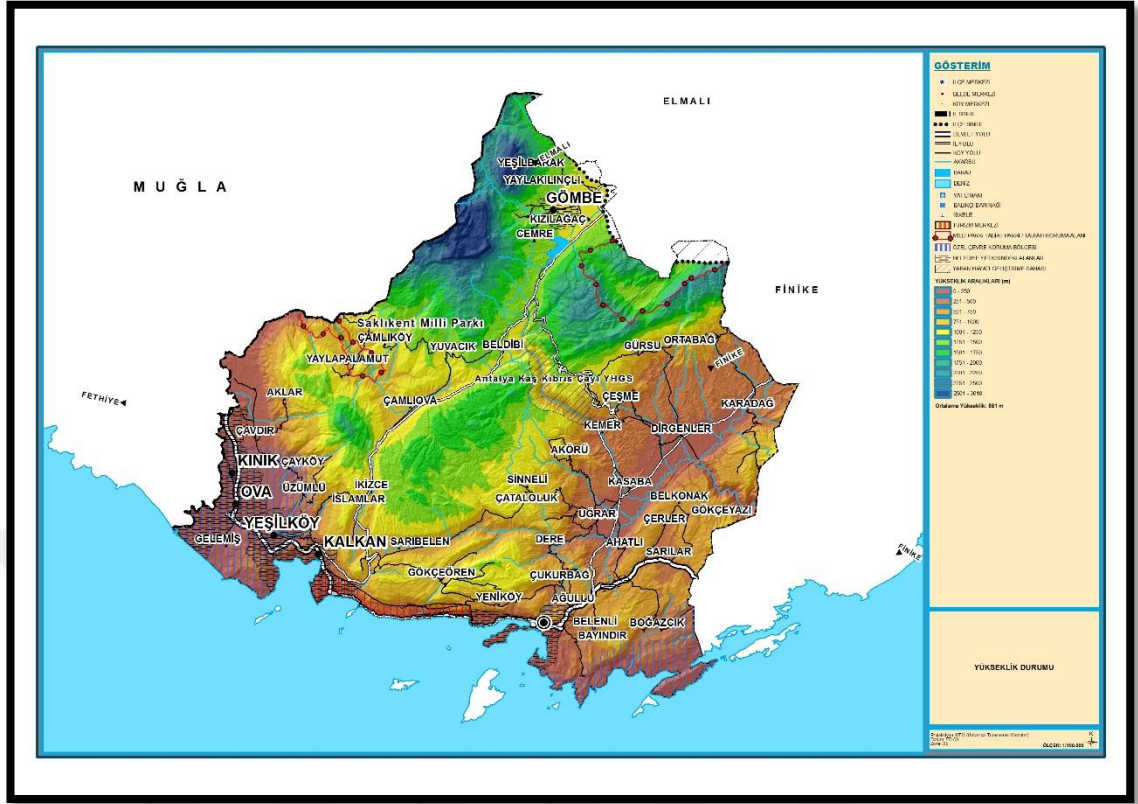
Kaş ilçesi genelinde morfolojik yapı büyük oranda dağlıktır. Alanda kıyı kesiminden itibaren hızlı bir yükselme görülmektedir (Şekil 4.3, Şekil 4.4). Ova-Kınık, Gömbe ve Uğrar ile Karadağ arasında geniş ovalar bulunmaktadır.

Şekil 4.3: Kaş Morfolojik Yapı

Kaynak: (ABB, 2017)

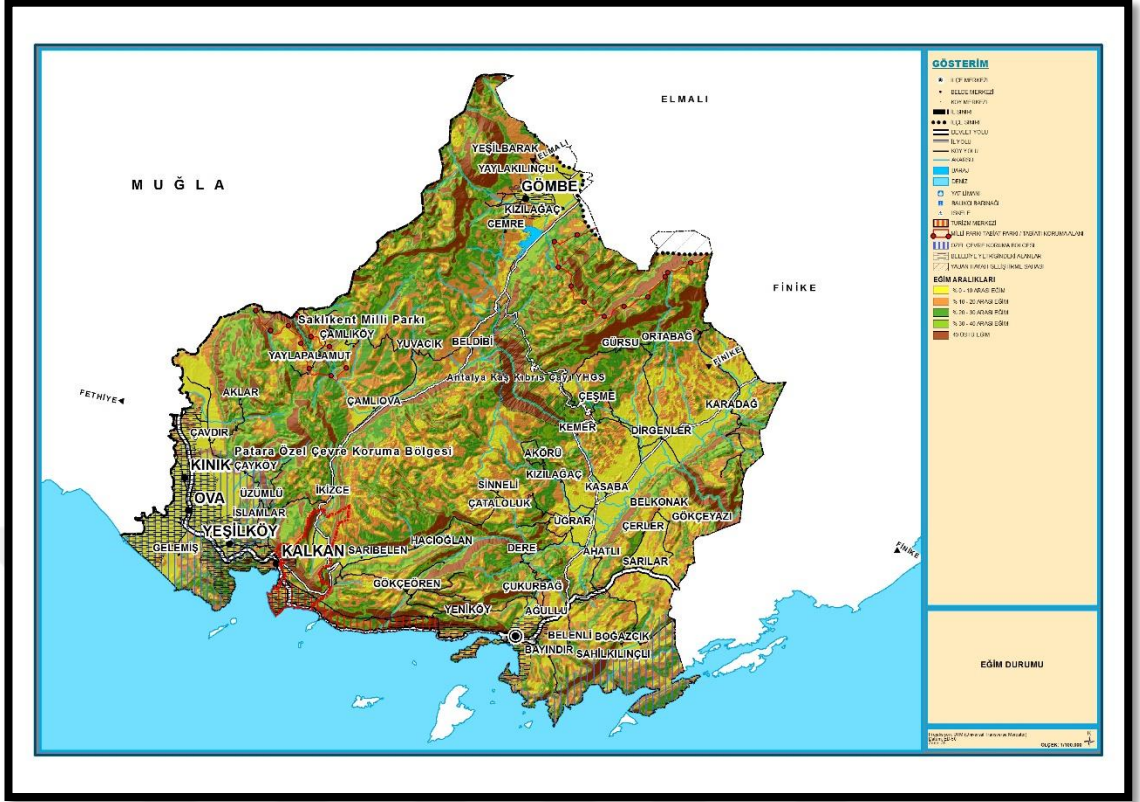
Şekil 4.4: Kaş Yükseklik Haritası

Kaynak: (ABB, 2017)

Kaş ilçesinin eğim değerleri incelendiğinde, dağlık morfolojiye rağmen, eğimi yüzde 30'un üzerinde olan alanların tüm alana oranı yüzde 25 civarındadır. En fazla alan kaplayan eğim grubu yüzde 28,7 ile yüzde 10-20 grubudur(Şekil 4.5).

Şekil 4.5: Kaş Eğim Haritası

Kaynak: (ABB, 2017)

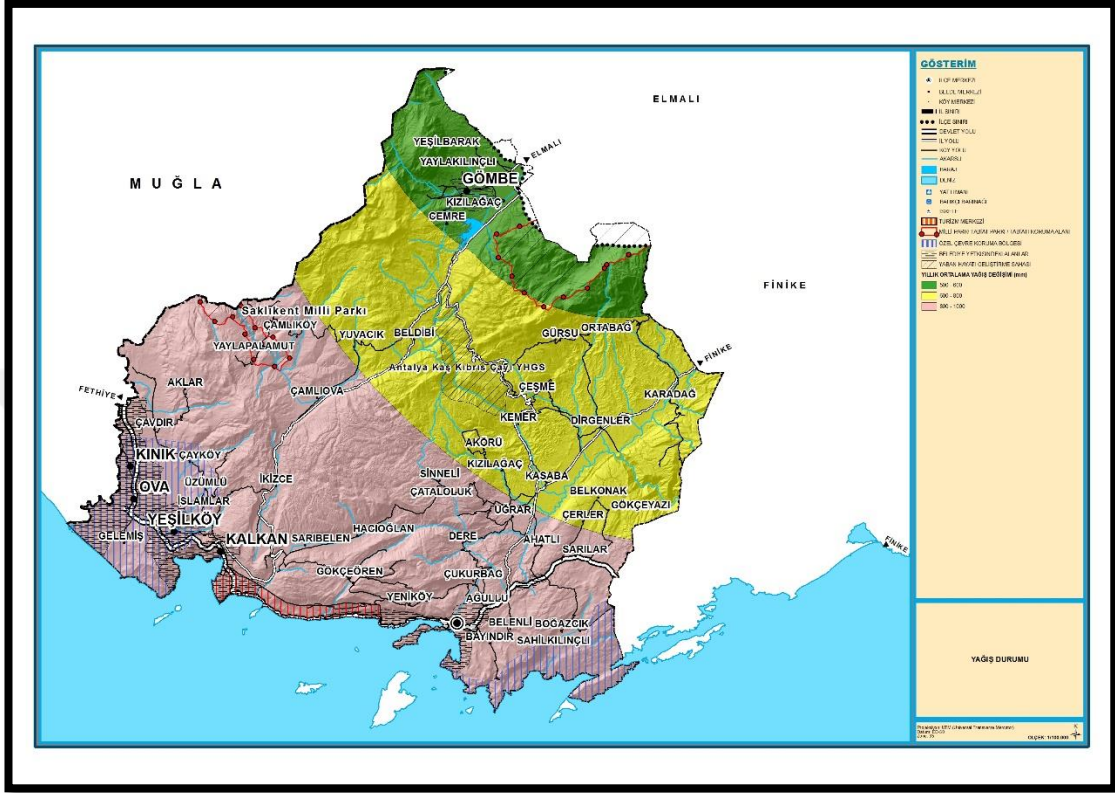
Kaş ilçesinin iklim özelliklerinin belirlenebilmesi amacıyla Kaş meteoroloji istasyonlarının uzun yıllara ait verileri kullanılmıştır.

Bir yörede hüküm süren iklimin ana unsurunu güneşlenme şiddeti ve güneşlenme süresi oluşturmaktadır. Kaş ilçesinde günlük ortalama güneşlenme süresi Mayıs, Haziran, Temmuz ve Ağustos aylarında 10 saatin üzerine çıkmaktadır. Kış mevsiminde ise bu süreler gerek güneşin eğiminin düşük olması, gerekse 4,5 saatlere kadar inmektedir. Kaş'ta Aralık ayında 4 saat 28 dakika ile en düşük günlük ortalama güneşlenme süresi yaşanmaktadır (Kaş Demre ÇDP, 2015).

İstasyonların yağış durumları incelendiğinde; kış ve ilkbahar aylarında Kaş'ın yıllık ortalama toplam yağışları daha fazladır. Kaş'ın yıllık ortalama toplam yağış miktarı 784,1 mm'dir. Yağış grafikleri incelendiğinde yağış tutarlarında küçük farklılıklar olsa da civar istasyonlarla yağış rejimleri aynıdır. Akdeniz yağış rejiminde olduğu gibi istasyonda da tek maksimum ve tek minimumlu bir yağış rejimi görülmektedir. Akdeniz yağış rejiminde Ocak veya Aralık ayına denk gelen maksimum yağış, Temmuz veya Ağustos ayına denk gelen minimum yağış görülmektedir. Kaş'ta aylık en fazla yağış tutarı 170,9 mm ile Aralık ayında, en düşük yağış tutarı ise 0,1 mm ile Ağustos ayındadır. En yüksek aylık yağış ile en düşük aylık yağış değeri arasında 1709 kat fark bulunmaktadır. En yüksek ve en düşük yağış farklarının bu denli yüksek olması,

çalışma alanının yağış bakımından Akdeniz yağış rejimine benzediğini göstermektedir. Ancak bu karakter civar ilçelere bakıldığında Kaş'ta daha kuvvetlidir (Kaş Demre ÇDP, 2015).

Şekil 4.6: Kaş Deprem Haritası

Kaynak: (ABB, 2017)

Kaş İlçesi deprem haritası Şekil 4.6'da görülmektedir.

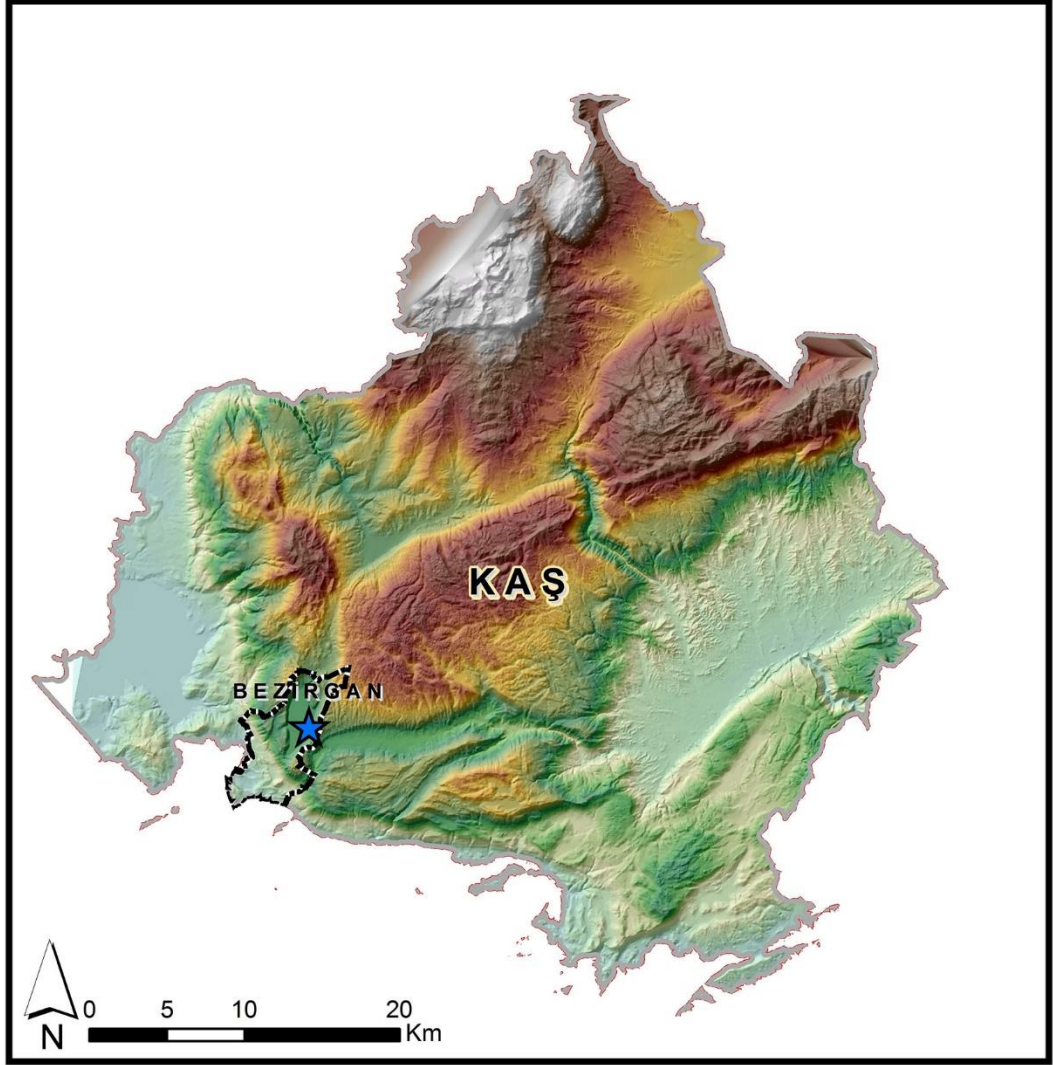
İstasyonların sıcaklık durumları incelendiğinde; Kaş'ta ortalama sıcaklıkların civardaki ilçelere göre daha yüksek olduğu, diğer istasyonlar arasında farkın kış ve sonbahar aylarında arttığı görülmektedir. Kaş'ta ortalama sıcaklık 28,1 °C ile Ağustos ayında en yüksek iken 12,4 °C ile Ocak ayında en düşüktür. Kaş'ta yıllık ortalama sıcaklık 19,6 °C'dir.

Kaş'ta hakim rüzgar yönü BGB'dir. İkinci hakim yön ise Kaş'ta KKD'dur.

Batı Akdeniz Bölgesi'nde bulunan, yazları sıcak ve kurak, kışları ise ılık ve yağışlı geçen, kısacası karakteristik Akdeniz iklimi özelliklerini gösteren ilçede, uzun yıllar yıllık ortalama sıcaklıklar 9,9 °C altına inmemiştir. Yağışların çok büyük bir bölümü Kasım ayından Mayıs ayına kadar olan dönemde meydana gelmektedir. Bölgede sıcaklıkların yüksek ve bahar ve yaz aylarında yağışın az olması, yılın yaklaşık 6 ayında turizmin gerçekleşmesini sağlamaktadır. İklim koşulları ile birlikte jeolojik ve

jeomorfolojik yapı, heyelan, taşkın vb. olayların yaşanmasına neden olmaktadır (Kaş Demre ÇDP, 2015).

Şekil 4.7: Kaş Topografik Harita

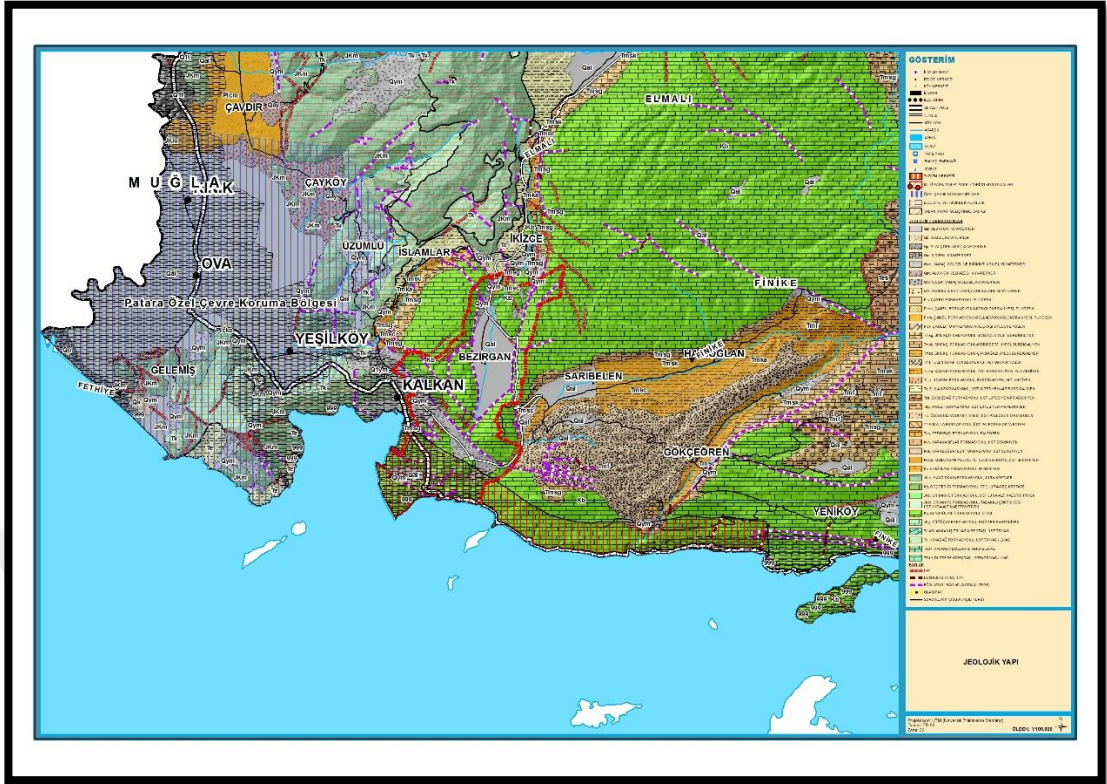

Kaynak: (ABB, 2017)

Planlama alanında farklı jeolojik zaman aralığında oluşmuş otokton ve allohton birimler bulunmaktadır (Kaş Demre ÇDP, 2015).

Kaş Bezirgan köyünün topografyası, jeolojik yapısı, morfolojik yapısı, yükseklik durumu, eğim durumu ve yağış değerleri Şekil 4.7, Şekil 4.8, Şekil 4.9, Şekil 4.10, Şekil 4.11, Şekil 4.12, Şekil 4.13 ve Şekil 4.14'de gösterilmektedir.

Şekil 4.8: Bezirgan Jeolojik Yapı

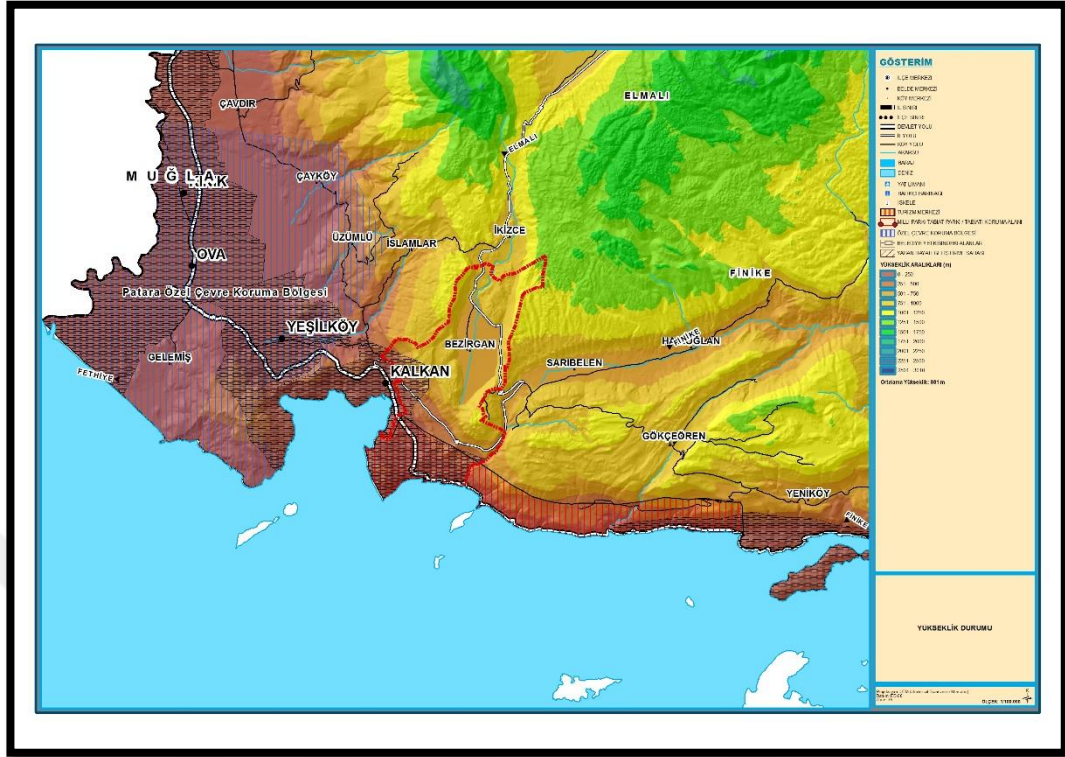
Kaynak: (ABB, 2017)

Şekil 4.9: Bezirgan Morfolojik Yapı

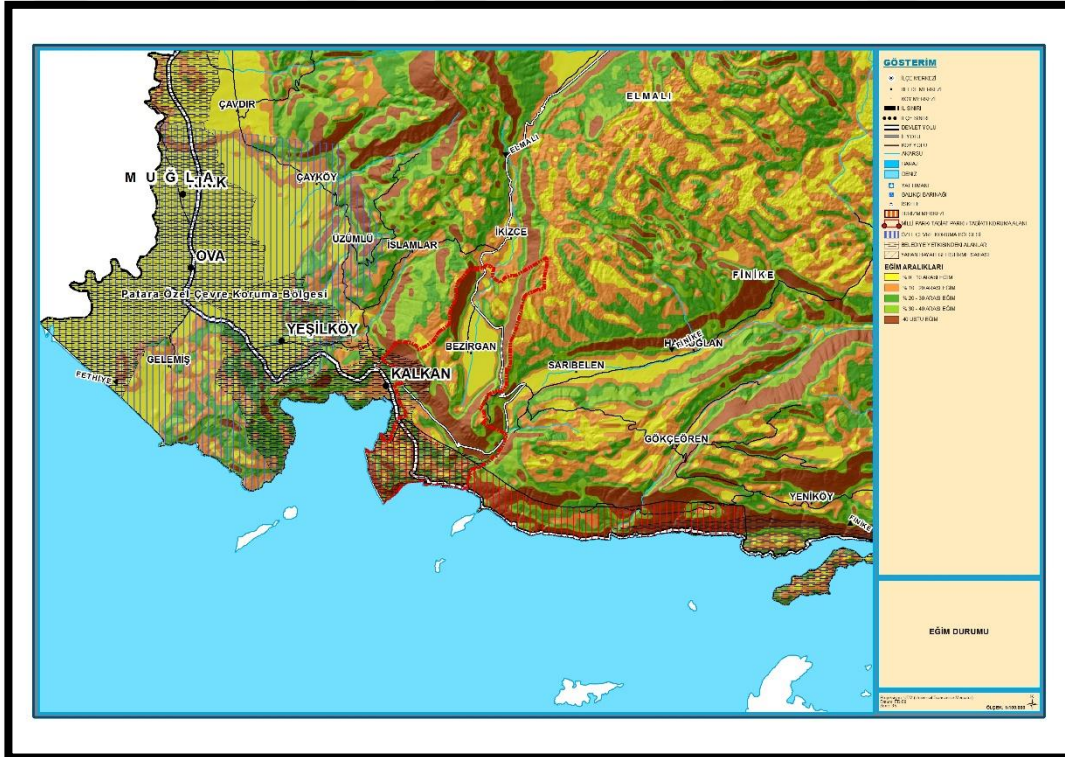
Kaynak: (ABB, 2017)

Şekil 4.10: Bezirgan Yükseklik Durumu

Kaynak: (ABB, 2017)

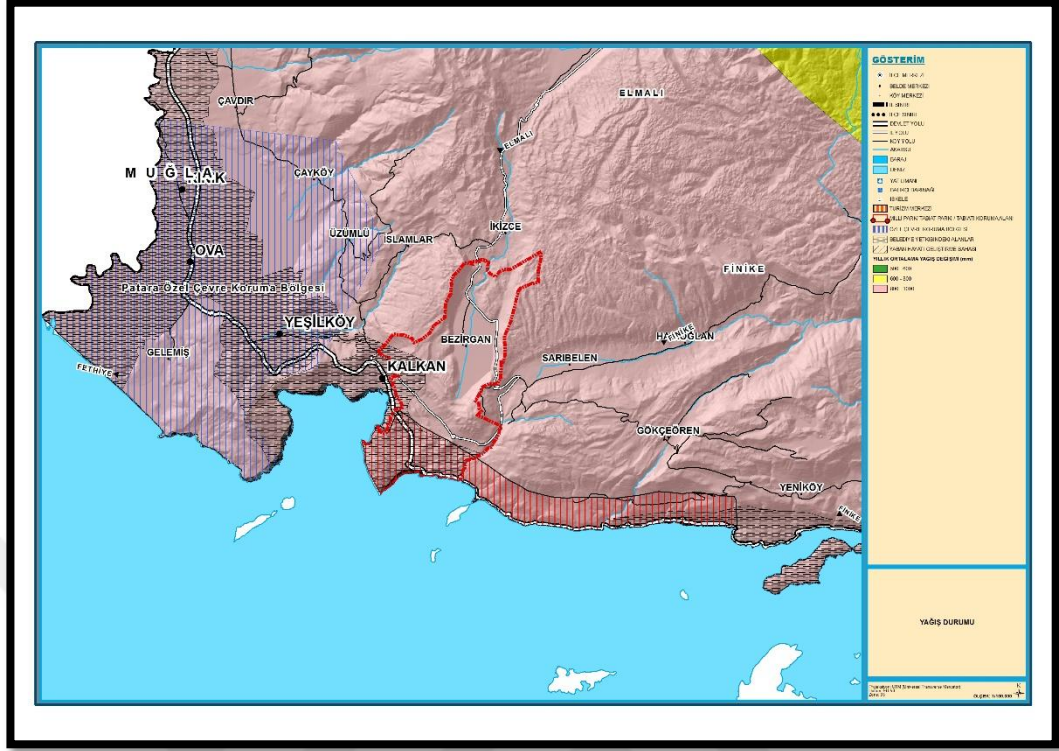
Şekil 4.11: Bezirgan Eğim Durumu

Kaynak: (ABB, 2017)

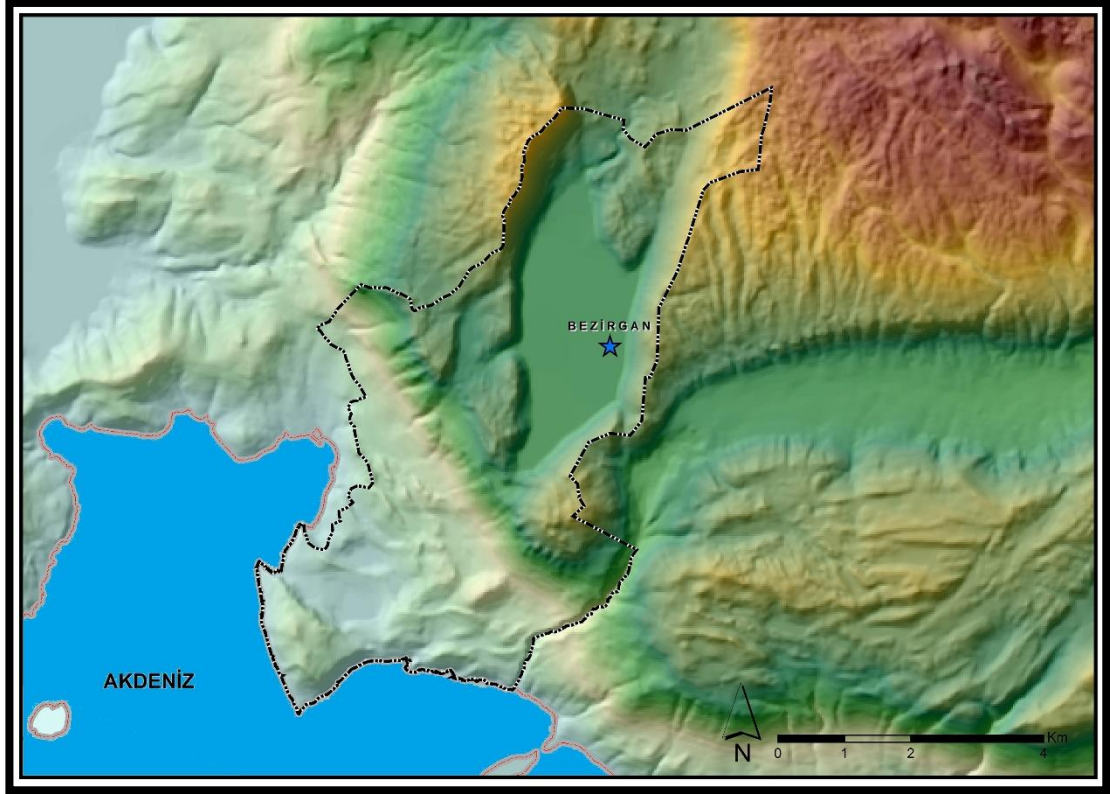

Şekil 4.12: Bezirgan Yağış Durumu

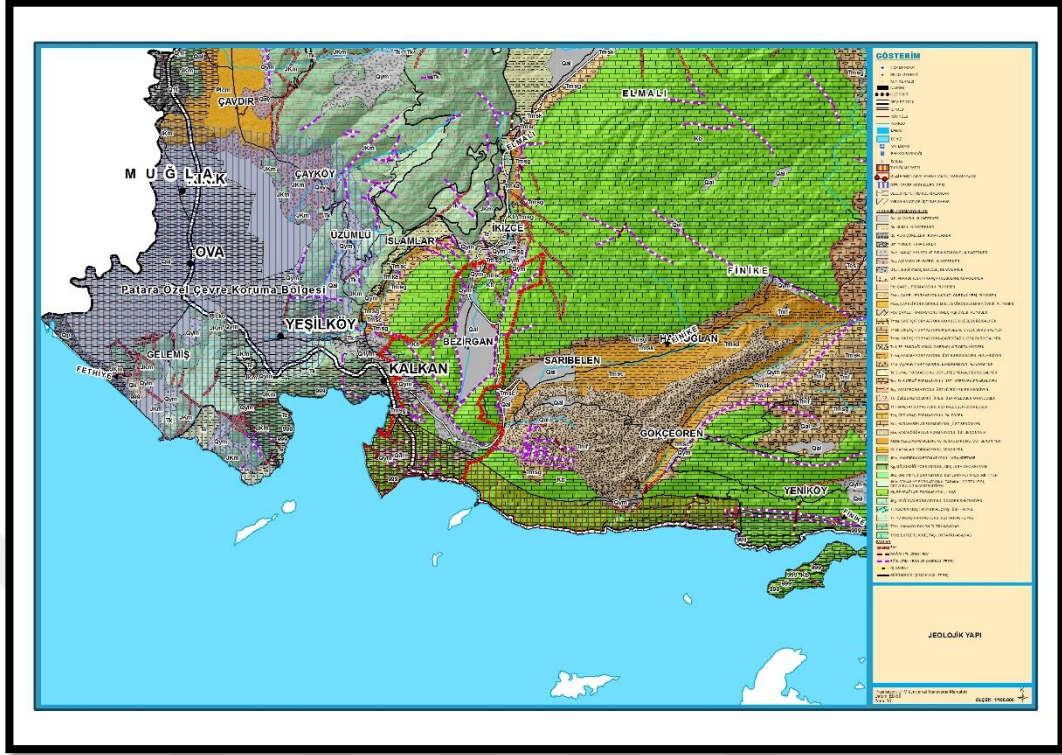
Kaynak: (ABB, 2017)

Şekil 4.13: Bezirgan Topografik Durum

Kaynak: (ABB, 2017)

Şekil 4.14: Bezirgan Jeolojik Yapı

Kaynak: (ABB, 2017)

4.1.4 Ulaşım ve Teknik Altyapı

Kaş ilçesinde, coğrafi koşullar nedeniyle yol ağı çok güçlü değildir. Kıyıya paralel uzanan Fethiye-Kaş-Demre-Finike karayolu, planlama alanında ana yol konumunda olup bu yoldan ayrılan il ve köy yolları ile iç kesimlerdeki yerleşmelere ulaşım sağlanmaktadır. Planlama alanında 108 km uzunluğunda Devlet Karayolu, 128 km uzunluğunda İl Yolu ve 450 km uzunluğunda köy yolu bulunmaktadır (TCK, 2017).

Antalya merkez ile Kaş arası sahil yolu ve yayla yolu olarak iki değişik şekilde birbirine bağlanmaktadır. Sahil yolundan Kemer, Kumluca, Finike ve Demre ilçelerinden geçerek Kaş merkeze bağlanır. Bu mesafe 187 km'dir (Tablo 4.1, Tablo 4.2 ve Tablo 4.3). Yayla yolu ise Korkuteli, Elmalı İlçelerinden geçerek Kaş Merkezi bağlanır. Bu mesafe ise 215 km olmasına rağmen topografik koşullardan dolayı daha kısa sürmektedir (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016).

Antalya merkez Kaş arasında yazın yarım saatte bir, kışın ise saatte bir toplu ulaşım bulunmaktadır.

Kaş ilçe merkezi içerisinde ise köyler arasında minibüsler bulunmaktadır. Engebeli arazi koşulları olması nedeniyle de birçok patika yaya yolları da mevcuttur.

Kaş ilçesinde turizm yaygın olup Yunan adası olan Meis'e denizyolu ile ulaşım sağlanmaktadır.

Kaş ve Kalkan beldesinde mevcut yat ve balıkçılık limanları ve Çukurbağ Yarımadasında da yaklaşık 470 yat kapasiteli bölgeye ekonomik açıdan fayda sağlayan bir liman mevcuttur (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016).

Günübirlik Meis Adası turları ve çevre koylara günlük gezi tekneleriyle Meis, Limanağzı, Olimpos-Kekova-Fethiye turları düzenlenmektedir.

Tablo 4.1: Kaş İlçesinin Belirli İl Merkezlerine Uzaklıkları

Kaş - Antalya	187 km
Kaş - İzmir	633 km
Kaş - İstanbul	911 km
Kaş - Ankara	731 km

Kaynak: (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016)

Tablo 4.2: Kaş İlçesinin Yakın İlçe Merkezlerine Uzaklıkları

İlçeler	Uzaklık
Kaş - Demre	42 km
Kaş - Finike	71 km
Kaş - Elmalı	103 km
Kaş - Fethiye	108 km

Kaynak: (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016)

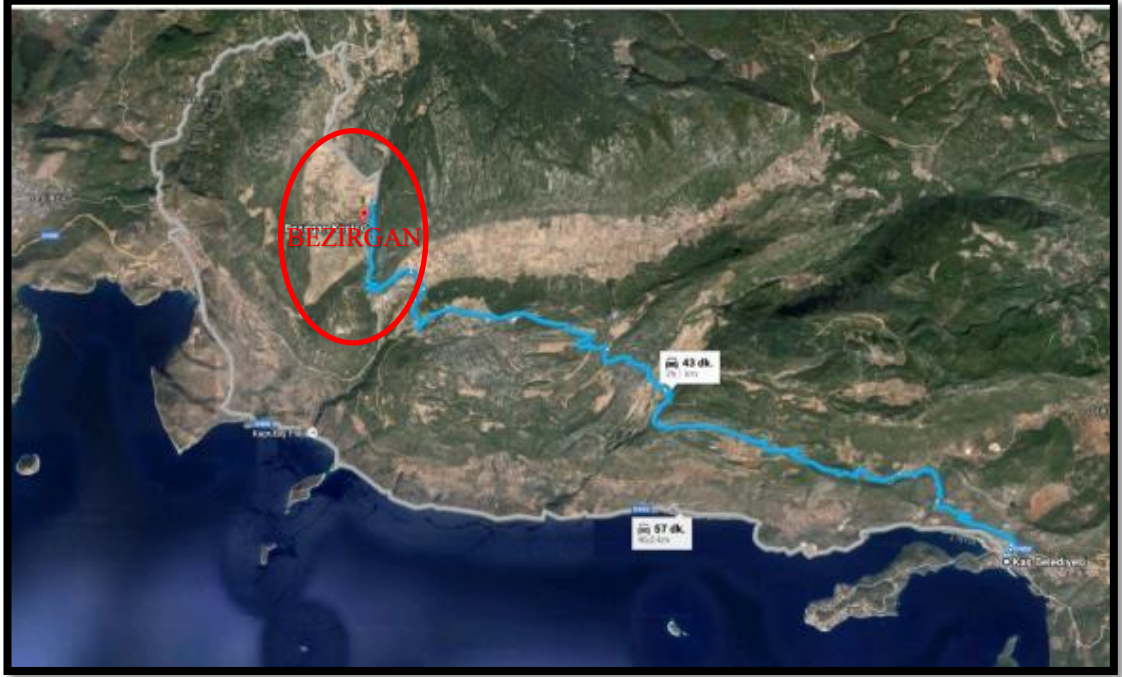
Tablo 4.3: Bezirgan Yerleşmesinin Yakın Çevresine Uzaklıkları

Merkezler	Uzaklık
Bezirgan - Kaş	29 km
Bezirgan - Kalkan	17 km
Bezirgan - Gömbe	47 km

Kaynak: (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016)

Bezirgan köyü Antalya iline 216 km, Kaş ilçesine sahil yolundan 42 km, yayla yolundan 29 km, Kalkan'a ise 17 km uzaklıktadır (Şekil 4.15) (TCK, 2017). Şehir merkezine olan ulaşım ilçe merkezinden sağlanırken, ilçe merkezine ulaşım ise Kaş Belediyesine ait toplu taşıma araçları ile sağlanmaktadır.

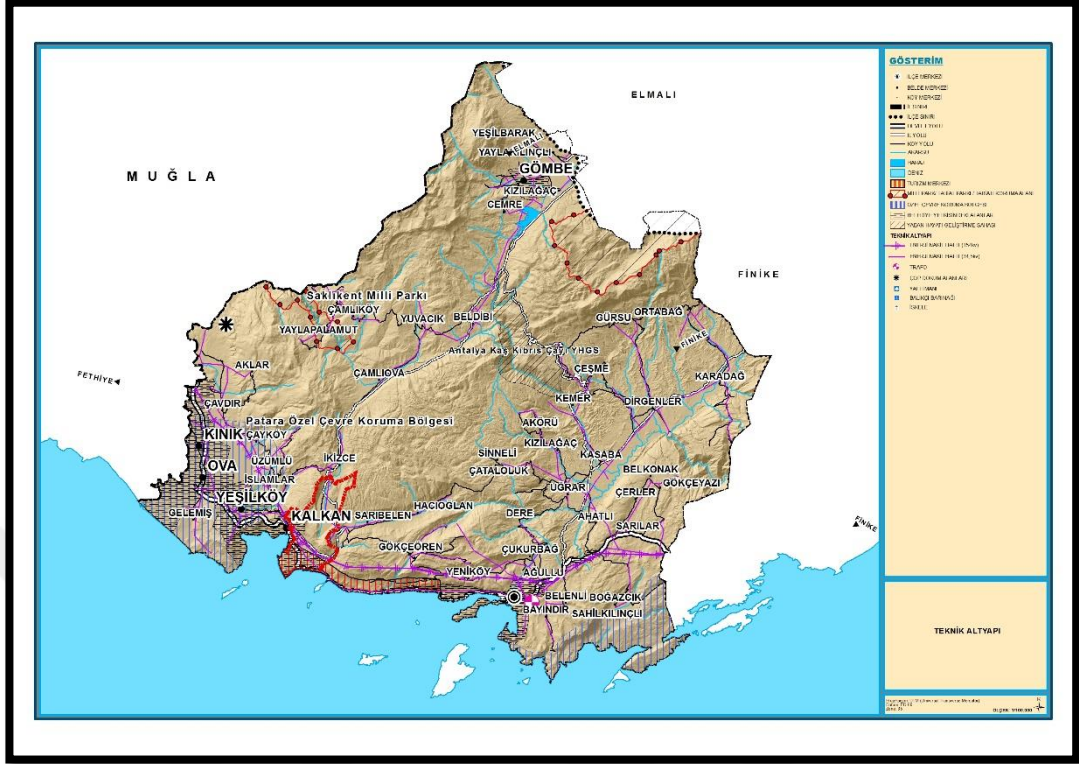
Şekil 4.15: Bezirgan Ulaşım Haritası

Kaynak: (Google Haritalar, 2017)

İlçe belediye sınırları içerisinde kanalizasyon mevcuttur Çukurbağ Yarımadası'ndaki arıtma tesisine bağlanmıştır. Katı atık için Demre ilçesi ile ortak kullanılan katı atık tesisi boşaltım için kullanılmaktadır(Şekil 4.16) (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016).

Şekil 4.16: Kaş Teknik Altyapı

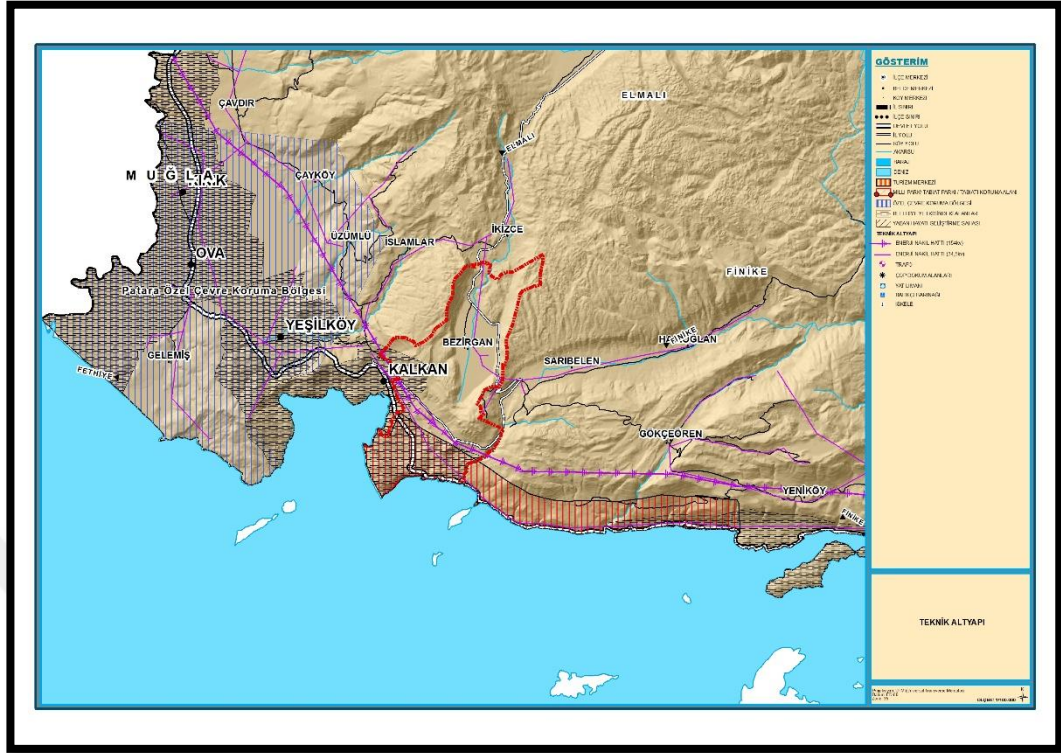

Kaynak: (ABB, 2017)

Bezirgan köyünde, eski bir ilköğretim okulu vardır. Ancak okul faaliyette olmadığı için taşınmalı eğitim ile Sarıbelen ilçesinde eğitim görülmektedir. Köyün içme suyu şebekesi mevcuttur. Bezirgan köyünde sağlık ocağı, cami, market, köy kahvesi, değirmen, berber ve marangoz gibi olanaklar mevcuttur. Ancak sağlık ocağı haftanın bir günü hizmet vermektedir.

Bezirgan teknik altyapı haritası Şekil 4.17’de verilmiştir.

Şekil 4.17: Bezirgan Teknik Altyapı

Kaynak: (ABB, 2017)

Şekil 4.18: Bezirgan Sağlık Ocağı

Kaynak: (Bezirgan Fotoğrafları, 2016)

4.1.5 Nüfus Özellikleri

1980-2016 yılları arasında Kaş İlçesi, Antalya İli ve Türkiye'nin yıllara göre nüfus (kentsel) değişimleri Tablo 4.4'de gösterilmektedir. Antalya İli nüfusu sürekli bir artış gösterirken, Kaş İlçe nüfusu belirli aralıklarda artış ve azalışlar göstermektedir (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016).

Tablo 4.4: Kaş-Antalya-Türkiye Yıllara Göre Nüfus Değişimleri, (1980–2016)

	1980	1985	1990	1997	2000	2005	2010	2016
Kaş	3.158	4.002	4.56	7.916	6.361	6.73	7.041	10.854
Antalya	367.863	397.712	602.194	866.529	936.24	1.167.486	1.392.974	1.895.463
Türkiye	21.993.318	26.865.757	33.656.275	40.882.357	44.006.274	49.713.222	54.807.219	67.865.432

Kaynak: (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016)

Kaş sınırları içinde kalan köy yerleşmelerine ait nüfus bilgileri Tablo 4.5'de verilmiştir.

Tablo 4.5: Planlama Alanının İçinde Kalan Köylere Ait Nüfus Bilgileri

İlçe	Bucak	Köy	1985	1990	2000	2007	2012
Kaş	Merkez	Ağullu	263	368	447	692	750
		Ahatlı	229	275	119	185	215
		Akörü	619	534	424	356	478
		Bayındır	889	609	675	653	737
		Beldibi			329	314	309
		Belenli	421	308	334	398	472
		Belkonak	49	37	44	35	48
		Boğazcık	82	110	97	184	178
		Cemre				260	288
		Çataloluk	365	297	353	153	163
		Çerler	136	94	100	62	77
		Çeşme	217	209	171	185	191
		Çukurbağ	639	553	481	492	539
		Dere	236	207	179	165	167
		Dirgenler	607	626	486	547	788
		Doğantaş	720	562	416	484	616
		Gökçeören	459	490	427	872	1079
		Gökçeyazı	181	158	158	129	165
		Gürsu	386	378	318	303	264
		Karadağ	842	860	844	1055	1220
Kasaba	1270	1245	1577	1168	1243		
Kemer	1249	1139	586	510	600		

	Kızılağaç	345	250	281	217	233
	Ortabağ	350	399	272	257	231
	Pınarbaşı	56	79	71	112	80
	Sahilkılınçlı	120	134	182	231	263
	Sarılar	150	164	139	145	173
	Sinneli	440	382	138	141	189
	Sütleğen	1239	1152	1046	878	966
	Uğrar	811	633	681	781	803
	Yaylakılınçlı	551	374	435	272	296
	Yeniköy	100	63	37	61	83
	Yeşilbarak	532	397	423	281	402
Kalkan	Aklar	435	409	459	408	414
	Bezirgan	1065	1078	1184	1458	1287
	Çamlıköy	320	317	281	280	246
	Çamlıova			211	156	191
	Çavdır	1794	1564	2145	2482	2954
	Hacıoğlan	416	317	260	267	271
	İkizce	328	307	250	180	201
	İslamlar	1726	1788	1926	2034	2110
	Palamut	1137	1149	910	1043	1023
	Sarıbelen	941	835	863	800	913
	Yayla palamut			294	290	283
	Yuvacık	340	399	339	320	338
		23055	21249	21392	22296	24537

Kaynak: (TÜİK, 2017)

Tablo 4.6: Bezirgan Köyünün Yıllara Göre Nüfus Değişimleri, (1985–2014)

Köy	1985	1990	2000	2007	2012	2014
Bezirgan	1065	1078	1184	1458	1287	1523

Kaynak: (TÜİK, 2017)

TÜİK'ten alınan 2014 nüfus verilerine göre köyün nüfusu 1523 kişidir(Tablo 4.6).

4.1.6 Sektör ve Hizmetler Bazında Ekonomik Durum

Köyün ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Köyün doğal yapısı ve tarihi unsurlar taşıdığı için turizm de gelişmektedir.

Kaş ilçesi doğal ve tarihi güzellikleri ile birlikte bir turizm yerleşmesi özelliği taşıdığı için kentte tarım, hayvancılık ve turizmi içine alan hizmetler sektörüdür.

İlçe, kırsal yerleşmeler bütününe kapsadığı için, bu alanda başlıca geçim kaynağı tarımdır. Tarım alanlarının toplam büyüklüğü, ilçelerin toplam yüzölçümünün yüzde 20'si kadardır. Kaş ilçesinde tarım arazilerinin yaklaşık yüzde 64'ünü marjinal tarım arazileri oluştururken, mutlak tarım arazilerinin oranı yüzde 16 civarındadır. Tablo 4.7'de 2011 yılı için Kaş genelinde ton olarak tarımsal üretim miktarları verilmiştir. Buna göre örtü alt sebze üretimi ilçede önemli bir yer tutmaktadır. Domates örtü altı üretiminde en fazla üretilen sebzedir. Kaş'ta örtü altı üretimin yüzde 92'si domates üretimidir.

Tablo 4.7: Kaş İlçesinde 2011 Yılı Tarımsal Üretim Miktarları (Ton)

Ürün	Kaş
Örtü Altı Sebze	258.252
Meyve	18.082
Tarla Ürünleri	14.758

Kaynak: (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2012)

İlçede hayvancılık tarımsal üretimin ardından ikinci önemli geçim kaynağıdır. Tablo 4.8'de hayvan sayılarına ait bilgiler verilmiştir. İlçede süt üretimi miktarları da Tablo 4.9'da verilmiştir.

Tablo 4.8: Kaş İlçesine Ait Hayvan Sayıları

Cinsi	Kaş
Büyükbaş	5.000
Küçükbaş	38.000
Kanatlı	40.000
Bal Arısı (Kovan)	38.200

Kaynak: (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2012)

Tablo 4.9: Kaş İlçesine Süt Üretimi (Ton)

Cinsi	Kaş
Büyükbaş	5.490.369
Küçükbaş	2.183.832
Toplam	7.674.201

Kaynak: (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2012)

Kaş ilçesinde tarımda çalışan ortalama aile sayısı 6000 civarındadır.

Kaş'ın ekonomik durumunu belirlemek amacıyla arazi anketleri ve halkla yapılan görüşmeler dışında, hane anketleri de (Ek-1) yapılmıştır. Buna göre çalışanların yüzde 76'sı hizmetler sektöründe çalışmaktadır.

Köyde çalışanların sektörel dağılımı aşağıdaki Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4.10: Sektörel Dağılım Tablosu (2011)

Sektörler	Faaliyet Kolu	Toplam Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısına Oranı (%)
Tarım	Ziraat, Hayvancılık, Avcılık Ormancılık ve Balıkçılık	65	2,44
	Toplam	65	2,44
Hizmetler	Toptan ve perakende Ticaret, Lokanta ve Oteller	1050	39,47
	Ulaştırma, Haberleşme ve Depolama	235	8,83
	Mali kurumlar, Sigorta, Taşınmaz mallara ait işler ve Kurumları, Yardımcı İş Hizmetleri	180	6,76
	Toplum Hizmetleri, Sosyal ve Kişisel Hizmetler	770	28,9
	Toplam	2235	83,96
Sanayi	İmalat sanayi	150	5,61
	Madencilik ve Taş Ocaklığı	5	0,19
	Elektrik Gaz ve Su	10	0,38
	Toplam	165	6,17
İnşaat	Toplam	170	6,41
Tanımlanmamış Sektörler	Rantiyer, vb.	25	0,93
	Toplam	25	0,93
Genel Toplam		2660	100,00

Kaynak: (ABB, 2017)

Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan hane halkı anketleri incelendiğinde Türkiye işsizlik ortalaması yüzde 11,9 iken Kaş ilçesinde yüzde 5 olarak tespit edilmiştir. Anket çalışması 2015 yılı Mart ve Nisan Ayı aylarında yapıldığından dolayı turizm sezonunun açılmamış olması, Kaş' da işsizlik oranının Türkiye'ye göre düşük olduğu tespit edilmiştir (ABB, 2017).

İlçede genellikle tarım sektörü kapsamında olan hayvancılık, avcılık ve ormancılık faaliyetleri yapılmaktadır.

Sektörlerin mevsimsel değişiklik göstermesi de doğrudan turizm sektörünü etkilemektedir. Kaş İlçesi'ndeki kayıtlı konaklama tesislerinin sayıları, türleri ve tesis sınıfları ile yatak kapasitesi Tablo 4.11'de gösterilmiştir.

İlçedeki tesis sayısı Antalya İli içerisinde toplam tesis sayısının yüzde 3' ünü, oda sayısı olarak yüzde 0,5' ini, yatak sayısı olarak da yüzde 0,5' ini oluşturmaktadır. Bu oran ile il

bazında turizm potansiyeline bakıldığında ilçe için düşük olduğu söylenebilir (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016).

Tablo 4.11: Kaş İlçesi Kayıtlı Konaklama Kapasitesi

TESİS TÜRÜ VE SINIFI	TESİS SAYISI	ODA SAYISI	YATAK SAYISI
4 Yıldızlı Hotel	2	105	223
3 Yıldızlı Hotel	5	330	476
2 Yıldızlı Hotel	8	272	524
1 Yıldızlı Hotel	2	42	96
Pansiyon, Apart ve Butik	14	312	756
TOPLAM	31	1061	2075

Kaynak: (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016)

İlçede yamaç paraşütü, sualtı dalış, mavi yolculuk ve bol miktarda doğa yürüyüş işletmeleri vardır.

Bunlarla birlikte Çukurbağ Yarımadası'nda ki villaların hemen hemen hepsi haftalık, aylık ve sezonluk olarak turizm şirketleri tarafından kiralanmaktadır.

4.2 KAŞ-BEZİRGAN YERLEŞMESİ-DOĞAL VARLIKLAR VE KIRSAL PEYZAJ YERLEŞME ÖZELLİKLERİ

Kaş Bezirgan köyü kuzey-güney yönünde uzanan iki sıradağ arasında yüzde 0-2'lik eğimle düz olarak nitelendirilebilecek bir ova üzerinde yer almaktadır.

Kaş Bezirgan Köyü, genel peyzaj özellikleri olarak köy, kıyı kesiminin hemen kuzeyinde Toros Dağları'nın neredeyse ülkemizde başladığı yerde bir karstik çöküntü ovası içerisinde yerleşmiş durumdadır. Ova ortasında iki ayrı mahalle şeklinde yerleşilmiş, evlerin bahçelerine dikilen ağaçlar ovanın yaz sonunda biçilen ekin tarlaları ile ayrı bir ahenk oluşturmaktadır.

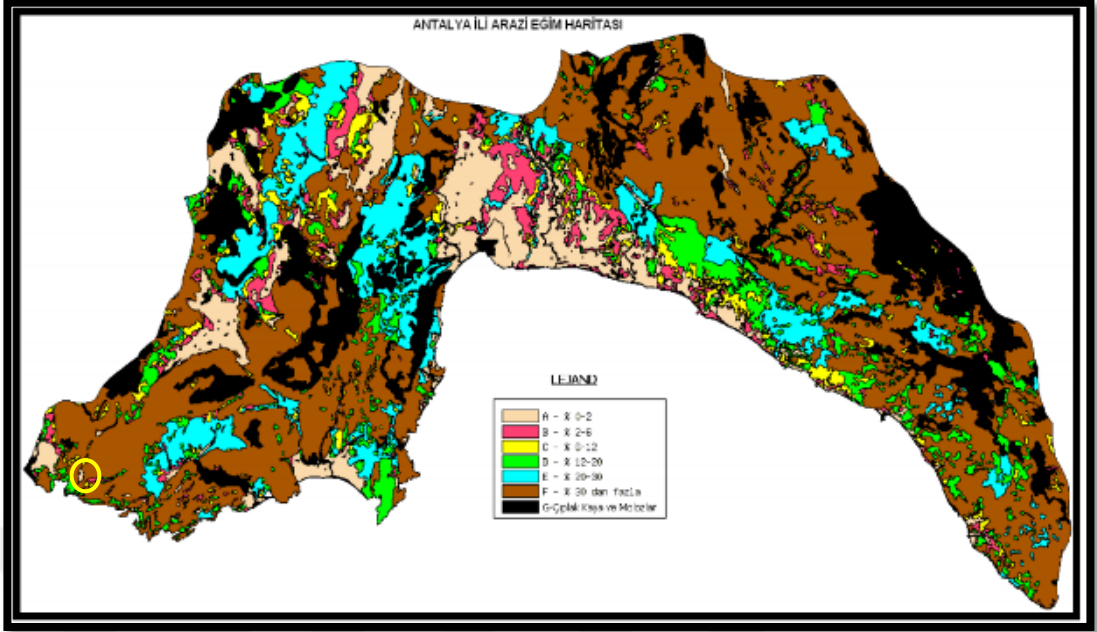
Kırsal mimari karaktere etki eden başlıca unsurlar topografik, iklimsel ve bitkisel özellikler olmakla beraber yapı büyüklüğü ve kullanım biçimi; ekonomik, sosyo-kültürel yapı ve etnik yapı büyük ölçüde etkilemektedir.

Bezirgan köyü 3 mahalleden oluşarak mahalleler kendi içerisinde toplu halde yerleşilmiş olup, zaman içerisinde yeni konut yapılarının köy sınırlarını ve yerleşme dokusunu genişlettiği görülmektedir. Köyün yerleşiminde doğal eşik oluşturan "Taşkın Alanları" dikkate alınarak yerleşim yerleri seçilmiştir, bu nedenle toplu yerleşme deseni ortaya çıkmıştır. İlçenin ve Bezirgan Köyü bütününe eğimi genellikle yüksektir(Şekil 4.19).

Bezirgan Köyü Camiyanı ve Cevzidibi mahallelerinin bulunduğu alanda eğim yüzde 1'dir.

Yapılar kâgir yığma olup Z+1 katlı, zemin kat ahır olarak kullanılmaktadır.

Şekil 4.19: Eğim Haritası

Kaynak: (Antalya İl Özel İdaresi, 2010)

Şekil 4.20: Bezirgan Hava Fotoğrafi

Kaynak: (ABB, 2017)

Köydeki ana yol aksları da bu eğime ve dağlara paralel olarak kuzey-güney, kuzey-güneybatı aksında, eğim üzerinde uzanmaktadır(Şekil 4.20). Ara yollar ve patikaları ise parsellerin etrafında ihtiyaca göre şekillenmiştir.

Şekil 4.21: Bezirgan Hava Fotoğrafi Topografik

Kaynak: (ABB, 2017)

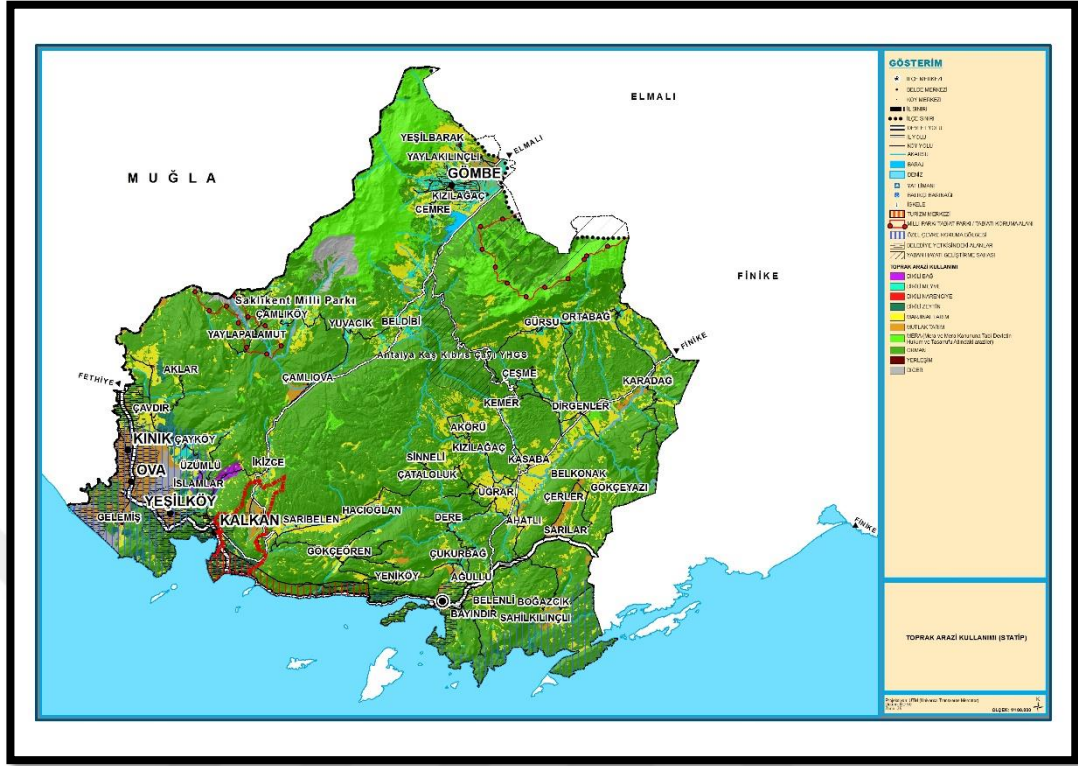
Köyün yerleşimini dağların ve eğimin etkilemiş olduğu açıkça görülmektedir(Şekil 4.21).

Genel olarak yerleşimin bu aks üzerinde olduğu görülmektedir. Doğu ve batı yönünde uzanan bahçeler doğal taş ve ağaç sınırlarla, yer yer taş duvar ve çitlerle çevrelenmiştir.

Taşkın alanları da köydeki yerleşim alanlarının seçiminde etkin rol oynamıştır.

Orman dışında otsu türlerin bulunduğu çayır-mera alanları yüzde 3,4, kendine özgü bitki türlerini barındıran sazlık-bataklık alanlar ise yüzde 0,4'lük bir alan kaplamaktadır. Bitki örtüsüne sahip alanların toplam büyüklüğü yüzde 73,4'tür. Diğer alanlar tarım, kayalık-taşlık, kumul, yerleşim, erozyonlu saha vb. alanlar olup bitki örtüsünden yoksundur (Kaş Demre ÇDP, 2015).

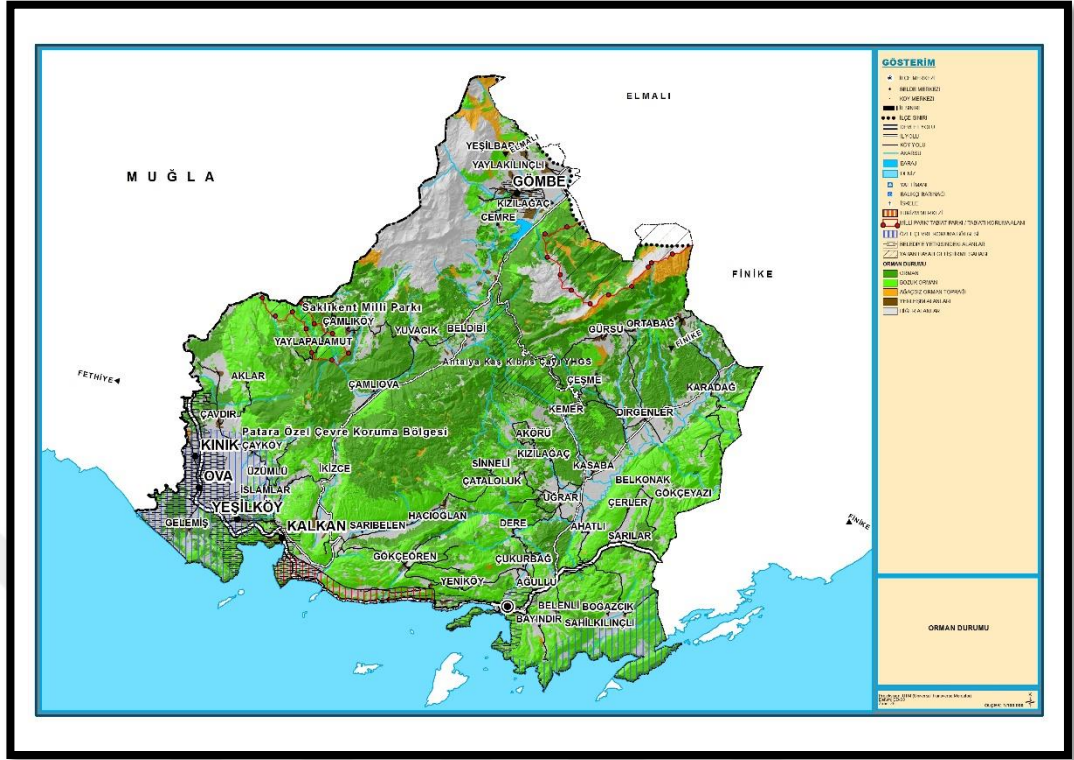
Şekil 4.22: Kaş Toprak Arazi Kullanımı (Statip)

Kaynak: (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2012)

Kaş, Akdeniz ikliminin etkisi altında olduğu için kızılçam ve maki çok iyi gelişmiştir. Orman alanlarının yüzde 39'unu kaplayan kızılçam ormanları güzel topluluklar oluşturmaktadır. *Aetheorhizo bulbosae-Pinetum brutiae* birliğini içeren bu ormanların floristik kompozisyonu zengindir. Kalker anakayalar üzerinde gelişim gösteren kızılçam ormanlarının genel örtüşü yüzde 90-95 arasında değişmektedir. Maki, kızılçamdan sonra çalışma alanının bir diğer hakim bitki örtüsü olup tüm orman alanlarının yüzde 37,4'ünü kaplamaktadır. *Quercus aucheri-Oleetum europaeae* birliği olarak adlandırılan maki vejetasyonunun da floristik kompozisyonu zengindir. Kalker anakayalar üzerinde gelişim gösteren vejetasyonun örtüşü yüzde 80-90 arasında değişmektedir. Sedir ormanları da alanda azımsanmayacak büyüklükte yayılış göstermektedir. Sedir ormanları alandaki en iyi gelişimini, İkizce'nin doğusunda, Beldibi'nin güneyindeki yüksek rakımlı bölgelerde yapmıştır. Vejetasyona sahip alanların yaklaşık yüzde 96'sını kızılçam, maki ve sedir ormanları oluşturmaktadır. Ardıç, karaçam, okaliptus ve fıstıkçanı alanda bitki örtüsü oluşturan diğer türler olup oldukça sınırlı alanda yayılış göstermektedirler(Şekil 4.22 ve Şekil 4.23) (Kaş Demre ÇDP, 2015).

Şekil 4.23: Kaş Orman Durumu

Kaynak: (ABB, 2017)

Kaş İlçesi arazi kullanım kabiliyet (AKK) sınıfları, arazi kullanım kabiliyet sınıflarının verimlilikleri ve toprak sınıfları Tablo 4.12, Tablo 4.13, Tablo 4.14, Şekil 4.24 ve Şekil 4.25’de verilmektedir.

Tablo 4.12: AKK Sınıfları’nın Tarıma Elverişlilik Durumları

AKK Sınıfları	Tarıma Elverişlilik
I – II – III – IV	Toprak işlemeli tarıma elverişli araziler
V - VI – VII	Toprak işlemeli tarıma elverişsiz araziler
VIII	Tarıma elverişsiz araziler

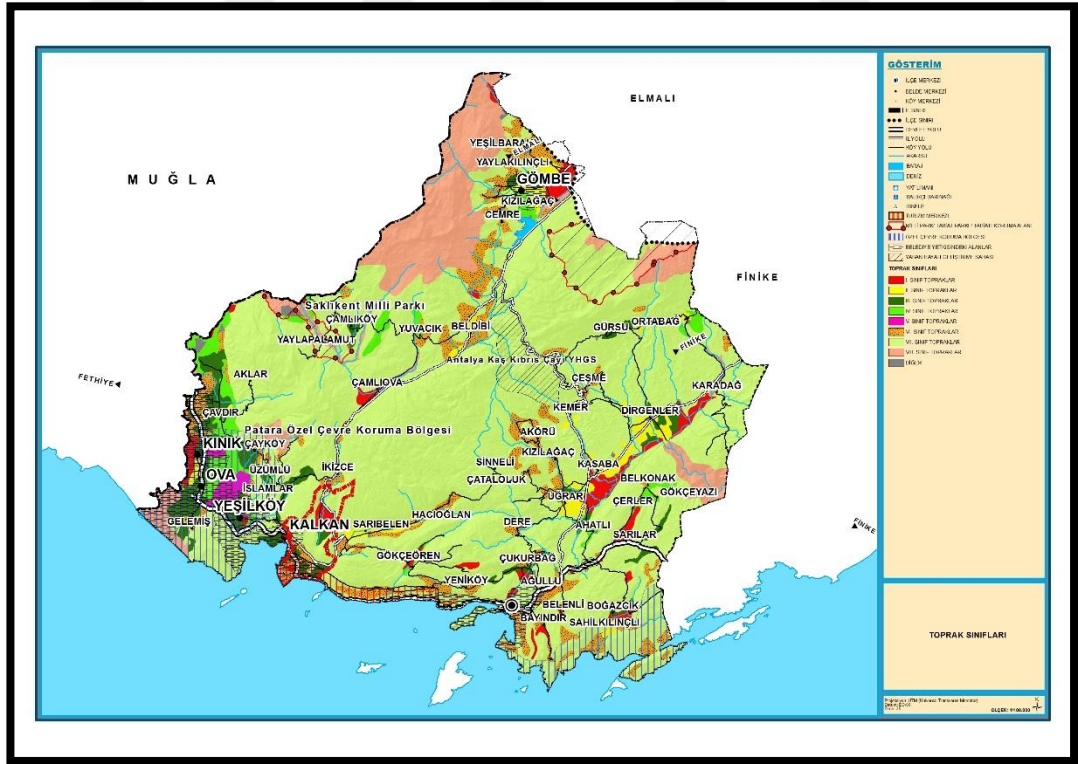
Kaynak: (İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, 2012)

Tablo 4.13: AKK Sınıfları'nın Dağılımı

AKK Sınıfları	Alan (Ha)	Oran (yüzde)
I	5.789	2,7
II	4.737	2,2
III	7.361	3,4
IV	5.549	2,6
V	880	0,4
VI	14.415	6,7
VII	150.622	70,4
VIII	23.362	10,9
Diğer	1.085	0,5
Toplam	213.801	100,0

Kaynak: (Kaş Demre ÇDP, 2015)

Şekil 4.24: Kaş Toprak Sınıfları

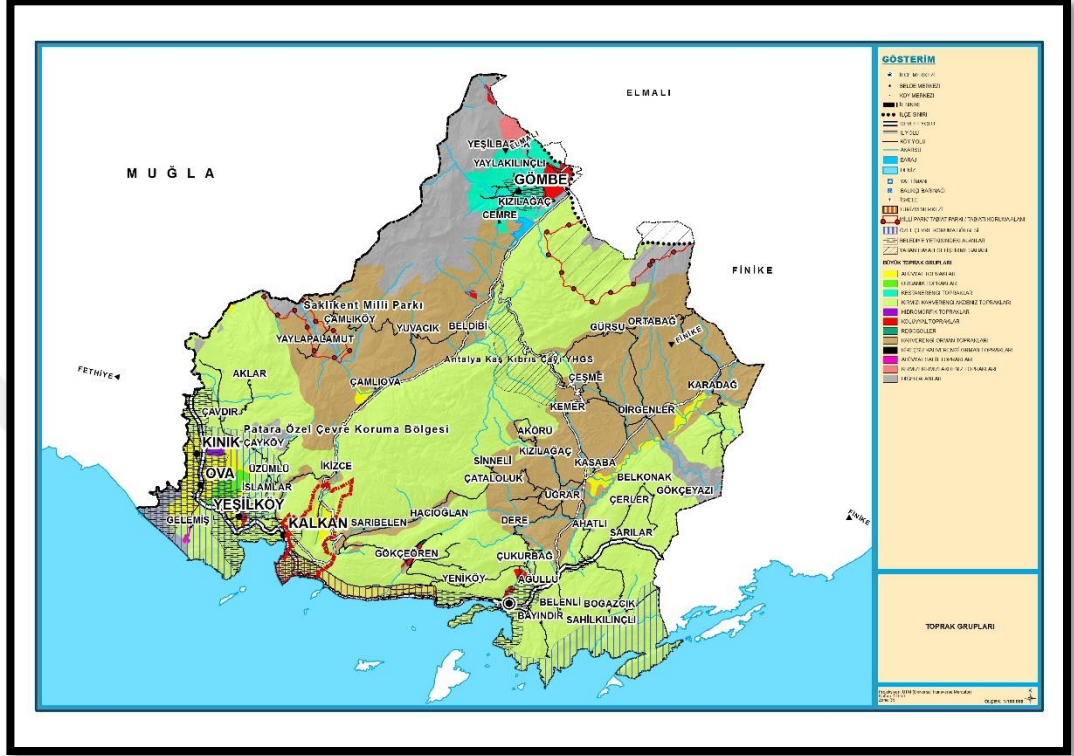

Kaynak: (Kaş Demre ÇDP, 2015)

Çalışma alanı topraklarının sadece yüzde 11'i toprak işlemeli tarıma elverişli araziler olup yüzde 78'i toprak işlemeleri tarıma elverişsiz araziler, yüzde 11'i ise tarıma elverişsiz arazilerdir (Kaş Demre ÇDP, 2015).

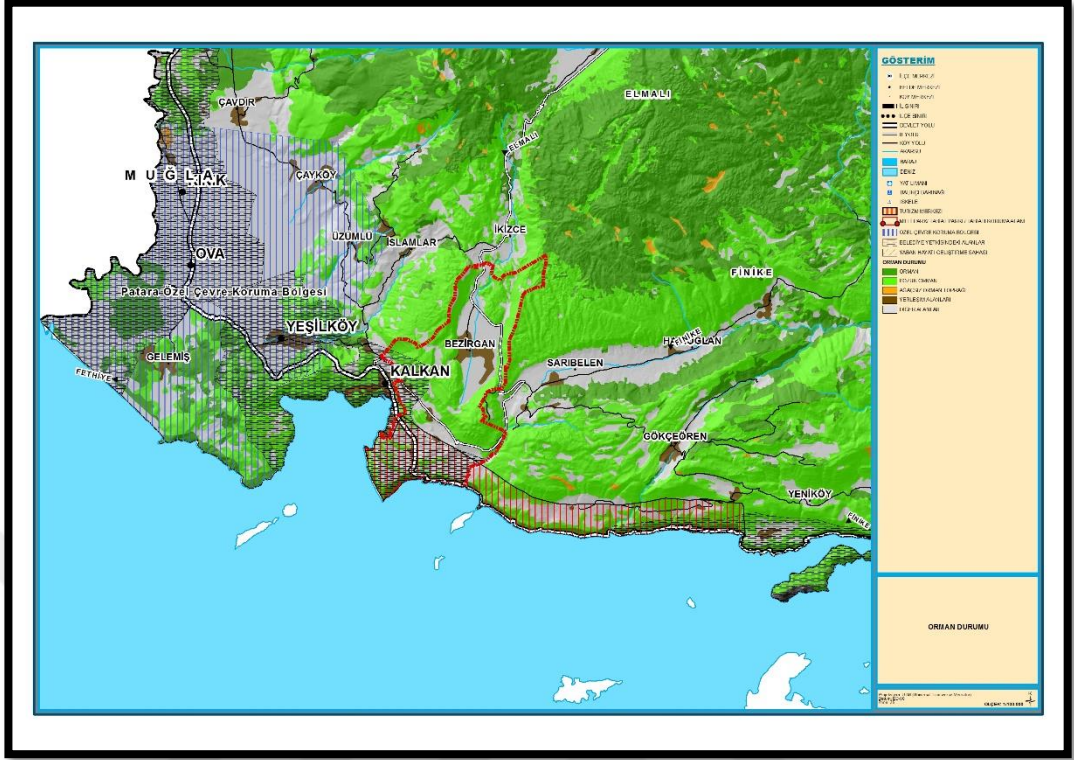
Şekil 4.25: Kaş Toprak Grupları

Kaynak: (Kaş Demre ÇDP, 2015)

Çalışma alanında işletme halinde 5, proje-inşaat halinde ise 4 sulama sahası bulunmaktadır. İşletmede olan sulama sahalарının toplam büyüklüğü 3924 ha, proje halindeki sahalарın büyüklüğü ise 4209 ha'dır. Çalışma alanına ait orman durumu Şekil 4.26'da gösterilmektedir.

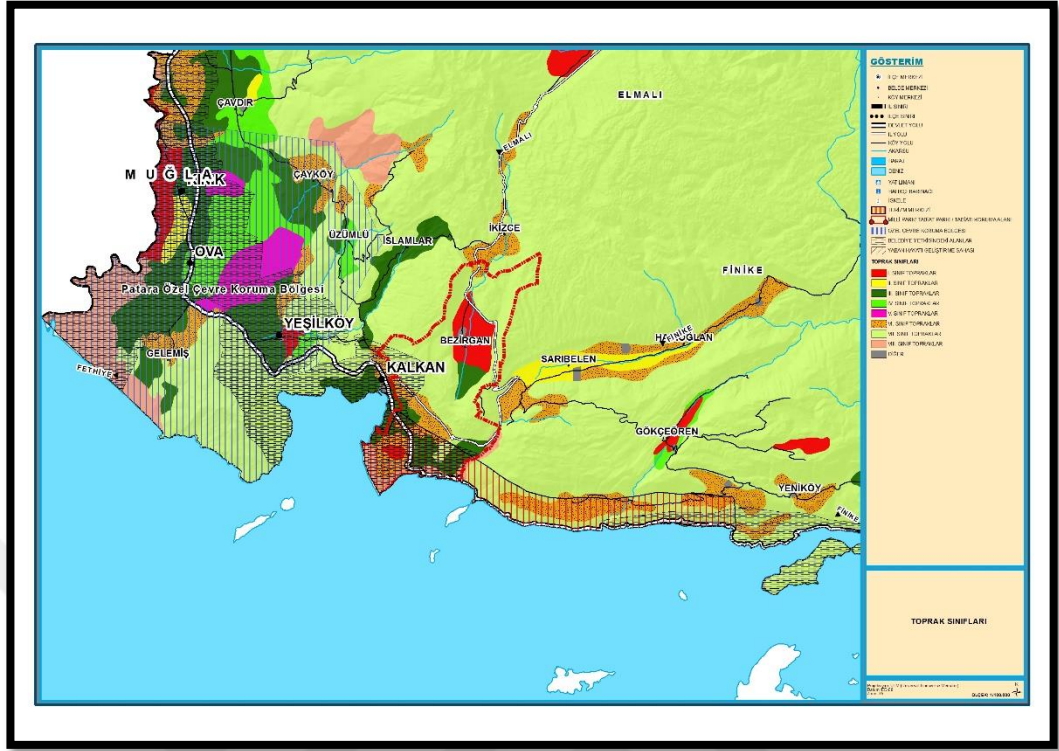
Şekil 4.26: Bezirgan Orman Durumu

Kaynak: (Kaş Demre ÇDP, 2015)

Etrafında bulunan dağlar geçmişten beri insanların hem ticari hem de askeri amaçla kullandığı antik yollara izin vermiştir. Köyün etrafında bulunan dağlar denize dik olarak uzanmakta, güney kesiminde azalan yükselti, deniz havasının köyde hakim olmasını sağlamaktadır.

Şekil 4.27: Bezirgan Toprak Sınıfları

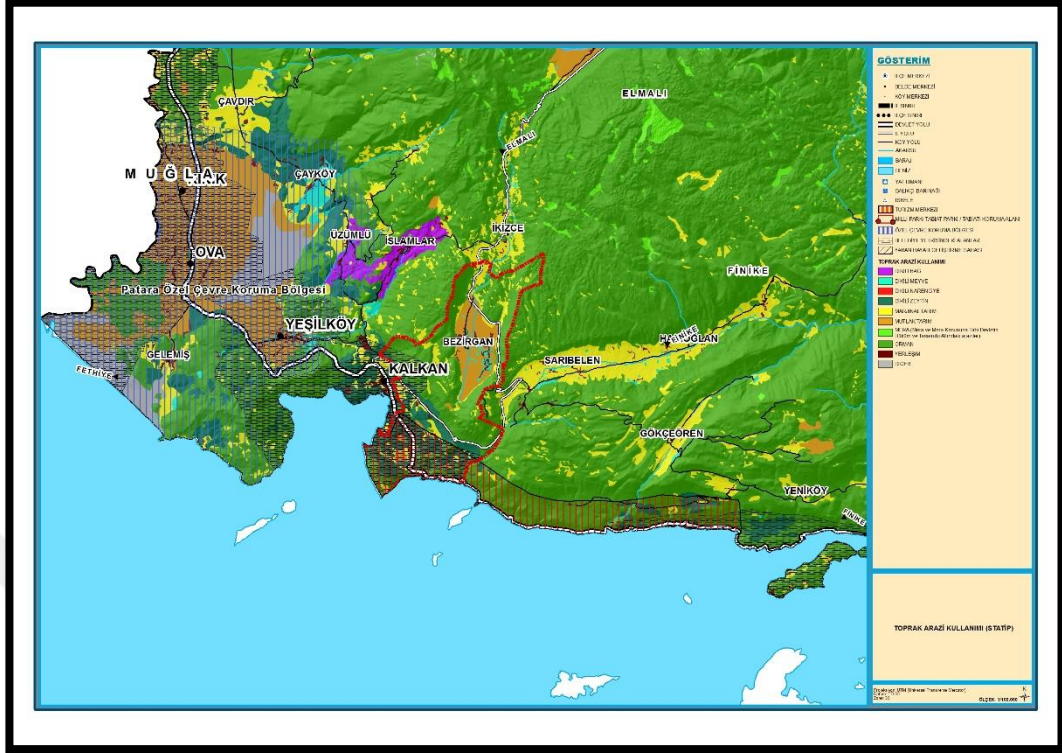
Kaynak: (Kaş Demre ÇDP, 2015)

Bitki örtüsü genel olarak Akdeniz bitki türlerini barındırmakta olup, yeşilin en güzel renklerini bahar aylarında barındıran bir doğal peyzaj özelliğine sahiptir(Şekil 4.27 ve Şekil 4.28).

- a. Zakkum (*Nerium oleander*)
- b. Okalıptus (*Eucalyptus*)
- c. İncir (*Ficus carica*)
- d. Şeftali (*Prunus persica*)
- e. Üzümlü (*Vitis vinifera*)
- f. Zeytin (*Olea europaea*)
- g. Dut (*Morus alba*)
- h. Elma (*Malus domestica*)
- i. Mısır (*Zea mays*)
- j. Ayva (*Cydonia oblonga*)
- k. Yılan Bıçağı(*Dracunculus vulgaris*)

Şekil 4.29: Bezirgan Toprak Arazi Kullanımı (Statip)

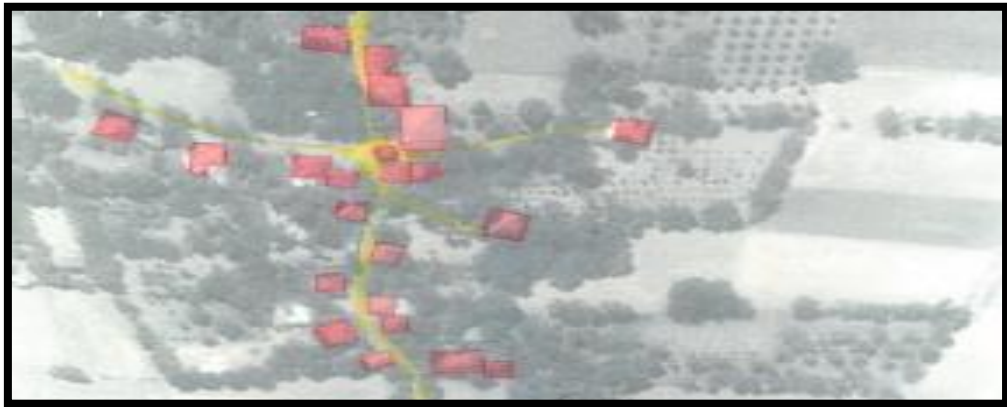

Kaynak: (Kaş Demre ÇDP, 2015)

4.3 BEZİRGAN MİMARİ ÖZELLİKLERİ

Genel yapı yerleşme biçimi Şekil 4.30’da gösterildiği gibi konut altı ahırdan oluşan ana yapıya ek bir depo, ambar ve kümesten oluşurken eski binalarda halen ana yapı dışında tuvalet bulunmaktadır. Ancak pek çoğunda ana yapı içerisine alınmıştır.

Şekil 4.30: Yapı Yerleşim Biçimi Örneği

Kaynak: (Yapı Tespit Formu, 2016)

Bezirgan köyünde yaygın olarak kare ve kareye yakın dikdörtgen plan tipli yapılar yer almaktadır.

Genel olarak yapılar parseller üzerinde yola cepheli, arka ve – veya yan bahçelidir. Alt katlar ahır olarak kullanılmakta, parsel içinde ambar, kümes, ocaklık, (daha ziyade çok eski evlerde olmak üzere) tuvalet gibi yapılar ana kütlede ayrı olarak yer almaktadır(Şekil 4.31, Şekil 4.32 ve Şekil 4.33).

Şekil 4.31: Sokak Aksı Üzerinden Yerleşim

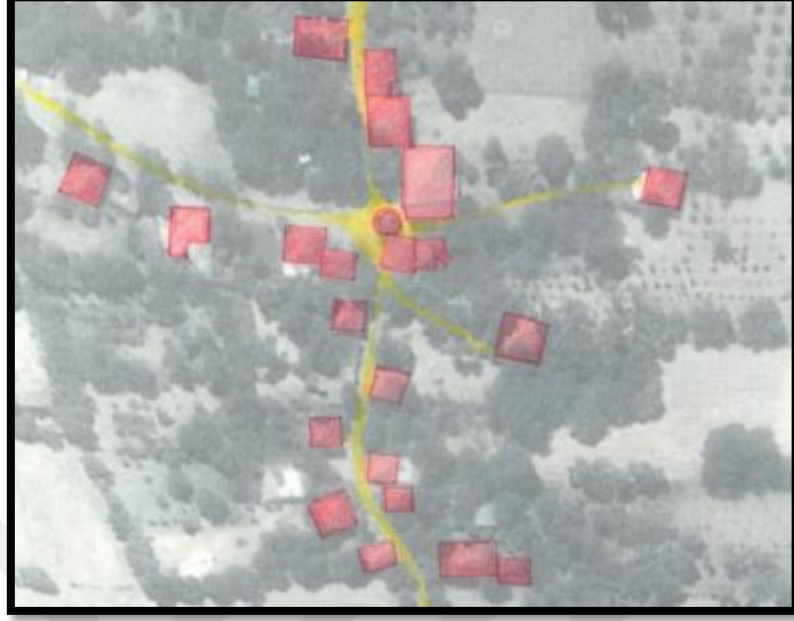
Kaynak: (ABB, 2017)

Şekil 4.32: Parsellerde Bina Yerleşimleri

Kaynak: (ABB, 2017)

Şekil 4.33: Merkezi Parsellerde Bina Yerleşimleri

Kaynak: (ABB, 2017)

Köyde bulunan en yaygın yapım sistemi taş-hatıl yığma olup Z+1 kat şeklinde yapılaşmıştır. Genelde zemin kat ahır olarak kullanılırken üst katta 2 adet oda ve oda içerisine yerleştirilmiş ocaklar, 1 adet sofa, terasta açık mutfak ve banyodan oluşurken, tuvalet yapının dışında ek olarak teşkil edilmiştir. Fakat zaman içerisinde tuvaletlerinde yapı içerisine alındığı görülmektedir.

Temel yapı malzemesi moloz taş-hatıl olan yapılarda döşeme, tavan, merdiven, çatı, balkon doğrama ve dolap gibi diğer mimari öğelerin malzemesi ahşaptır. Köy içerisindeki yapım sistemi değişimlerden biri olan yığma taş yapılaşmadan beton yapılaşmaya geçilmiş olması en dikkat çekici dönüşüm özelliğidir.

4.3.1 Geleneksel Yapım Sistemleri

Bölgede; geleneksel yapım sistemlerinde kagir giriş katında taş-hatıl, diğer katlarda da ahşap karkasın kagir dolgu ile kullanıldığı görülmektedir. Ahşap, taşıyıcı elemanlar dışında doğrama ve mobilya için de yaygın olarak kullanılmaktadır(Şekil 4.34).

Şekil 4.34: Geleneksel Yapım Sistemi Bezirgan Örneği

Kaynak: (ABB, 2017)

4.3.2 Çatı Teşkili

Ahşap karkaslı, Marsilya kiremit örtülü kırma çatılar bölgede yaygın kullanılmaktadır. Yola bakan taş-hatıl binaların 1. Kat cephelerinde yer alan balkonların üzerinin ana çatıdan bağımsız, yine kiremit örtülü, ahşap karkaslı sundurmalarla örtülü olduğu görülmektedir. Çıkmalar, ahşap payandalarla desteklenmiştir(Şekil 4.35).

Şekil 4.35: Payandalarla Desteklenmiş Açık Çıkma

Kaynak: (ABB, 2017)

Şekil 4.36: Çatı Örtüsü Örneği

Kaynak: (ABB, 2017)

Şekil 4.37: Çatı ve Çıkma Örneği

Kaynak: (ABB, 2017)

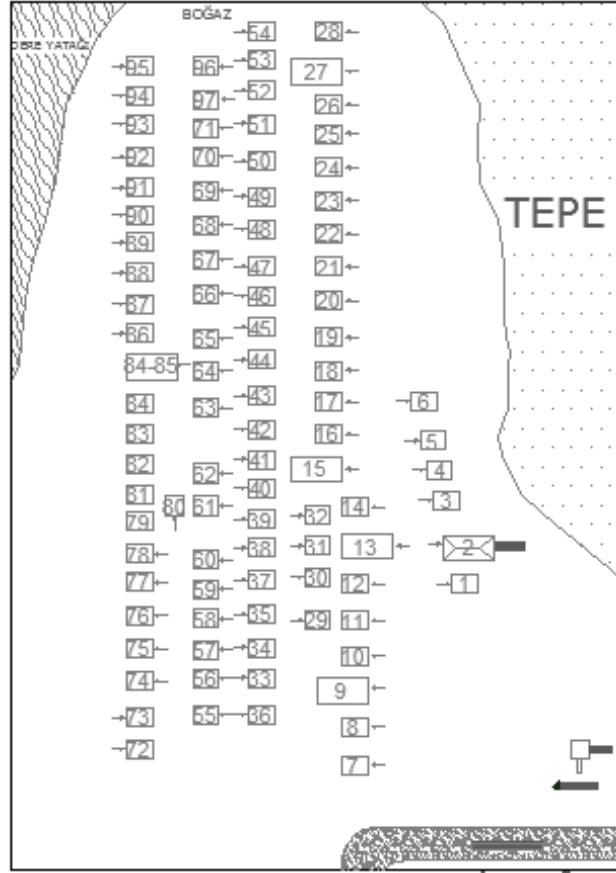
Bazı bina cephelerinde bu çıkmaların izlerine rastlanmakla beraber balkonların yıkılıp kaybolduğu anlaşılmaktadır. Genel çatı örtüsü malzemesi kiremittir(Şekil 4.36 ve Şekil 4.37).

4.4 KAŞ İLÇESİ BEZİRGAN KÖYÜ TAHİL AMBARLARININ YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ PROJESİ ÖRNEĞİ

Kaş ilçesi, Bezirgan köyünde Likya yolu üzerinde bulunan tahıl ambarlarının köyün gelişimini ve kırsal turizmin geliştirilmesi amacıyla yeniden işlevlendirilmesi hedeflenmiştir. Kullanılmayan tahıl ambarlarını restorasyon yaparak konaklama birimlerine dönüştürülmesi 1 adet (7 numaralı) tahıl ambarı üzerinde planlanmış, fakat hayata geçmemiştir.

Antalya İli, Kaş İlçesi, Bezirgan Köyünde Likya Yolu üzerinde vadide kurulmuş Şekil 4.38’de vaziyet planı bulunan 97 adet ahşap tahıl ambarı bulunmaktadır. Tahıl ambarları vadide, doğu batı yönünde rüzgar alacak şekilde konumlandırılmıştır. Tamamen sedir ağacından ve geçme tekniğiyle teşkil edilen ambarlar tahılların saklanması için inşa edilmiştir. Ambarların yerleştirildiği vadi bölgede çok rüzgar alan bir boğazdır. Bu boğaz aynı zamanda antik Likya Yolu üzerindedir.

Şekil 4.38: Tahıl Ambarları Vaziyet Planı

Kaynak: (Tahıl Ambarı Restorasyon Projesi, 2013)

Bezirgan tahıl ambarları (Şekil 4.39) Camıyanı ve Cevizdibi mahallelerinin ortasında Likya yolu üzerinde bulunmaktadır.

Şekil 4.39: Ambarlar Genel Görünüş

Kaynak: (Bezirgan Fotoğrafları, 2016)

Yapılar, tahıl ambarı olarak inşa edilmiştir. Yapı dört cepheli ve kendi içinde iki katlıdır. Zeminden, ahşap merdivenle ulaşılan kat giriş katıdır. Giriş katta zeminde ahşap ambar kapakları ve ahşap döşeme bulunmaktadır. Ahşap ambar kapakları kaldırıldığında, tahılların depo edildiği bölümlere ulaşılır. Bölgede üretilen tahıllar bu depolara konulmuştur. Tahıllar ambalajsız ve çuvalsız bir şekilde depolara aktarılmaktadır. Bu şekilde muhafaza edilmektedir.

Ambarların çatısı, 45 derecelik bir eğime sahiptir. Ahşap merteklerin üzerine sedir ağacından ahşap kaplama tahtaları çakılmıştır. Bu kaplama tahtaların üzerine oluklu sac levhalar konularak çatı kaplaması yapılmıştır.

Ambarların giriş katına ahşap merdiven ile ulaşılmaktadır. Tahıllar burada içeriye alınmaktadır. Ambarın tek giriş kapısı vardır.

Ambarın batı cephesinde özgün olmayan ahşap merdiven bulunur.

Tahıl ambarlarının restorasyon sonrası proje görselleri Şekil 4.40 ve Şekil 4.41’de görülmektedir.

Şekil 4.40: Tahıl Ambarları Projesi Görşel-1

Şekil 4.41: Tahıl Ambarları Projesi Görşel-2

Tahıl ambarları projesi sonucunda; doğal yapıyı bozduğu düşünölerek aslında bu tip prototip projelerin yapıyı koruma niteliğinde olmadığı düşünölmemektedir.

Bu tip projelerde yapıyı koruyucu ve işlevlendirici projelerin öngörölmesi gerektiği düşünölmemektedir.

4.5 YAPI TESPİT VE ANKET ÇALIŞMASI

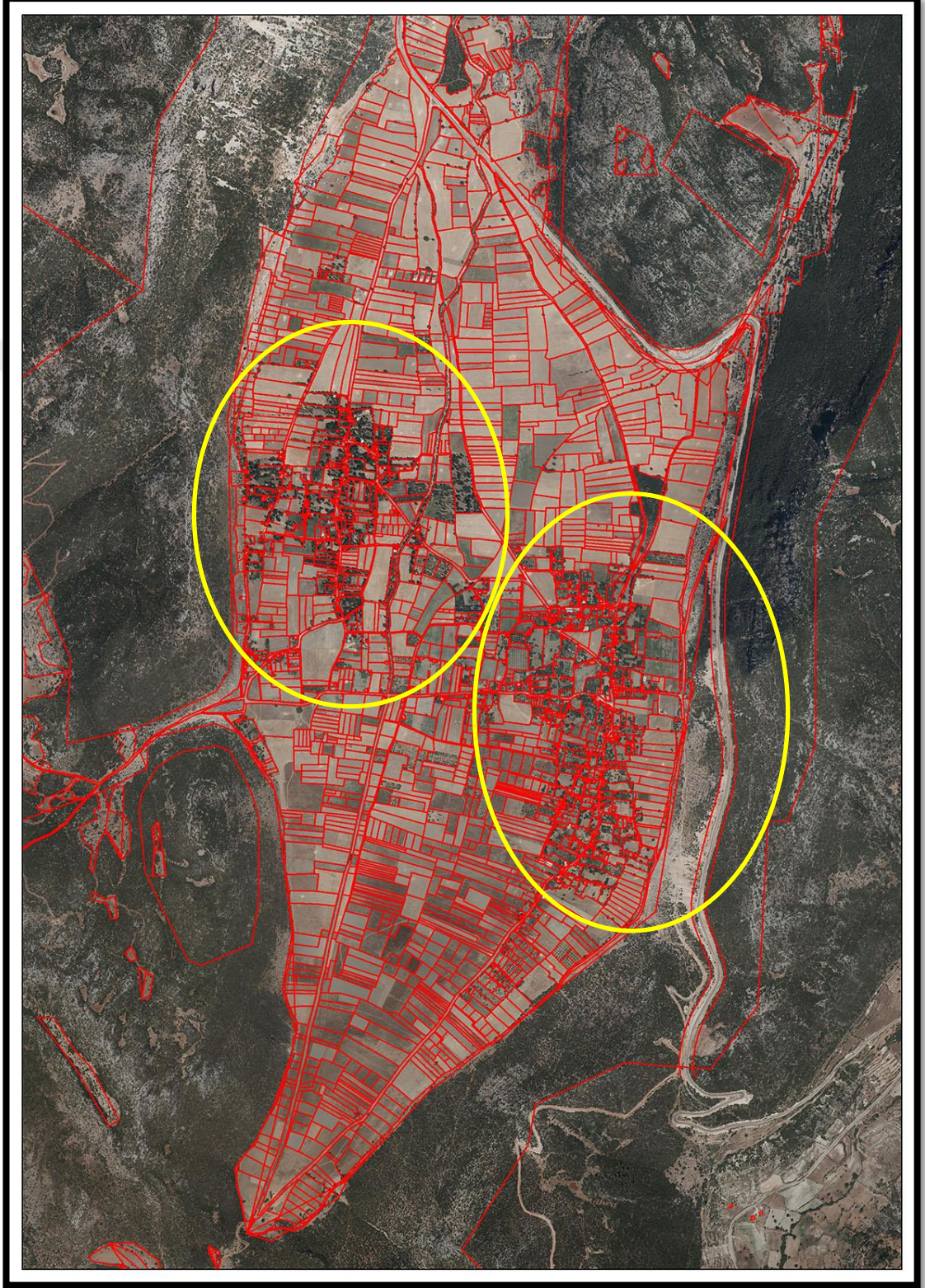
Bezirgan köyü, Camıyanı ve Cevizdibi mahallelerinde haneler gezilerek sürekli yaşanan evlerde insan ve yapı anketleri mevsimlik kullanılan evlerde ise yapı anketleri yapılmıştır. 389 adet yapı mevcuttur. Bunların yüzde 70'ine yapı anketi, yüzde 30'una da yapı+insan anketi yapılmıştır.

4.6 ANALİZLER VE BULGULAR

4.6.1 Camiyanı ve Cevizdibi Mahalleleri Kadastral Durum Analizi

Şekil 4.42: Kadastral Durum

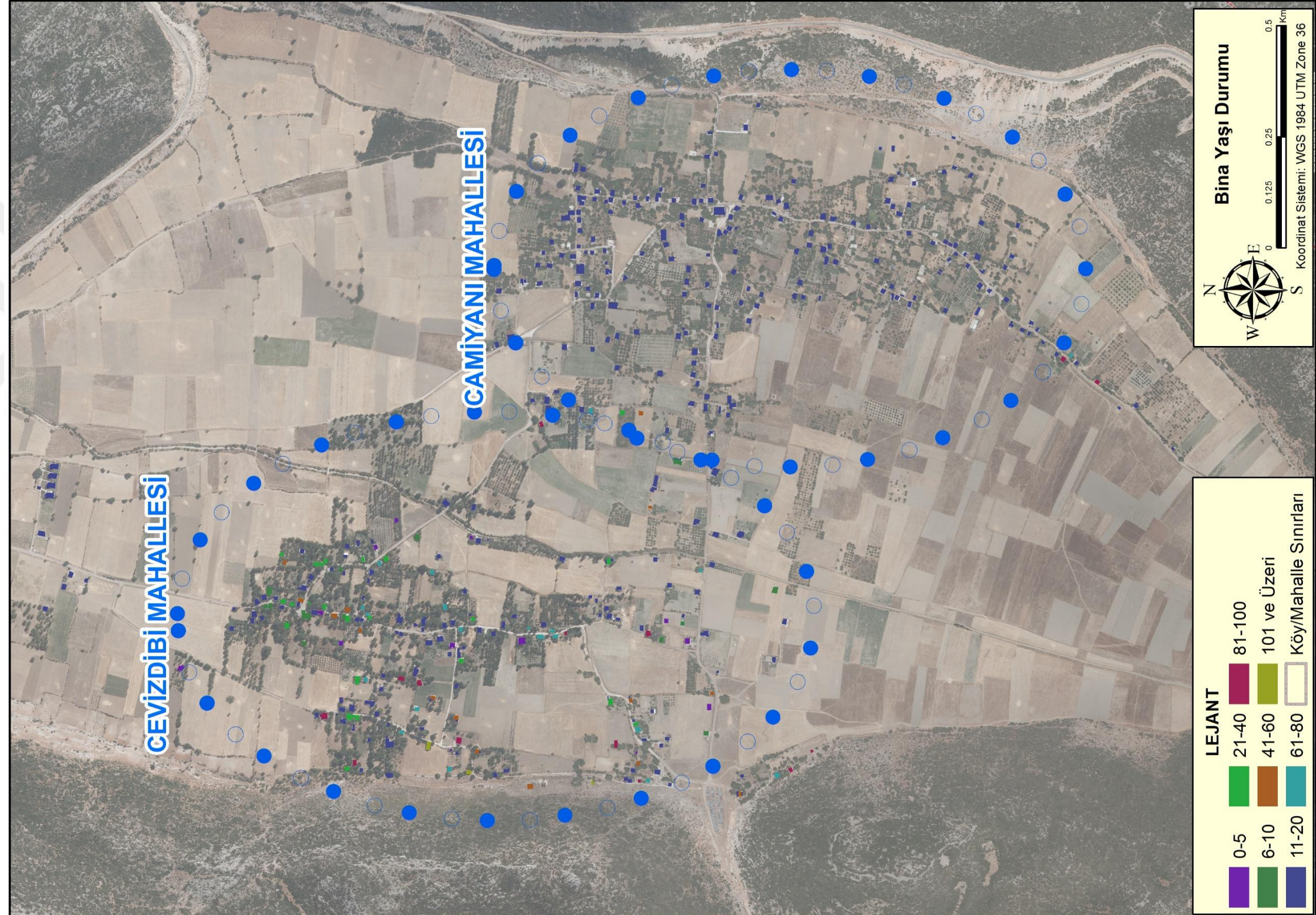

Kaynak: (Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, 2016)

4.6.2 Camiyani ve Cevzidibi Mahalleleri Yapı Analizleri ve Önerileri

4.6.2.1 Camiyani ve Cevzidibi Mahalleleri Bina Yaşı Durumu Analizi

Şekil 4.43: Bina Yaşı Durumu

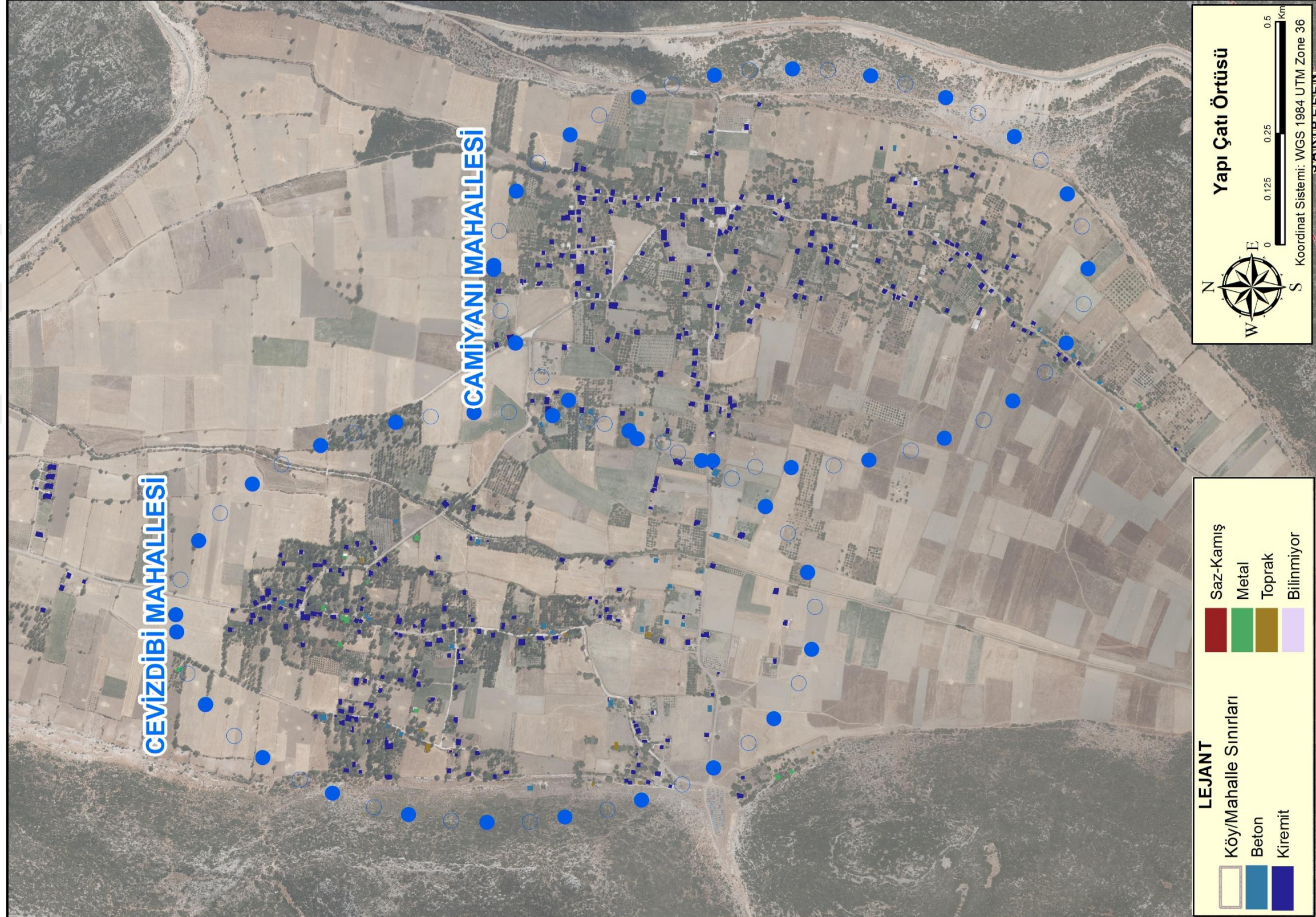

Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

4.6.2.2 Camiyanı ve Cevzidibi Mahalleleri Yapı Çatı Örtüsü Analizi

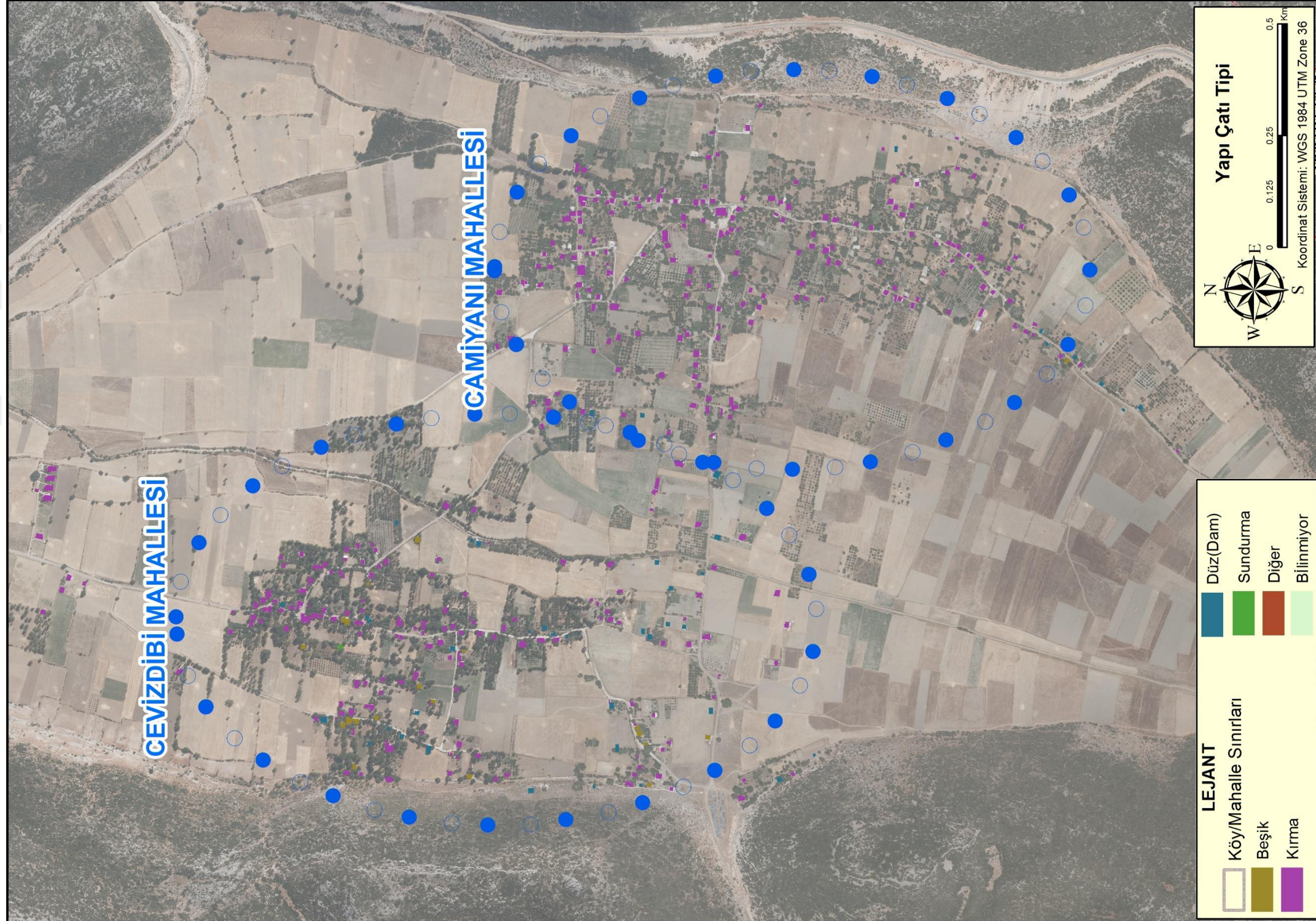
Şekil 4.44: Yapı Çatı Örtüsü

Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

4.6.2.3 Camiyanı ve Cevzidibi Mahalleleri Yapı Çatı Tipi Analizi

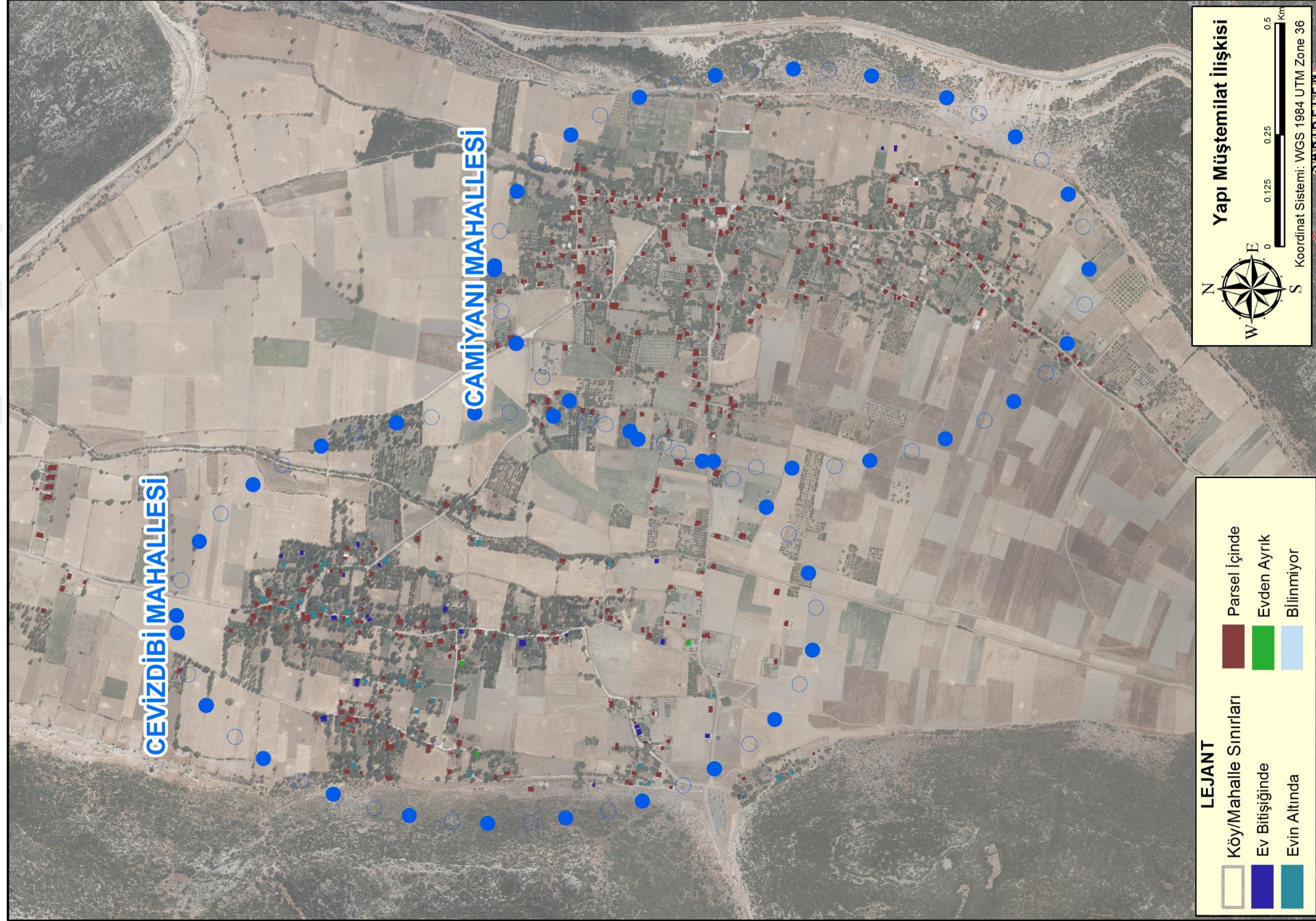
Şekil 4.45: Yapı Çatı Tipi Analizi

Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

4.6.2.4 Camiyanı ve Cevzidibi Mahalleleri Yapı Müştemilat İlişkisi Analizi

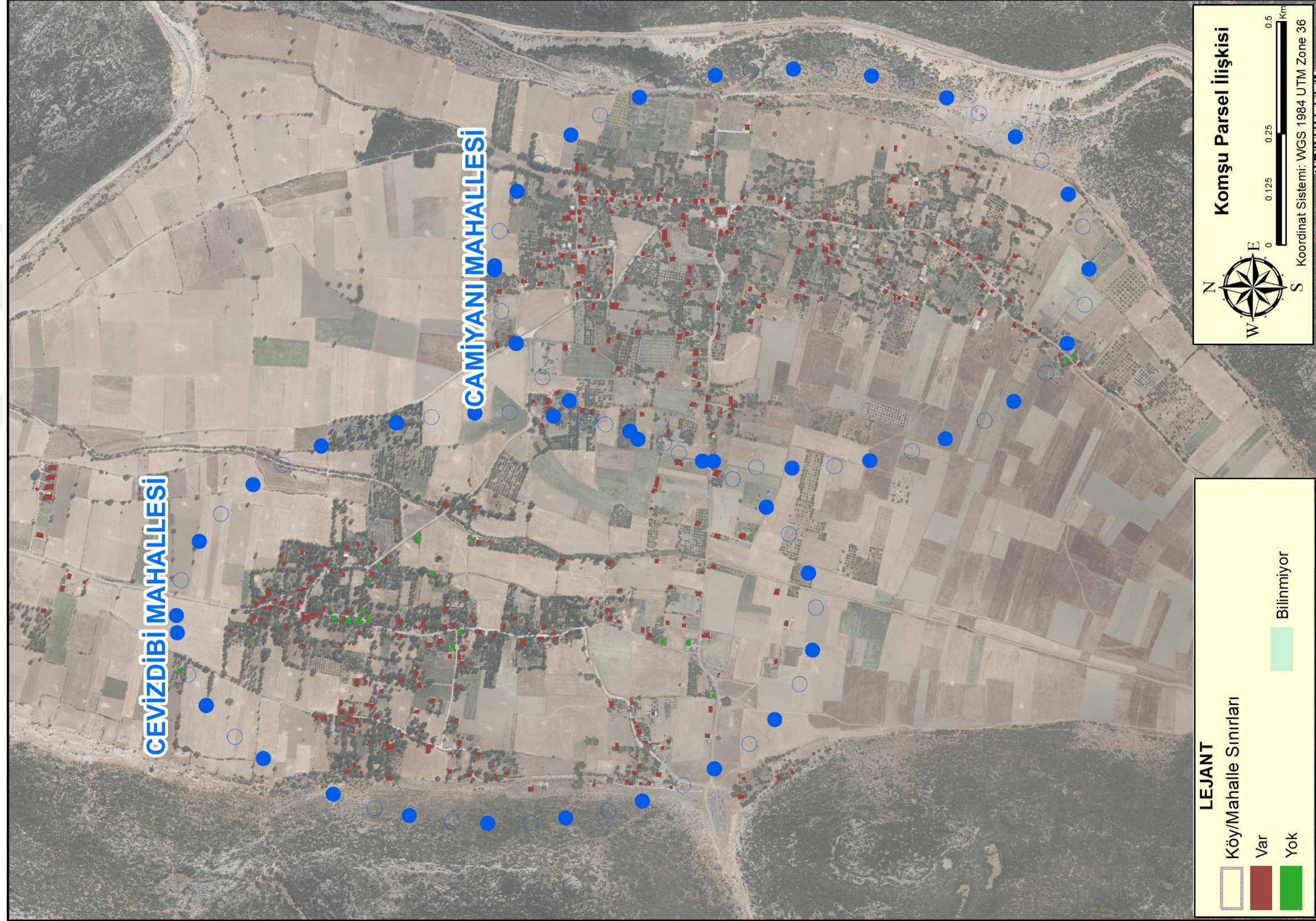
Şekil 4.46: Yapı Müştemilat İlişkisi Analizi

Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

4.6.2.5 Camiyanı ve Cevzdibi Mahalleleri Komşu Parsel İlişkisi Analizi

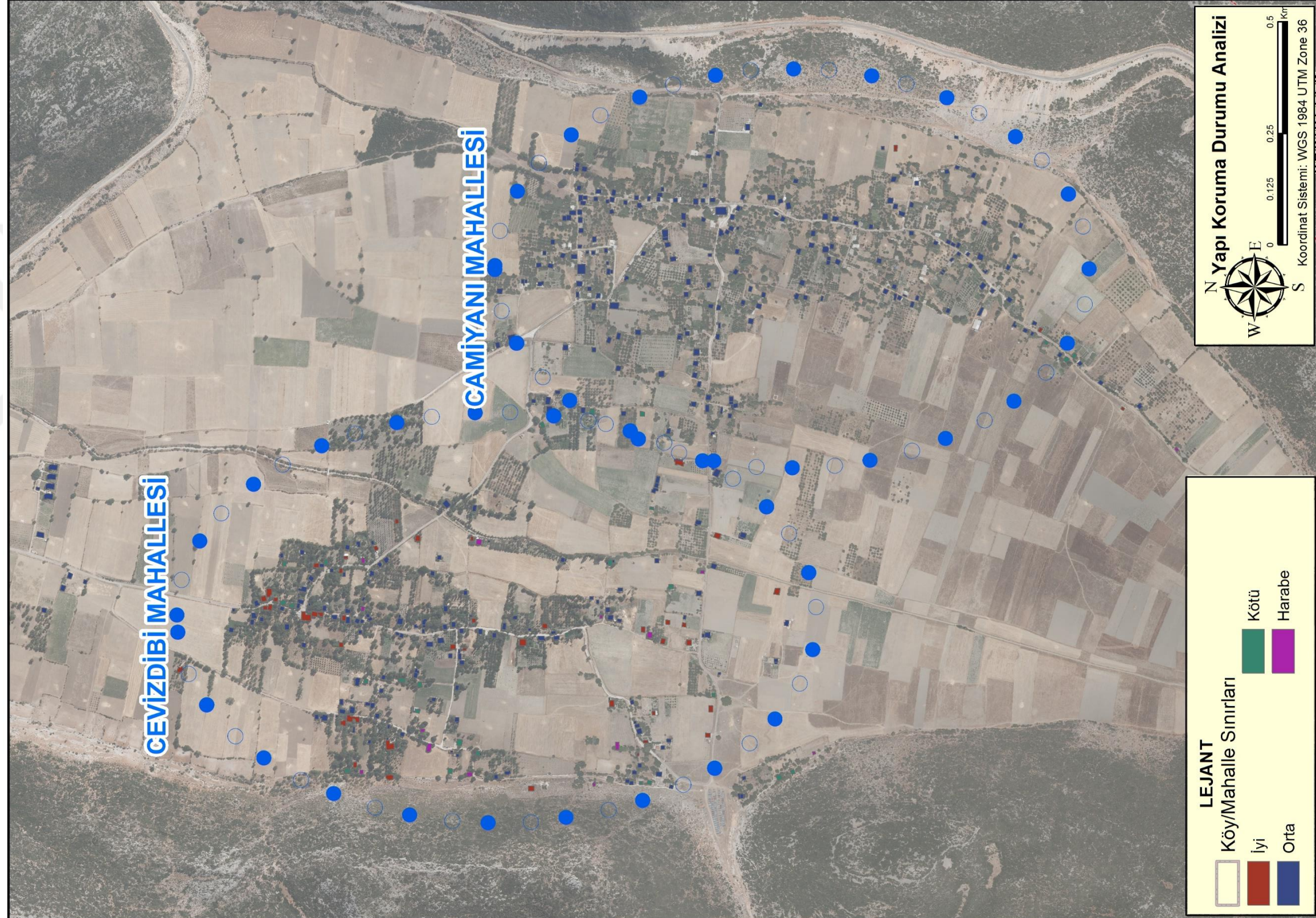
Şekil 4.47: Komşu Parsel İlişkisi Analizi

Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

4.6.2.6 Camiyani ve Cevzdibi Mahalleleri Yapı Koruma Durumu Analizi

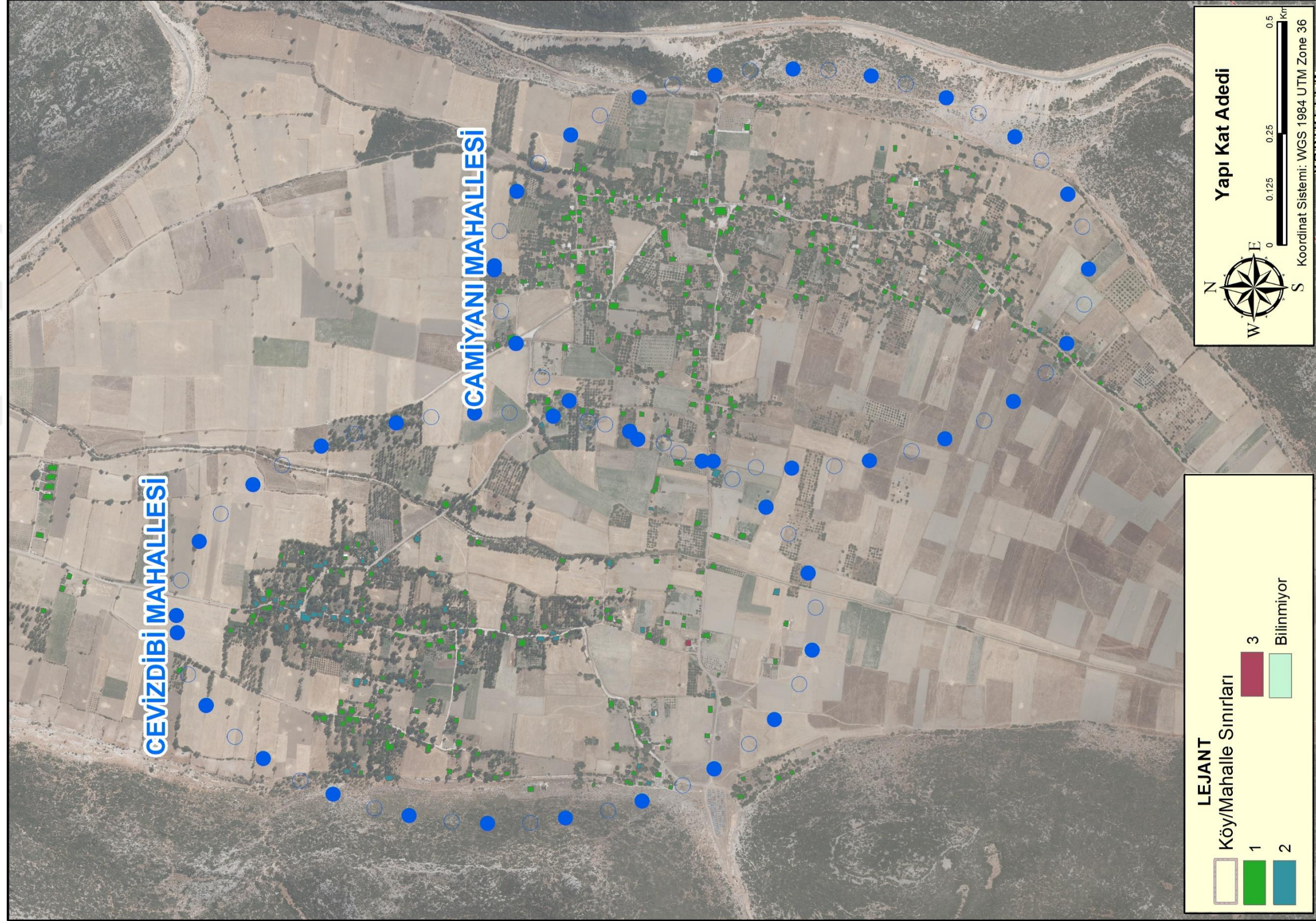
Şekil 4.48: Yapı Koruma Durumu Analizi

Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

4.6.2.7 Camiyani ve Cevzdibi Mahalleleri Yapı Kat Adedi Analizi

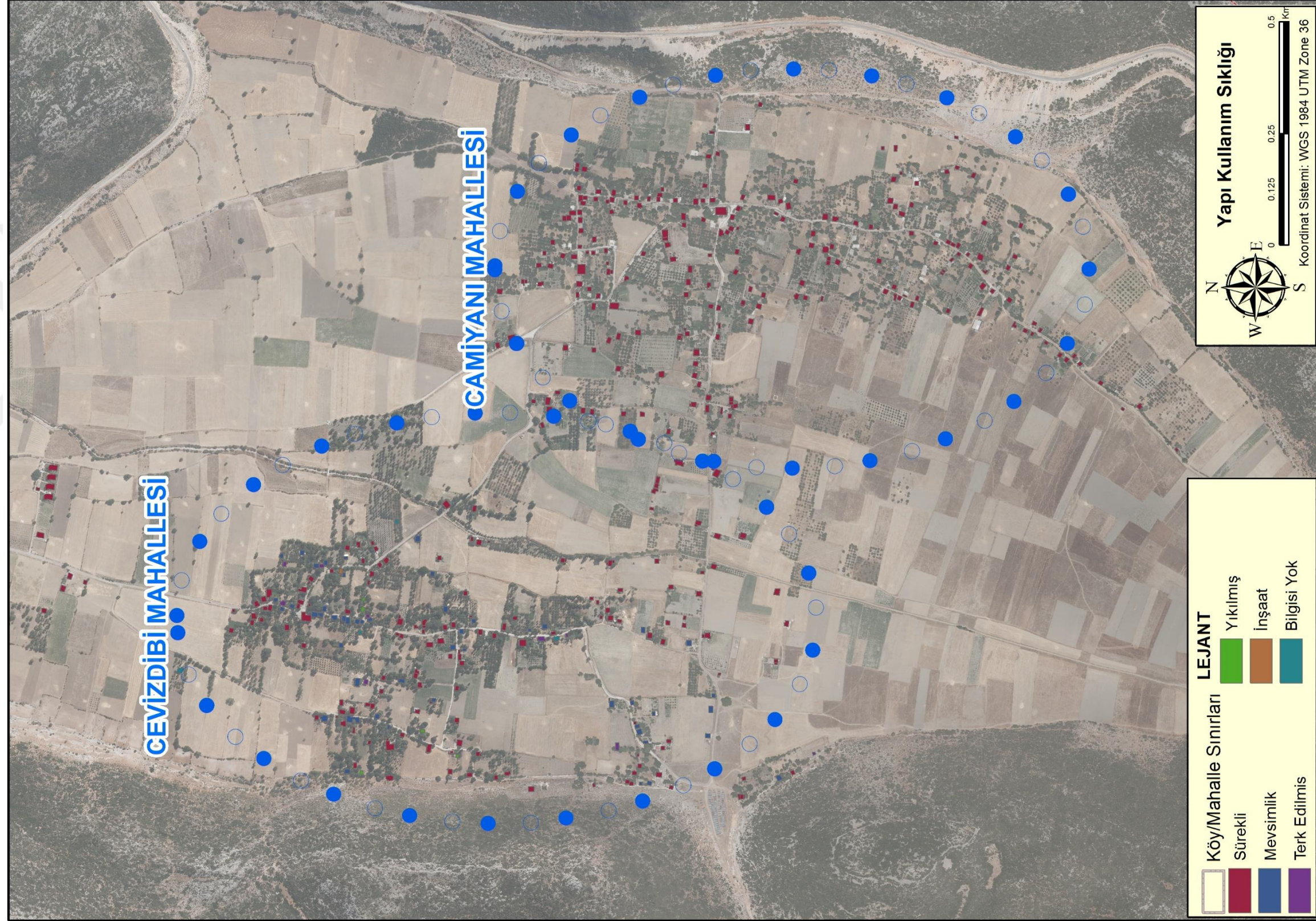
Şekil 4.49: Yapı Kat Adedi Analizi

Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

4.6.2.8 Camiyani ve Cevzdibi Mahalleleri Yapı Kullanım Sıklığı Analizi

Şekil 4.50: Yapı Kullanım Sıklığı Analizi

Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

4.6.2.9 Camiyanı ve Cevzidibi Mahalleleri Yapı Fonksiyonu Analizi

Şekil 4.51: Yapı Fonksiyonu Analizi

Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

4.6.2.10

Camiyani ve Cevzidibi Mahalleleri Yapı Strüktürü Analizi

Şekil 4.52: Yapı Strüktürü Analizi

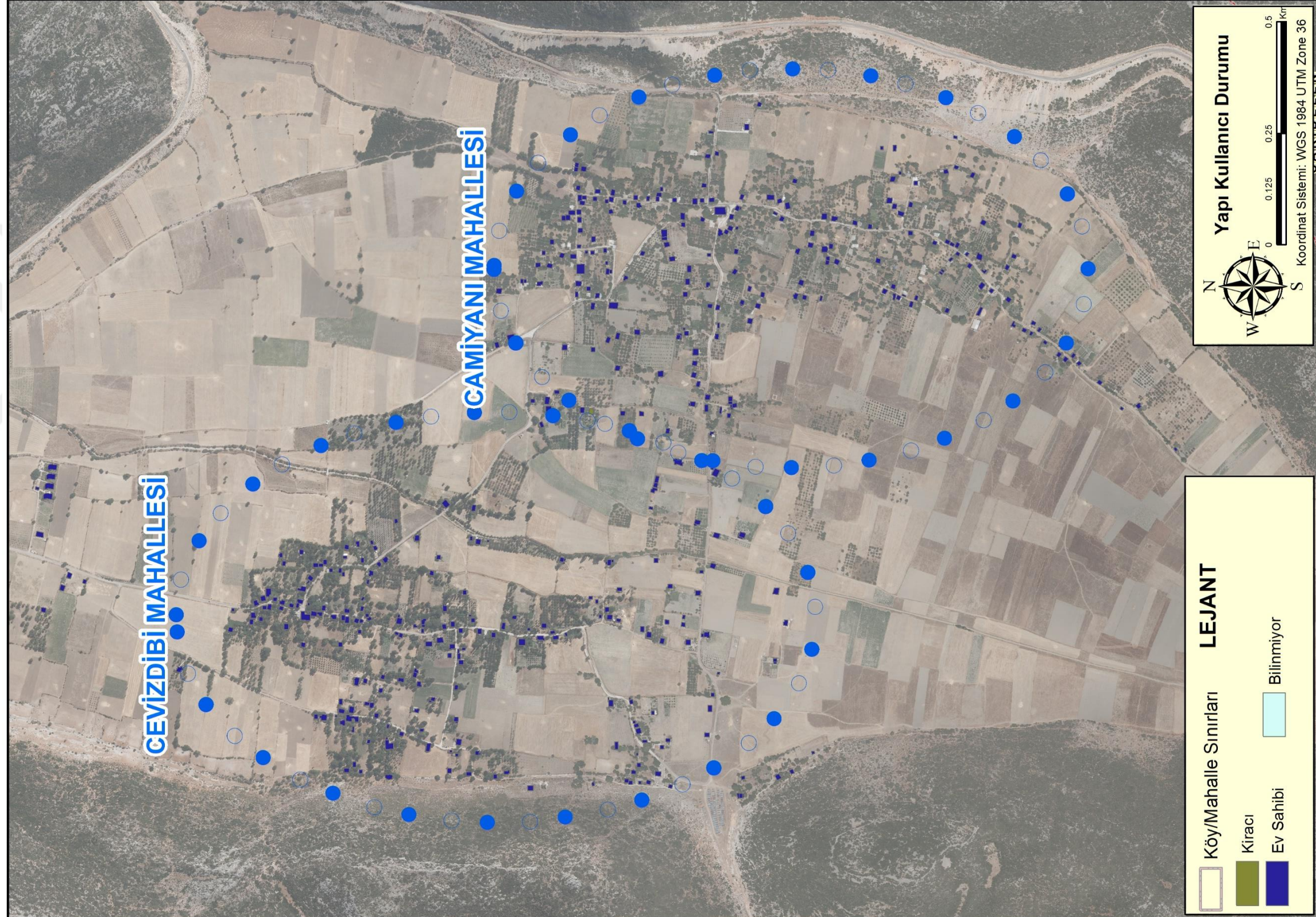

Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

4.6.2.11

Camiyani ve Cevzidibi Mahalleleri Yapı Kullanıcı Durumu Analizi

Şekil 4.53: Yapı Kullanıcı Durumu Analizi

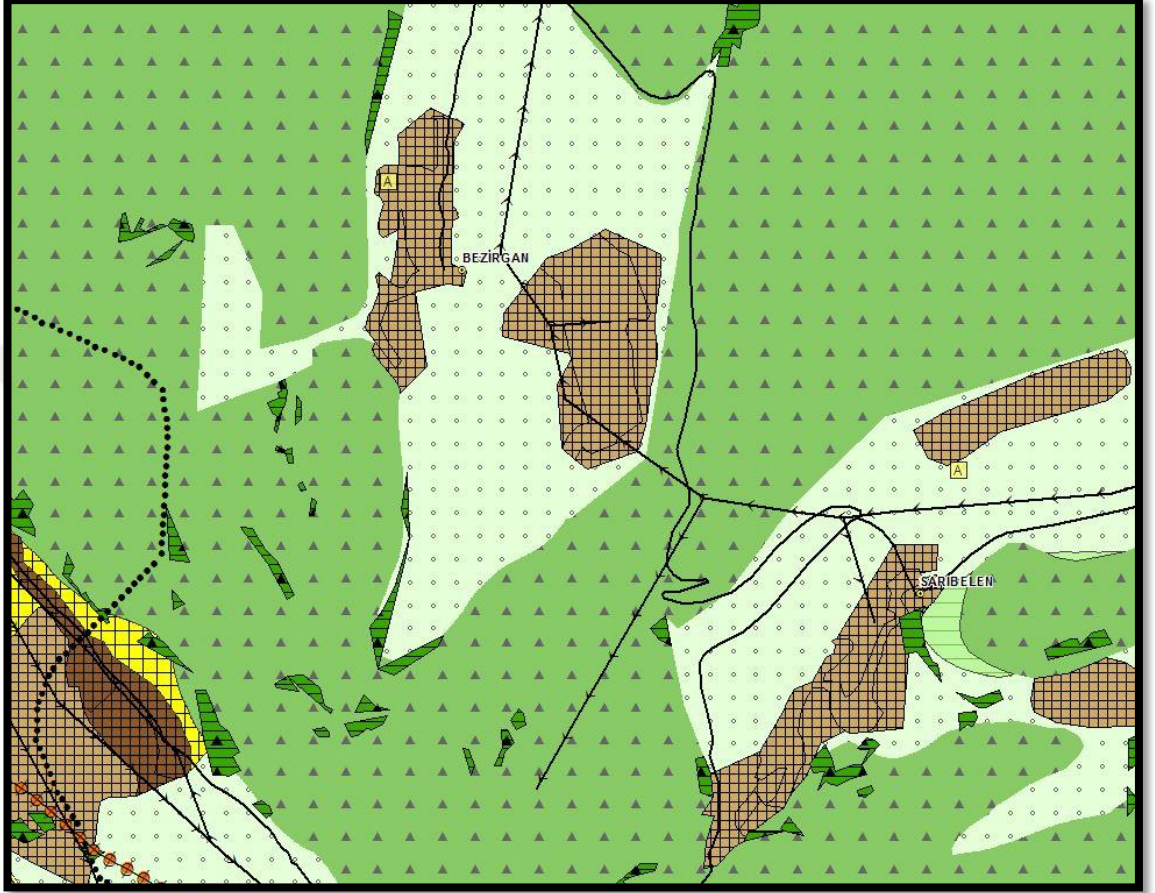
Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

4.6.3 Planlama Yaklaşımı

4.6.3.1 Plan Durumu Analizi ve Plan Uyumu

1/100.000 Çevre Düzeni Planında Kaş-Kalkan Planlama Alt Bölgesinde yer almaktadır.

Şekil 4.54: 1/100000 Antalya Burdur Isparta Çevre Düzeni Planı

Kaynak: (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2015)

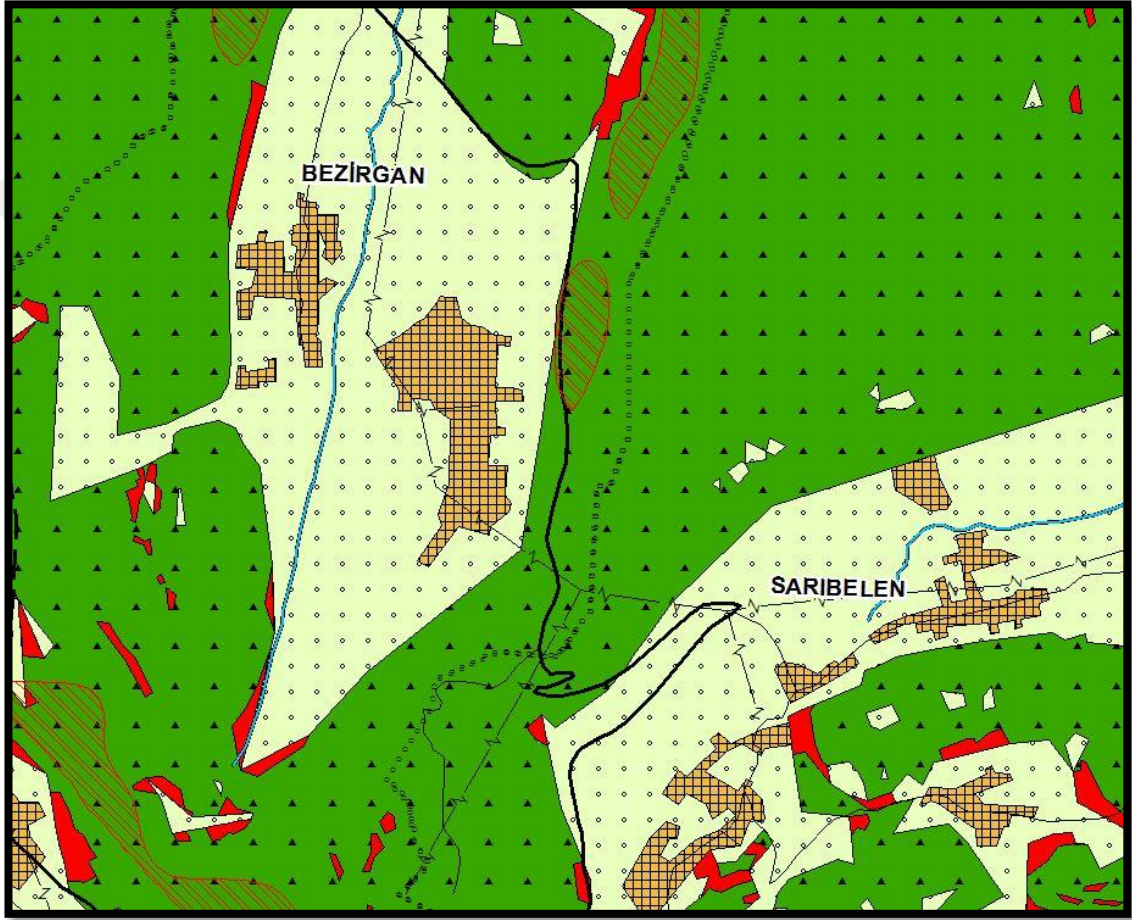
1/100000 ölçekli Antalya Burdur Isparta Çevre Düzeni Plan Hükümlerinin 4.5. maddesinde;

"Gelişme potansiyeli olan kentsel kullanım alanları ile bunların etkileşim alanlarını ya da sahip olduğu ekolojik değerler açısından korunması ve geliştirilmesi gerekli alanları yada sektörel açıdan gelişme potansiyeline sahip alanları kapsayan ve bütüncül 1/25000 ölçekli ve 1/5.000 ölçekli nazım imar planı yapılmasının zorunlu olduğu, nüfus, işgücü, sosyal ve ekonomik veriler ışığında gelişme eğilimlerinin belirlendiği bölgelerdir. Plan paftalarında şematik olarak gösterilmiş olan planlama alt bölgesi sınırları; 6360 sayılı Kanun uyarınca belediye statüsü kaldırılarak mahalleye dönüştürülen yerleşimlerde doğal, yapay ve yasal esikler dikkate alınarak ilgili idaresince belirlenir" hükmü ile tanımlanmıştır (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2015).

1/100.000 ölçekli Antalya Burdur Isparta Çevre Düzeni Planı'nda (Şekil 4.54) Bezirgan Köyü "Tarım Alanı ve Yerleşme Alanı" olarak planlı olduğu görülmektedir.

1/25.000 Kaş-Demre Çevre Düzeni Planı'nda (Şekil 4.55) Bezirgan Köyü "Kırsal Yerleşme Alanı" olarak planlanmıştır. Fakat 1/25.000 Çevre Düzeni Planı'nda uygulanacak hükümler genel kapsamlı olup, köy tasarım rehberi ile bu hükümler üzerinden yere özgü plan kararlarının getirilmesi amaçlanmaktadır (Kaş Demre ÇDP, 2015).

Şekil 4.55: 1/25000 Kaş Demre Çevre Düzeni Planı

Kaynak: (Kaş Demre ÇDP, 2015)

4.6.3.2 Nüfus Projeksiyonu

4.6.3.2.1 Kaş Bezirgan Kırsal Nüfus Projeksiyonları

Yürürlükte bulunan 1/100.000 ölçekli Antalya Burdur Isparta Çevre Düzeni Planının 2025 yılı projeksiyon nüfus tablosunda Kaş İlçesi kırsal nüfusu Tablo 4.14'de 65.000-67.000 olarak belirlenmiştir (Kaş Demre ÇDP, 2015).

Tablo 4.14: Kaş İlçelerinin Nüfus Projeksiyon Değerleri

Yıllar	2025	
Kaş	Kentsel Nüfus	50.000-56.000
	Kırsal Nüfus	65.000-67.000
	Toplam Nüfus	115.000-123.000

Kaynak: (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2015)

Kaş Demre İlçeleri 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı kapsamında, planın hedef yılı olan 2040 yılına kadar nüfus projeksiyonları yapılmıştır. Planlama bölgesinin nüfus projeksiyonları dört farklı nüfus projeksiyon yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Bu yöntemler; en küçük kareler (doğrusal ve logaritmik), bileşik faiz ve üssel artış yöntemleridir. Bu yöntemlerin ortalamaları, kırsal yerleşmelerin 2040 yılı nüfus projeksiyonunun vermektedir. Yerleşmelerin istatistiki yöntemlere göre 2040 yılı projeksiyon nüfusları Tablo 4.15'de verilmiştir (Kaş Demre ÇDP, 2015).

İstatistik yöntemler kullanılarak yapılan nüfus projeksiyonlarında pek çok köyün nüfuslarının azaldığı görülmektedir. Kaş Demre ilçeleri 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda hiçbir kırsal yerleşmenin nüfusunun azalmayacağı yaklaşımı benimsenmiştir. Nüfus kabullerinde köylerin konumları, yaz nüfus potansiyelleri vb. ölçütler birlikte değerlendirilmiştir. Sonuçta bazı yerleşmeler için projeksiyon nüfusu uygun görülmüş, yaz aylarında nüfusu önemli ölçüde artan bazı yerleşmeler için yaz nüfusu kabulü yapılmış, bazı yerleşmeler için ise geçmiş yıllarda gerçekleşen nüfusu artış hızları dikkate alınmıştır. Kaş ve Kalkan ilçeleri ile yakın etkileşim içerisinde bulunan Ağullu, Çukurbağ, Pınarbaşı, Bayındır, Yeniköy, İslamlar yerleşmeleri için projeksiyon nüfusları olası gelişme yön ve eğilimleri dikkate alınarak belirlenmiştir (Kaş Demre ÇDP, 2015).

Tablo 4.15: Kaş İlçesi Bezirgan Köyü Nüfus Projeksiyonu

2012 Nüfusu	Yıllar	En Küçük Kareler		Bileşik Faiz	Üssel Artış	Ortalama	Nüfus Kabulü
		Doğrusal	Logaritmik				
1.287	2020	1.222	1.224	1.222	1.299	1.242	1.300
	2025	1.234	1.237	1.219	1.341	1.258	
	2030	1.246	1.250	1.217	1.388	1.275	
	2035	1.257	1.263	1.214	1.439	1.293	
	2040	1.269	1.277	1.211	1.495	1.313	

Kaynak: (Kaş Demre ÇDP, 2015)

Tablo 4.16: Nüfus Kabulleri Karşılaştırması

Köy	2012 Nüfusu	2040 Nüfus Kabulü	Değişim (yüzde)
Bezirgan	1287	2600	102
Gökçeören	1079	2800	159
İkizce	201	320	59
İslamlar	2110	6169	192
Sarıbelen	913	1560	71

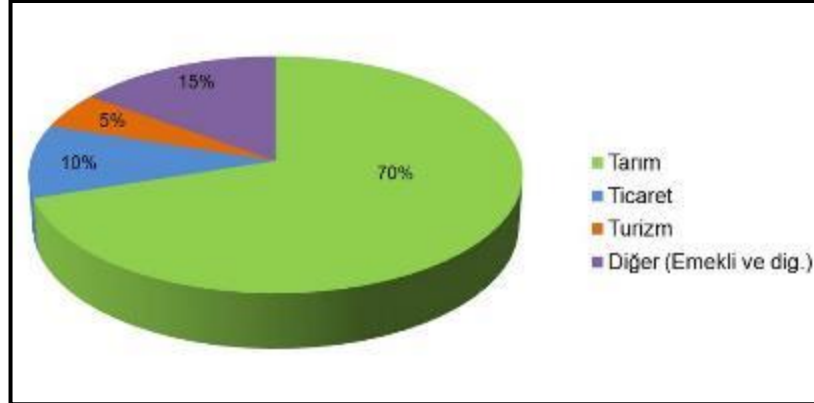
Kaynak: (Kaş Demre ÇDP, 2015)

Tablo 4.16 incelendiğinde; planlama nüfus kabulünün mevcut nüfusun yaklaşık 2,2 katı olduğu görülmektedir. Kaş ilçesinde yer alan köylerin toplamında yüzde 122 oranında bir artış öngörülmüştür.

4.6.3.2.2 Sektörel Projeksiyonlar

Planlama alanında sektörel projeksiyonların yapılabilmesi amacıyla, köylerde görüşmeler yapılarak, hanelerin hangi ekonomik faaliyet kolunda (tarım, turizm vb.) ne oranda uğraştıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Şekil 4.56'da 2012 yılında planlama bölgesindeki kırsal nüfusun faaliyet kollarına göre dağılımı verilmiştir.

Şekil 4.56: Çalışan Nüfusun 2012 Yılındaki Sektörel Dağılımı

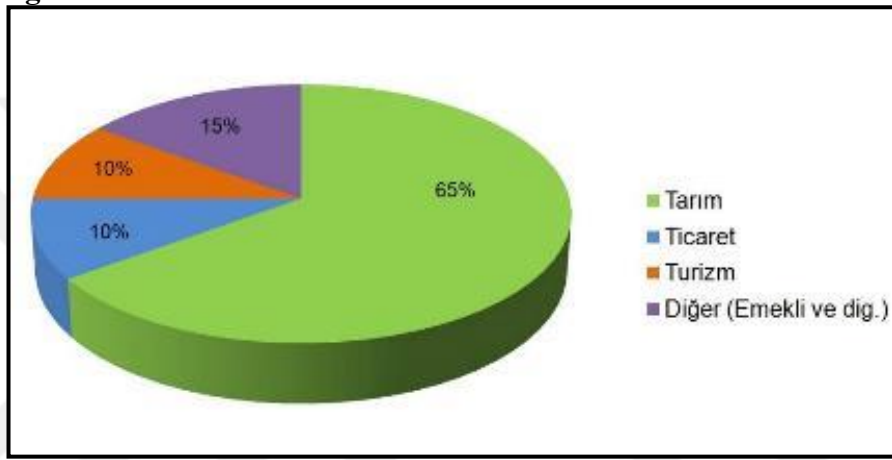
Kaynak: (Kaş Demre ÇDP, 2015)

Kaş ilçe sınırı içerisinde, sınırlı alandaki turizme yönelik konutlar dışında, kırsal yerleşmeleri barındırmakta olup bu durum nüfusun neredeyse tamamının kırsal nüfus karakteri göstermesine neden olmaktadır. Alanda kıyıya yakın köylerde tarım dışında turizm sektöründe de istihdamlar olmaktadır. Kıyıdan uzaklaştıkça, tarım sektörü baskın rolünü daha da arttırmaktadır. Planlama alanı genelinde tarım sektörünün istihdamdaki oranı yüzde 70, ticaret sektörünün yüzde 10 ve turizm sektörünün yüzde 5'dir. Nüfusu

yüzde 15'lik bölümünü emekli ve ev hanımları oluşturmaktadır (Kaş Demre ÇDP, 2015).

1/100.000 ölçekli Antalya Burdur Isparta Çevre Düzeni Planı plan kararlarına ve mevcut potansiyellere bağlı olarak, Kaş ve Demre bölgesinde tarım sektörünün (özellikle örtü altı yetiştiriciliği) gelişeceği öngörüsü yapılmıştır. Ancak bölgede hem kıyı turizmi hem de bölgenin doğal ve kültürel kaynak değerlerinin zenginliğine bağlı olarak alternatif turizmin gelişme potansiyeli de değerlendirilmelidir (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2015).

Şekil 4.57: Kaş İlçesi Çalışan Nüfusun 2040 Yılı Sektörel Dağılım Öngörüsü

Kaynak: (Kaş Demre ÇDP, 2015)

Şekil 4.57 incelendiğinde; planlama alanında turizm sektörünün kısmen gelişimi öngörülmüştür. Bölgede hizmetler sektörünün (turizm, ticaret) toplam payının yüzde 20 civarında olacağı, tarım sektörünün payının ise yüzde 65'e ineceği tahmin edilmektedir (Kaş Demre ÇDP, 2015).

4.6.3.2.3 Mekansal Projeksiyonlar

Planlama alanında bulunan kırsal yerleşmelerin gelişme alanları; 2040 yılı nüfus kabulleri, yerleşmelerin gelişme potansiyelleri, net ve brüt minimum parsel büyüklükleri ve hane halkı büyüklüğü dikkate alınarak belirlenmiştir. Tablo 4.17 incelendiğinde; planlama alanında 32.790 kişi nüfus artışı için yaklaşık 370 hektar kırsal gelişme alanına ihtiyaç duyulacağı görülmektedir (Kaş Demre ÇDP, 2015).

Tablo 4.17: Planlama Alanında Yer Alan Kırsal Yerleşmelere Ait Mekansal Projeksiyonlar

Köy	2016 Yılı Nüfusu (Kişi)	2040 Yılı Nüfus Kabulü (Kişi)	Minimum Net Parsel Büyüklüğü (m ²)	Minimum Brüt Parsel Büyüklüğü (m ²)	Hane Halkı Büyüklüğü (Kişi)	Mevcut Yerleşik Alan (Ha)	2040 Yılı Nüfus Kabulü İçin İhtiyaç Duyulan Yerleşik Alan (Ha)
Bezirgan	1287	2600	500	833	3.3	72.93	72.93
Gökçeören	1079	2800	500	833	3.3	8.75	8.75
İkizce	201	320	500	833	3.3	16.72	16.72
İslamlar	2110	6169	500	833	3.3	34.99	137.44
Sarıbelen	913	1560	500	833	3.3	70.20	70.20

Kaynak: (TÜİK, 2017)

5. KAŞ-BEZİRGAN KÖY TASARIM REHBERİ ÖNERİSİ

Rehberin ilk olarak hazırlanacağı köylerin seçimi önemlidir. Pilot çalışmalar başarılı olursa rehbera karşı pozitif bir algı oluşacaktır. Karakteri bozulmamış olan köyler öncelikli olmakla birlikte yerel desteklerin varlığı da köy tasarım rehberi hazırlanmasında önemlidir.

Bu açıdan seçilecek ilk köyler mimari, ekolojik dokusu bozulmamış turizm değerlerine sahip köyler seçilirse rehberin uygulanması ve sürdürülebilirliği daha yüksek olur.

Bu kapsamda Kaş İlçesinin Bezirgan köyü geleneksel mimari dokusunun bozulmamış olduğu fakat Kalkan mahallesinin nüfus baskısı nedeniyle değişim baskısı altında olan; turizm değeri Likya Yolunun bulunması ve konumu nedeniyle nüfus baskısının yüksek olduğu, en önemli özelliği de köyde yaşayanların köy dokusunun ve ekolojik yapısının korunmasına istekli olmaları rehber için seçilecek pilot bölgenin Bezirgan Köyü olmasında önem arz etmiştir. Ayrıca 1/25.000 Kaş Demre Çevre Düzeni Planında kırsal alanlarda yaşayanların istekleri karşılanmamış köyün yerel özelliklerine yönelik planlamaya yönelik bir çalışma bulunmadığından da bu bölgeden köyler seçilmesi uygun görülmüştür.

Bezirgan'a ek olarak Sarıbelen ve Gökçeören köyleri de incelenmiş fakat yapılan inceleme sonucunda merkezci yapılaşma gösteren, geleneksel mimari dokusu bozulmamış olan ve geleneksel dokunun yerel halk tarafından korunmasına yönelik girişimleri olan köy Bezirgan olarak tespit edilmiş ve pilot köy olarak seçilmiştir.

5.1 COĞRAFI BİLGİ SİSTEMİ ÜZERİNDEN VERİ AKILLANDIRMASI

Bezirgan köyü Camıyanı ve Cevizdibi mahallelerinde yapılan yapı analizleri ve anketler coğrafi bilgi sistemi Arc-GIS programı veri tabanına işlenerek gerekli analiz haritaları çıkarılmıştır.

Köy Tasarım Rehberi kapsamında herhangi bir yapıya ait bilginin tek seferde okunabilmesi ve algınabilmesi amacıyla Arc-GIS programı kullanılarak tüm veriler Şekil 64'de görüldüğü gibi veri tabanına işlenmiştir.

Şekil 5.1: Arc-GIS Veri Tabanı

OBJECTID	KAPHO	YIYAPKULDOMK	KONPISPARSELLERLEKAKBALIN	YAPKULLAMINDURU	Yapı Kat. Sınıfı	PARSELYAPAKTIFKUL	EVNUMSTEINATILSKIDEP	YAPINIAZEMELER	BRIMAYASI	YERLESIMSHIRLEMAN	YAPIDURU	IMMARIOGELER	CATIPTI	CATIORTUSU	YOLSHIRLEMAN	MILIKYEDURUMU
1 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
2 146/14	Konut	Konut	Var	Mevsimek	2	1	Ev Bİlgiğinde	Tuğla	6-10 <club>	<club>	lyi	Avlu	Besik	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
3 148	Konut	Konut	Var	Mevsimek	2	1	Ev Alınada	Taş	4-80 <club>	<club>	Kötu <club>	Avlu	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
4 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
6 66	Konut	Konut	Var	Terk Edilmis	1	1	Ev Bİlgiğinde	Taş	61-80	Bina	Bina	Bakon	Duz(Dam)	Beton	Çit	
7 87	Konut	Konut	Var	Mevsimek	1	1	Parcel İcinde	Tuğla	21-40	Ora <club>	Harabe	Ora <club>	Cumba	Kirma	Ev Sahibi	
8 <club>	Konut	Konut	Var	Yilams	1	1	Parcel İcinde	Taş	61-80 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
9 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Tuğla	11-20	Doğal Yapı Elemanları	Ora <club>	Ora <club>	Dijeri	Besik	Ev Sahibi	
10 <club>	Depolama	Depolama	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
12 49	Konut	Konut	Var	Surekli	2	2	Ev Bİlgiğinde	Taş	61-80 <club>	<club>	Ora	Avlu	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
13 50	Konut	Konut	Var	Surekli	2	2	Ev Alınada	Taş	21-40	Doğal Yapı Elemanları	Ora	Bakon	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
14 52	Konut	Konut	Var	Mevsimek	2	2	Parcel İcinde	Beton	6-10	Doğal Yapı Elemanları	Ora	Bakon	Besik	Metal	Ev Sahibi	
15 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	61-80 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
16 <club>	Konut	Konut	Var	Mevsimek	2	2	Ev Alınada	Taş	11-20 <club>	Doğal Yapı Elemanları	Ora	Cumba	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
17 103	Konut	Konut	Var	Mevsimek	2	2	Ev Bİlgiğinde	Taş	61-80	Doğal Yapı Elemanları	Ora	Bakon	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
18 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
19 <club>	Konut	Konut	Var	Mevsimek	2	2	Ev Bİlgiğinde	Taş	61-80	<club>	Ora	Cumba	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
20 121	Konut	Konut	Var	Mevsimek	1	1	Parcel İcinde	Beton	21-40	Duvar	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
21 121	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
22 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
23 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
24 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
25 128	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Beton	61-80	Bina	Ora	Bakon	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
26 notkoyu-d	Konut	Konut	Var	Terk Edilmis	2	2	Ev Bİlgiğinde	Taş	61-80	Bina	Ora	Bakon	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
27 132	Konut	Konut	Var	Bİgısı Tok	2	2	Parcel İcinde	Taş	61-80	Bina	Ora <club>	Ora <club>	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
28 137 nots0	Konut	Konut	Var	Surekli	2	2	Parcel İcinde	Taş	61-80	Tel Çit	Ora <club>	Ora <club>	Duz(Dam)	Beton	Ev Sahibi	
29 130	Konut	Konut	Var	Mevsimek	1	1	Parcel İcinde	Beton	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
30 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
31 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
32 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
33 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
34 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
35 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	35	35	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
36 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	36	36	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
37 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	37	37	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
38 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	38	38	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
39 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	39	39	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
40 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	40	40	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
41 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	41	41	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
42 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	42	42	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
43 106	Konut	Konut	Var	Mevsimek	1	1	Parcel İcinde	Beton	0-5	Bina	Ora	Dijeri	Duz(Dam)	Beton	Ev Sahibi	
44 108	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
45 108	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
46 108	Konut	Konut	Var	Surekli	2	2	Evden Ayrık	Beton	21-40	Bina	Ora <club>	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
47 144/5	Konut	Konut	Var	Mevsimek	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Bakon	Besik	Kirma	Ev Sahibi	
48 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
49 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
50 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
51 notsomad	Terk Edilmis	Terk Edilmis	Var	Mevsimek	1	1	Ev Bİlgiğinde	Taş	81-100	Doğal Yapı Elemanları	Kötu <club>	Duz(Dam)	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
52 51	Konut	Konut	Var	Surekli	2	2	Parcel İcinde	Beton	0-5	Bina	Ora	Bakon	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
53 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
54 46	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Ev Bİlgiğinde	Beton	11-20	Tel Çit	Ora	Bakon	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
55 47	Konut	Konut	Var	Surekli	2	2	Parcel İcinde	Alısap	21-40	Tel Çit	Harabe	Bakon	Kirma	Toprak	Ev Sahibi	
56 45	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
57 44	Konut	Konut	Var	Mevsimek	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Bakon	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
58 24/25	Konut	Konut	Var	İhsaat	1	1	Parcel İcinde	Taş	6-10	Bina	Ora	Bakon	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
59 41	Konut	Konut	Var	Mevsimek	2	2	Ev Alınada	Taş	21-40	Bina	Ora	Bakon	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
60 140/1	Konut	Konut	Var	Terk Edilmis	2	2	Ev Alınada	Taş	21-40	Bina	Ora	Bakon	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
61 140/68	Konut	Konut	Var	Mevsimek	2	2	Parcel İcinde	Alısap	21-40	Bina	Ora	Bakon	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
62 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
63 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
64 140/67	Konut	Konut	Var	Mevsimek	1	1	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	Doğal Yapı Elemanları	Ora	Bakon	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
65 <club>	Konut	Konut	Var	Surekli	1	1	Ev Bİlgiğinde	Beton	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
66 33	Konut	Konut	Var	Surekli	2	2	Parcel İcinde	Taş	11-20 <club>	<club>	Ora	Dijeri	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
67 32	Konut	Konut	Var	Surekli	2	2	Ev Alınada	Toprak(Kepiç)	41-50	Bina	Ora	Bakon	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	
68 30	Konut	Konut	Var	Mevsimek	2	2	Parcel İcinde	Taş	21-40	Bina	Ora	Bakon	Kirma	Kiremit <club>	Ev Sahibi	

Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

5.2 SWOT ANALİZİ

GÜÇLÜ YÖNLER
Geleneksel teknikler kullanılarak doğal malzeme ile inşa edilmiş taş-hatıl yapıların bulunması
Korunmuş geleneksel yapıların bulunması; i. Tarihi Tahıl Ambarları, ii. Tarihi Su Kanalları, iii. Likya Yolu vb.
Kültürel kimlik
İnanç turizmi
Flora ve fauna zenginliği i. Bölgede çeşitli baykuş türlerinin varlığı ii. Yaban hayatı iii. Yöreye özgü bitki türlerinin varlığı
İklimsel koşulların uygunluğu
Rekreasyon faaliyetleri için uygunluk Manzara seyir noktalarının varlığı
Tescilli yapıların varlığı

FIRSATLAR
Tarımsal turizmin geliştirilmesi
Likya yolunun köyün içinden geçmesi, tarihi yapıların korunması gibi doğal yapıların bulunmasıyla turizmin gelişmesi
Günümüzde köy kahvesi olan eski köy meydanında güreş yarışmalarının düzenlenmiş olması
Köy meydanı ve cami avlusunun toplanma merkezi olarak kullanılması
Köyün doğal yapısına uygun turizm alanı (konaklama) bulunması

ZAYIF YÖNLER
Genç iş gücü eksikliği
Altyapı eksikliği
Bazı yapılar üzerinde orjinallliği bozan eklentilerin oluşu

TEHDİTLER
Kalkan, Kaş ve yakın çevreden gelen yabancıların köyün yerel halkının geleneksel yapısını bozma, tarihi ve kültürel değerlerin tahribatı tehlikesi
Köyde bulunan tarihi yapıların restore edilirken tahribata uğraması
Sel ve su baskını yönünden riskli bir arazi yapısında oluşu
Taşkın alanı bulunması

5.3 BEZİRGAN KÖY TASARIM REHBERİ KRİTERLERİ

Köy tasarım rehberi; köyü koruma ve geliştirme ilkeleri, ortak açık alanların iyileştirme ilkeleri, parsel eğimi, doğru yönelme ilkeleri, yapılarda yerel malzeme ve yapım tekniklerinin yeniden kullanımı, pencere, çatı gibi yapı elemanlarının köyün karakterine uyum sağlayacak şekilde biçimlenme özellikleri gibi konuları kapsar.

Kaş- Bezirgan köyü, Camıyanı ve Cevzidibi Mahalleleri özelinde önerisi geliştirilen Köy Tasarım Rehberi; temel olarak nüfus projeksiyonu, ekonomik durum verileri, yerleşme dokusu özellikleri ve yapı karakteri özellikleri değerlendirilerek geliştirilmiştir. Her bir özellik, olumlu ve olumsuz yönleri açısından değerlendirilmiş ve köy tasarım rehberi ölçütleri geliştirilmiştir.

5.3.1 Nüfus Projeksiyonu

Bezirgan köyüne ait nüfus kabulü Tablo 5.1’de verilmektedir.

Tablo 5.1: 6360 Sayılı Yasa İle Mahalle Statüsü Kazanan Bezirgan Köyünün 2012 Yılı Nüfusu İle 2040 Yılı Nüfus Kabulü

Köy	2012 Nüfusu	2040 Nüfus Kabulü	Değişim (yüzde)
Bezirgan	1287	2600	102

Kaynak: (Kaş Demre ÇDP, 2015)

Bezirgan köyü nüfus kabul tablosu incelendiğinde. Önümüzdeki 23 yılda köyün nüfusu 2 katına çıkması öngörülmektedir. Buna göre;

Öneriler;

- Köyün nüfusu artması ve köye genç nüfusun kazandırılması önerilmektedir.
- Köyde genç nüfusun olması iş gücünün ve ekonomik faaliyetleri artmasını sağlaması önerilmektedir.

5.3.2 Ekonomik Durum ve Potansiyeller

Öneriler;

- Tarım statüsü devam eden sulak arazilerde yapı yapılması önerilmemektedir.
- Turizm faaliyetleri için yapılacak yeni yapıların köyün silüetini ve dokusunu bozmadan yapılması önerilmektedir.
- Camıyanı mahallesi güneyindeki sulak arazide hiçbir şekilde yapılaşma önerilmemektedir.
- Orman, kır ve mera sınırları korunmalıdır.
- Parsel bahçelerinde ki yeni bitki yetiştiriciliğinde alana özgü karakterde bitkiler yetiştirilmesi önerilmektedir.
- Tahıl Ambarları mevcut dokusuyla korunmalıdır.

- g. Tahıl Ambarlarına proje üretilmesi durumunda 4.4. Tahıl Ambarları Konaklama Ünitesi başlığı altında ki prototip proje tarzında yapının işlevini bozmaya yönelik projeler önerilmekten kaçınılmalıdır.
- h. Likya yolu üzerinde bulunan Tahıl Ambarlarına ve çevresine kırsal alana uygun köy pazarı düşünülmesi önerilmelidir.
- i. Proje üretilmesi halinde Tahıl Ambarlarına süt ve süt ürünlerini tanıtıcı, arıcılık yapılması halinde bal tanıtım stantlarını içerir projeler önerilmektedir.
- j. Turizm faaliyetlerini canlandırıcı turizm komplekslerinden kaçınılmalı, aynı zamanda tahıl ambarlarını aile pansiyonu şeklinde kendi karakterini bozmadan işlev kazandırmak önerilmektedir.

5.3.3 Yerleşme Dokusu

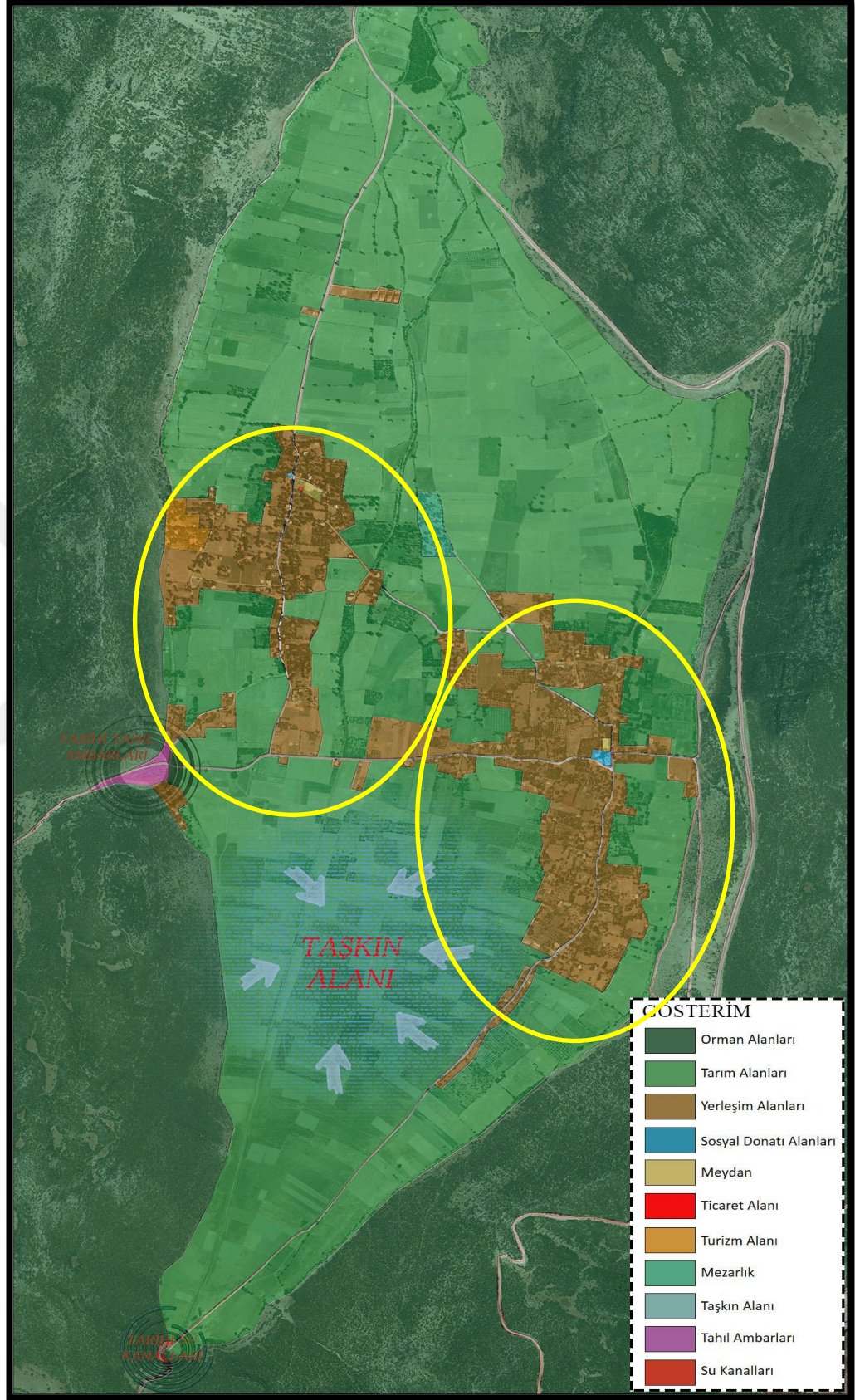
Öneriler;

- a. Arazi yapısına ve mevcut kat yüksekliklerine uygun olacak şekilde 2 kattan daha düşük katlı yapı yapılması önerilmektedir.
- b. Alanın çeperinde ki dağların yamaç özellikleri kaybettirilmeden eğime uygun şekilde yapı yapılması önerilmektedir.
- c. Dağ yamaçlarında ki eğim yüksek olduğu için yamaçlara teras evler dahil yapı yapılması önerilmemektedir.
- d. Camiyanı ve Cevizdibi mahallelerinin mevcut yerleşim dokuları gelişim yönlerine uygun olacak şekilde yapılaşma önerilmektedir.
- e. Yerleşim yerlerine kopuk mevcut tarım arazilerine yapılaşma önerilmemektedir.
- f. İmar planlarında ki kırsal yerleşme koşulları da göz önünde bulundurularak minimum parsel büyüklüğü 1000 m² maksimum emsal 0,25 ve hmax:6.50 m şeklinde önerilmektedir.
- g. Parsellerde 1000 m² nin altında ifraz ve tevhid yapılmaması önerilmektedir.
- h. Likya yolu üzerindeki levhalar, köy ulaşım bağlantı levhaları korunması önerilmektedir.
- i. Tahıl ambarları, su kanalları tarihi ve korunacak alanlardır ve tarihi kimliğini kaybetmesi önlenmelidir.
- j. Rehber sınırları içerisinde hava ve doğayı tahrip edici sanayi tesisi ve ocaklar kurulması önerilmemektedir.
- k. Koruma statüsünde olan sit alanlarında koruma statüleri korunmalı ve yapı yapılması önerilmemektedir.
- l. Tahıl Ambarlarına belirli amaçlar doğrultusunda projeler üretilebilir, fakat bozulma, tahribat ve yıkım söz konusu bile edilmemelidir.
- m. Köyün genel ihtiyaçlarına yönelik ortak yapılacak yapılarda varsa eski ortak alanların onarılması yoksa yapılacak yapıların genel dokuyu koruması amaçlanarak yapılması önerilmektedir.

- n. İhtiyaç durumunda yapılacak olan köy konağı, ibadethane, okul, spor alanı, harman yeri, pazar yeri, sağlık ocağı, mezarlık, vb. için mevcut dokunun korunarak yapılması önerilmektedir.
- o. Yine ihtiyaç durumunda yapılacak olan ortak alanlarda gerekli altyapı sağlandıktan sonra yapılması önerilmektedir.
- p. Camiyanı ve Cevizdibi mahallelerinden geçen toplu taşıma araçları güzergahı üzerindeki duraklar genel siluete uygun olması önerilmektedir.
- q. Ortak alanlarda yapılacak faaliyetler için gerekli aydınlatma ve açık alan mobilyaları yerleşime uygun şekilde sağlanmalıdır.
- r. Likya yolu üzerinde ki tahıl ambarları güzergahında ki patika yollar belirgin hale getirilmelidir.

Şekil 5.2: KTR Önerisi

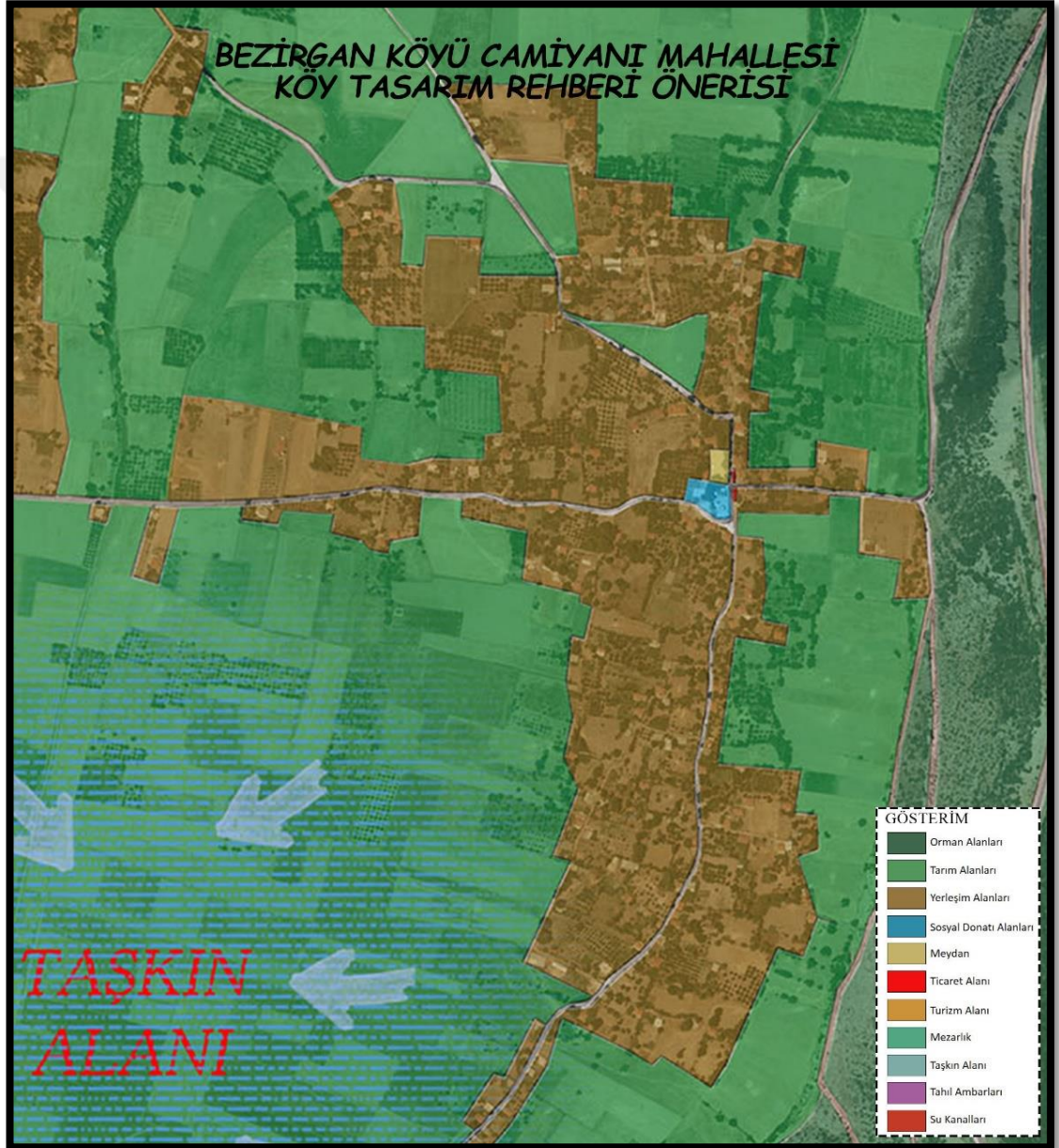
Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

5.3.4 Yapı Karakteri

Öneriler;

- Parsel sınırları dışına yapılacak çit ve bahçe duvarları tuğla ve briket gibi malzemelerden değil köy dokusuna uygun daha özgün taş-hatıl malzemelerden oluşmalıdır.
- Yeni yapılacak ve/veya restore edilecek yapılarda köy karakteristiğine uygun taş-hatıl malzemeler kullanılacaktır.

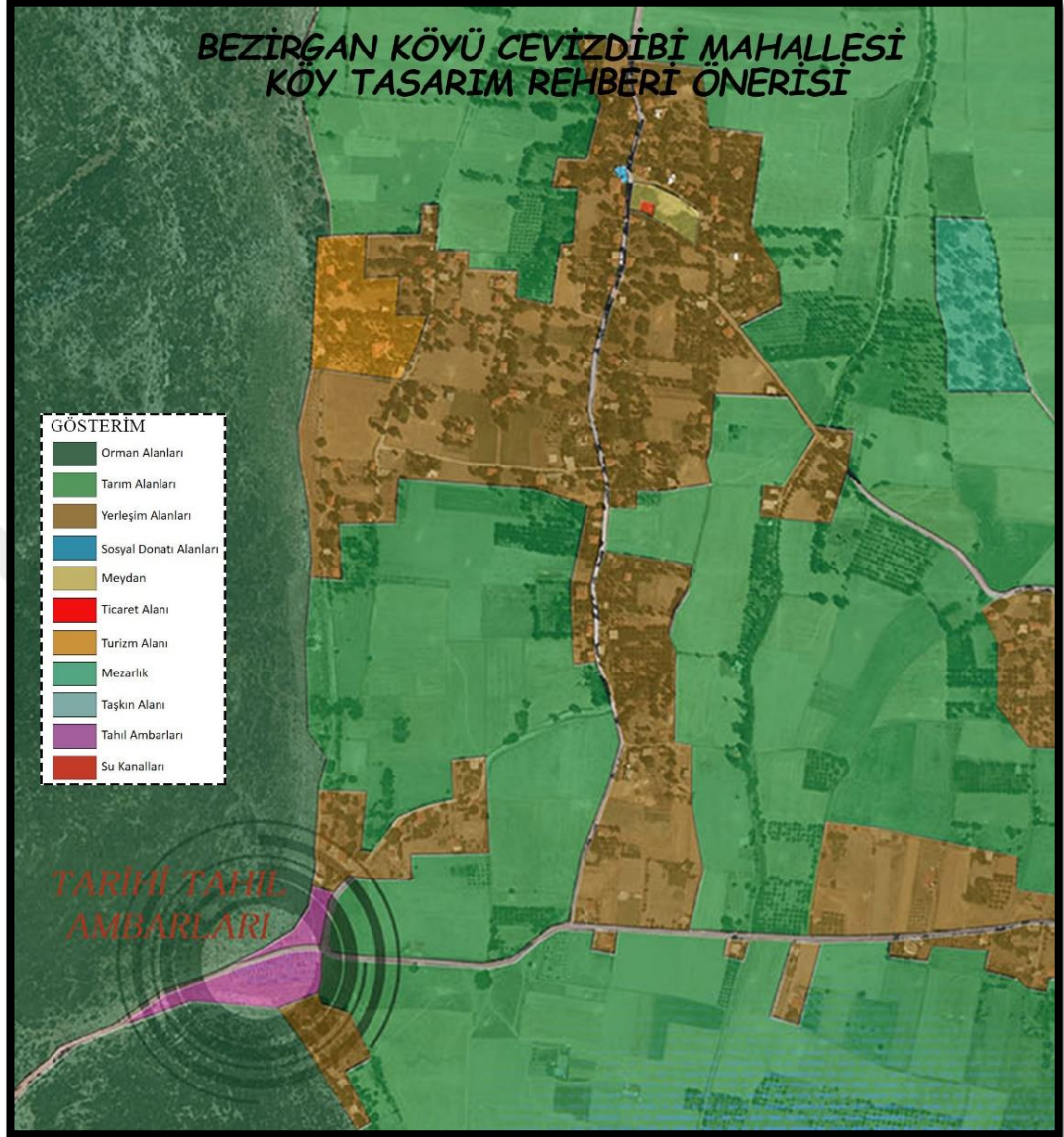
Şekil 5.3: Camiyani Mahallesi KTR Önerisi

Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

Şekil 5.4: Cevizdibi Mahallesi KTR Önerisi

Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)

6. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Köy Tasarım Rehberi sonucunda;

Oluşturulacak olan Köy tasarım rehberi ile köylerdeki yapılaşma koşulları, ekolojik malzeme kullanımı, mimari dokusu göz önüne alınarak belirlenmesi öngörülmüştür.

Bu kapsamda hem köy planlaması yapılmış hem de köyün ekolojik, mimari ve yaşantısı korunmuş olacaktır.

Çevre, doğa ve yapı karakteristiğinin, köylerin yöresel kimliğini belirlemede önemli bir yere sahiptir. Doğal çevresi ve kendine has karakteristiği ile bölgeleri cazibe merkezi haline getirmekte; bu anlamda turizm alanında da gelişmesi amaçlanmaktadır. Turizm alanında gelişme sağlanırken de doğal yapıya uygun ve köye özgün bir gelişme öngörülmektedir.

Köy tasarım rehberi sonucunda halkın memnuniyeti ve köy tasarım rehberi çalışmasını benimsemesi öngörülmüştür.

Ülke ölçeğinde kırsal alanlar; gerek büyüklük, gerek ekonomik veriler, gerekse yerel özellikleri ile önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye’de kırsal planların yeterince yapılmadığı ve uygulanmadığı görülmektedir. Yasal çerçevesi belirli olan ve planların plan hükümlerinde yer alması mümkün olan tasarım rehberleri ile bu süreç daha da hızlanmış, daha sonralarında ise uygulanabilir hale getirilmiştir. Kırsal yerleşmeler ülke ölçeğinde değerlendirilerek; yapılaşmayı yönlendirecek tasarım politikaları kapsamında, genel standartları ve yönlendirici bilgileri içeren “Tasarım Rehberleri” hazırlanmalıdır.

Kırsal yerleşmeler, günümüzde birçok bölgede hala kendine has özellikleri biçimi ve kültür zenginlikleriyle korunmaktadır. Bu zenginlikleri korumak diğer bir yandan da plansız bir yapılaşma ve gelişmeyi önlemek amacıyla koruma ve gelişme ilkeleri göz önünde bulundurularak “Tasarım Rehberleri” hazırlanmalı, hayata geçirilmeli ve uygulanmalıdır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

Balıkesir Rehber Kitap. (2010). *Kırsalında Yöresel Doku ve Mimari Özelliklere Uygun Yapılaşmanın Yaygınlaştırılması*. Ankara: Bayındırlık ve İskan Bakanlığı.

Ersizlerdere KTR. (2015). *Kastamonu/Küre Ersizlerdere Köy Tasarım Rehberi*. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İstanbul: Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı.

Sürelî Yayınlar

ALACA, İ. (1999-2009). Kırsal Planlama Üzerine Tartışmalar. *Kırsal Yerleşme Planlamasında Yasal ve Kurumsal Yaklaşımlar*, (s. 24). İstanbul.

Benli, G. (2015). Uluslararası Köy Tasarım Rehberinin Türkiye'de Uygulanabilirliği. *Çağdaş Tasarımların Tarihsel Bağlamda Yeniden Değerlendirilmesi*. İstanbul: Mimarlık Vakfı.

EMİNAĞAOĞLU, Ç. Z. (2007). Kırsal Yerleşmelere İlişkin Tasarım Politikaları ve Araçlar.

Rural Design Guide. (2003). Cork Kırsal Tasarım Rehberi. İrlanda.

Tahıl Ambarı Restorasyon Projesi. (2013). Kaş Bezirgan Köyü Tahıl Ambarı Restorasyon Proje Örneği.

VDS. (2002). Village Design Statements İngiltere. *Langham Köy Tasarım Rehberi*.

Village Design. (1996). Country Side Commission.

Village Design Statement. (2013, 01). Village Design Statement. The Heritage Council.

Diğer Yayınlar

- 3194 sayılı İmar Kanunu. (1985, 05 09). *09.05.1985 tarih ve 18749 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 3194 sayılı İmar Kanunu.*
- 442 sayılı Köy Kanunu. (1924, 3 18). Köy Kanunu.
- 6360 sayılı Büyükşehir Kanunu. (2012, 11 12). 6360 sayılı On Üç İilde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnemelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. TBMM Genel Kurulu.
- ABB. (2017). Antalya Büyükşehir Belediyesi Arşivi.
- Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2016). *Antalya Büyükşehir Belediyesi.* www.antalya.bel.tr. adresinden alındı
- Antalya İl Özel İdaresi. (2010). Antalya İl Özel İdaresi.
- Arazi Çalışmaları, TOK. (2016). Arazi Çalışmaları. *Arazi Çalışmaları.* Kaş-Bezirgan: Arazi Çalışmaları.
- Bezirgan Fotoğrafları. (2016).
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2015). *Antalya Burdru Isparta Planlama Bölgesi 1/100000 ölçekli Çevre Düzeni Plan Raporu.*
- Google Haritalar. (2017).
- İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. (2012).
- Kaş Belediyesi. (2017). <http://www.kas.bel.tr/>. <http://www.kas.bel.tr/> adresinden alındı
- Kaş Demre ÇDP. (2015). *Kaş Demre 1/25000 ölçekli Çevre Düzeni Planı.* Antalya Büyükşehir belediyesi.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2016). Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım İşletmeler genel Müdürlüğü.
- Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği. (2014, 06 14). Mekansal Planlar Yapım Yönetmeliği. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı.
- Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği. (1985). Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği.
- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü. (2016).
- TCK. (2017). <http://www.kgm.gov.tr>. <http://www.kgm.gov.tr> adresinden alındı
- TDK. (2016). Türk Dil Kurumu: <http://www.tdk.gov.tr/> adresinden alındı

TEİAŞ. (2017). <http://www.teias.gov.tr/>. <http://www.teias.gov.tr/> adresinden alındı

TÜİK. (2017).

Yapı Tespit Formu. (2016).

EKLER

Ek 1: YAPI TESPİT FORMU ÖRNEĞİ**Bezirgan Köy Tasarım Rehberi Yapı Tespit Formu Örneği**

İl: Antalya	İlçe: Kaş
Köy: Bezirgan	Mahalle\Mevkii:
Ada:	Parsel:
Kapı Numarası:	
Yapı İşlevi:	☐ Konut ☐ Ticaret ☐ Turizm ☐ Donatı ☐ Terk edilmiş ☐ Konut+Ticaret ☐ Depolama ☐ Diğer
Yapı Kullanım Durumu:	☐ Sürekli ☐ Mevsimlik ☐ Terk Edilmiş ☐ Yıkılmış ☐ İnşaat
Mal Sahibi Adı Soyadı:	
Hane Nüfusu:	☐ 1 ☐ 2-4 ☐ 5+
Yaşa Göre Nüfus:	0-14:..... 15-24: ..... 25-64:..... 65 Ve Üstü:.....
Hanede Yaşayan Aile Sayısı:	☐ 1 ☐ 2-4 ☐ 5+
Komşu Parsellerle Akrabalık Durumu:	☐ Var ☐ Yok
Evlenen Çocukların Konut İhtiyacı Nasıl Karşılıyor?	☐ Arsa Alıyor Ev Yapıyor ☐ Aile Mülkiyetindeki Arsaya Ev Yapıyor ☐ Ev Kiralıyor ☐ Köyde Kalmıyor ☐ Aile İle Yaşamaya Devam Ediyor
Köyden Hangi Nedenlerle Göç Ediliyor?	☐ Eğitim ☐ İş Olanakları ☐ Diğer
Köyde Sürekli Yaşamak Üzere Köye Geri Dönüş Yapanların Konut İhtiyacı Nasıl Karşılıyor?	☐ Köydeki Eski Evini Kullanıyor ☐ Ev Kiralıyor ☐ Arsa Alıyor Ev Yapıyor ☐ Aile Mülkiyetindeki Arsaya Ev Yapıyor ☐ Köye Geri Dönüş Yapılmıyor
Genç Nüfus Köyde Kalmak İstiyor Mu?	☐ Evet ☐ Hayır Nedeni..... .....
Günlük Yaşam Alanları	☐ Ev ☐ Bahçe-Tarla ☐ Meydan ☐ Kahve

Ev, Sürekli Yaşayacak Kişi Sayısına Göre Gerekli Büyüklükte Tasarlanmış Mı?	☐ Evet ☐ Hayır
---	--

Yapının Kat Sayısı	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ☐ 4		
Yapı Adası Büyüklüğü		Parsel İçinde Yer Alan Yapılar	☐ Konut ☐ Ev Dışında Wc ☐ Ahır ☐ Kümes ☐ Depo (Serender, Ambar vb) ☐ Samanlık ☐ Tandır/Fırın ☐ Odunluk ☐ Kuyu ☐ Diğer .....
Parsel Büyüklüğü			
Bina m2			
Sonradan Eklenen m2		Ev Müştemiat İlişkisi	Depo ☐ Ev Bitişğinde ☐ Evin Altında ☐ Parsel İçinde ☐ Evden Ayrık
Sonradan Eklenen Yapı Özelliği			Ahır ☐ Ev Bitişğinde ☐ Evin Altında ☐ Parsel İçinde ☐ Evden Ayrık
Sonradan Eklenen Yapı Türü			

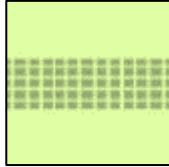
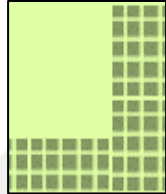

Bezirgan Halkı Meslek Gruplarına Göre Dağılımları

Ekonomik Faaliyetler	Tarım	☐ Geleneksel Tarım ☐ Modern Tarım ☐ Organik Tarım ☐ Seracılık ☐ Bahçecilik-Bağcılık ☐ Tıbbi Aromatik Bitki Üretimi ☐ Yem Bitkileri Yetiştirme ☐ Tarımsal Sanayi İçin Girdi Sağlayan Ürün ☐ Özel Ürün (Belirtiniz)..... ...
	Hayvancılık	☐ Büyükbaş ☐ Küçükbaş ☐ Kümes Hayvancılığı ☐ Balıkçılık (Akarsu, Deniz, Çiftlik) ☐ Arıcılık ☐ Diğer (Belirtiniz) .....
	Ticaret, El Sanatları	☐ Dokumacılık ☐ Marangozluk

		☐ Nalburiye ☐ Terzi ☐ Diğer (Belirtiniz) .....
	Ormançılık	☐ Orman Ürünleri Satışı ☐ Ormançılık Hizmetleri
	Turizm	☐ Doğaya Dayalı (Eko)Turizm ☐ Tarımsal Turizm(Agro) ☐ Kültürel Turizm ☐ İnanç Turizmi ☐ Yayla Turizmi ☐ Deniz Turizmi
	Kamu İşletme Şefi Vb.]	☐ Var ☐ Yok
	Kentte Çalışan	☐ Var ☐ Yok Var İse: ☐ Kaş ☐ Kalkan ☐ Antalya
	Diğer (Belirtiniz)	.....
	Köyde Üretilen Ürünlerin Satışı	☐ Şahıslar Kendileri Satıyor ☐ Kooperatif Aracılığı İle Satılıyor ☐ Satış Yok
Eğitim	Köyde İlkokul Olmalı mı?	☐ Evet ☐ Hayır
	Ailedeki Kadınların Eğitim Durumu	☐ Okuryazar ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite+
	Ailedeki Erkeklerin Eğitim Durumu (Çoğunluk)	☐ Okuryazar ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite+
	Ailedeki Çocukların Eğitim Durumu	☐ Okuryazar ☐ İlkokul ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite+
	İlköğretim Sonrası Çocuklar Nerede Okuyor?	☐ Yakın Köyde (Merkez Köy) ☐ İlçede ☐ İlde
Sağlık Durumu	Sağlık Hizmetleri Nereden Karşılıyor	☐ Sağlık Evi ☐ İlçe ☐ İl

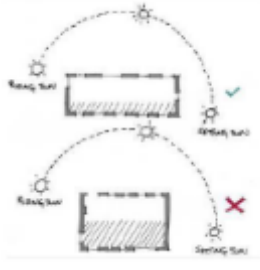

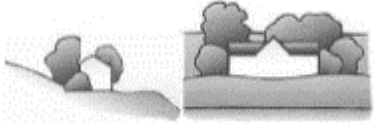
Yapı Malzemele ri	☐ Ahşap ☐ Taş-Hatıl ☐ Toprak (Kerpiç) ☐ Tuğla ☐ Briket ☐ Beton
İnşaat Türü	☐ Yığma ☐ Karkas ☐ Karma
Bina Yaşı	☐ 0-5 ☐ 6-10 ☐ 11-20 ☐ 21-40 ☐ 40-60 ☐ 61-80 ☐ 81-100 ☐ 101 ve Üzeri
Yapı Durumu	☐ İyi ☐ Orta ☐ Kötü ☐ Harabe

Mimari Öğeler	☐ Çıkmalı ☐ Balkon ☐ Avlu ☐ Diğer .....
Çatı Tipi	☐ Düz (Dam) ☐ Beşik ☐ Kıрма ☐ Sundurma ☐ Diğer .....

Çatı Örtüsü		☐ Beton	☐ Toprak	☐ Metal	☐ Kiremit	☐ Saz-Kamış	
Pencereler		Dış Kapılar			Konutların Plan Tipleri	☐ Sofasız 	☐ İç Sofalı
						☐ Dış Sofalı 	☐ Orta Sofalı

Yerleşme Sınır Elemanları	
Bina	☐
Duvar	☐
Doğal Yapı Elemanları	☐
Tel Çit	☐
Yol Sınır Elemanları	
Bina	☐
Duvar	☐
Çit	☐
Şev	☐
Su	☐
Ağaç	☐

ÇEVRESEL VERİLER (Evin arazi ya da tarla içinde yer seçimi, konum, yönlenme, eğim ve yakın çevresi (peyzaj öğeleri))	
--	--

	Evin, komşu parsellerle olan ilişkisinde manzara, güneş ve rüzgar gibi etkenler uygun şekilde değerlendirilmiş mi?	☐	
	Parseller arası var olan doğal ve yapay sınırı öğeleri kullanılmış mı?	☐	
PEYZAJ ÖGELERİ	Arazi-arsada var olan geleneksel peyzaj özellikleri değerlendirilmiş mi?	☐	

Ek 2: BEZİRGAN KÖYÜ CAMİYANI VE CEVİZDİBİ MAHALLELERİ KÜNYESİ

KAŞ İLÇESİ BEZİRGAN KÖYÜ CAMİYANI VE CEVİZDİBİ MAHALLELERİ KÖY KİMLİK KARTI

Genel Konumu

Akdeniz Bölgesinde Antalya İli'nin Batısında Kaş İlçesinin Kuzeyinde yer alır.

COĞRAFİ

Konum

- Merkeze Yakın
- Merkeze Uzak
- Sınır Yerleşmesi
- Köy Yolunda
- TCK yolunda

İklim

- Yazları sıcak ve kurak, kışları ılık ve yağışlı (Akdeniz).
- Yazları ılık ve yağışlı, kışları ılık, bazen kar yağışlı (Karadeniz).
- Yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve kar yağışlı (Karasal).

Orman Varlığı

- Orman içi
- Orman Kenarı
- Orman Yakını

Su Varlığı

- Nehir-dere yakını
- Göl yakını
- Deniz yakını

Köyün Adı: Bezirgan

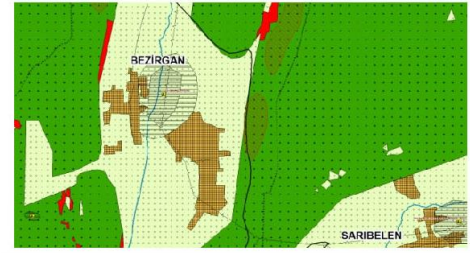
İlçe Adı: Kaş

Nüfusu:1500

Hane Sayısı:

Rakım: 800

İlçeye Uzaklığı:

Peyzaj Değerleri

- Orman
- Deniz, göl
- Nehir
- Dağlık, kayalık
- Tarım alanları
- Meydan- cık
- Sokaklar

Rekreatif Alanlar

- Mesire yerleri
- Şifalı sular
- Avcılık
- Trekking
- Rafting
- Tarihi eserler

Ekonomik Faaliyetler

- Tarım
- Hayvancılık
- Ticaret
- Turizm
- Kamu

Kamusal Hizmetler

- Elektrik-içme suyu
- Yol
- Telefon
- Sağlık birimi
- Okul
- Muhtarlık

<p>Yerleşme Tipi</p> <p>☒ Merkezli</p> <p>☐ Lineer</p> <p>☐ Lineer-kılçık</p> <p>☐ İşinsal</p> <p>☐ İzgara</p>																	
<p>Yerleşme Yapısı</p> <p>☒ Toplu</p> <p>☐ Çok dağınık</p> <p>☐ Dağınık</p> <p>☐ Az dağınık</p> <p>☐ Kümeler</p>																	
<p>Yol – Sokak</p> <table border="0"> <tr> <td>(Yapısı)</td> <td>(Biçim)</td> </tr> <tr> <td>☐ Eğimli</td> <td>☐ Eğri</td> </tr> <tr> <td>☐ Az Eğimli</td> <td>☒ Düz</td> </tr> <tr> <td>☒ Düz</td> <td>☐ Merdivenli</td> </tr> <tr> <td>(Genişlik)</td> <td>(Kullanım)</td> </tr> <tr> <td>☐ ≤ 2m</td> <td>☐ İnsan</td> </tr> <tr> <td>☒ 2m ≤ 3m</td> <td>☐ Taşıt</td> </tr> <tr> <td>☐ 3m ≤ 4m</td> <td>☒ İnsan+Taşıt</td> </tr> </table>	(Yapısı)	(Biçim)	☐ Eğimli	☐ Eğri	☐ Az Eğimli	☒ Düz	☒ Düz	☐ Merdivenli	(Genişlik)	(Kullanım)	☐ ≤ 2m	☐ İnsan	☒ 2m ≤ 3m	☐ Taşıt	☐ 3m ≤ 4m	☒ İnsan+Taşıt	
(Yapısı)	(Biçim)																
☐ Eğimli	☐ Eğri																
☐ Az Eğimli	☒ Düz																
☒ Düz	☐ Merdivenli																
(Genişlik)	(Kullanım)																
☐ ≤ 2m	☐ İnsan																
☒ 2m ≤ 3m	☐ Taşıt																
☐ 3m ≤ 4m	☒ İnsan+Taşıt																
<p>Yerleşmelerdeki Yapılar</p> <table border="0"> <tr> <td>☒ Konut</td> <td>☒ Kümes</td> </tr> <tr> <td>☐ Samanlık</td> <td>☐ Çeşme</td> </tr> <tr> <td>☒ Ahır</td> <td>☐ Kuyu</td> </tr> <tr> <td>☐ Serander (depo)</td> <td>☐ Değirmen</td> </tr> <tr> <td>☒ Ambar (depo)</td> <td>☐ Odunluk</td> </tr> </table>	☒ Konut	☒ Kümes	☐ Samanlık	☐ Çeşme	☒ Ahır	☐ Kuyu	☐ Serander (depo)	☐ Değirmen	☒ Ambar (depo)	☐ Odunluk							
☒ Konut	☒ Kümes																
☐ Samanlık	☐ Çeşme																
☒ Ahır	☐ Kuyu																
☐ Serander (depo)	☐ Değirmen																
☒ Ambar (depo)	☐ Odunluk																

Kaynak: (Arazi Çalışmaları, TOK, 2016)